

UTKAST TIL ENDRINGER I EKOMLOV, EKOMFORSKRIFT OG NUMMERFORSKRIFT - HØRINGSNOTAT

1. Innledning og sammendrag

Lov om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) og forskrift om elektronisk kommunikasjonsnett og elektronisk kommunikasjonstjeneste ble gjennomgått og endret 15. januar 2008, jf Ot.prp nr. 72 (2006-2007). På bakgrunn av den tekniske og markedsmessige utviklingen som har funnet sted i senere år, og for å gjennomføre våre folkerettslige forpliktelser, foreslås det med dette nye endringer i ekomlov, ekomforskrift og i nummerforskriften. Foreliggende høring gjennomføres med sikte på å legge frem en ny forslag til lovproposisjon for Stortinget våren 2011.

Når det gjelder våre internasjonale forpliktelser vises det til at EU 25. november 2009 vedtok en forordning om opprettelsen av BEREC og to endringsdirektiver; direktiv 2009/140/EF som endret rammedirektivet, tilgangsdirektivet og tillatelsesdirektivet, og direktiv 2009/136/EF som endret USO-direktivet og kommunikasjonsverndirektivet. Endringsdirektivene og forordningen er EØS-relevante, men ennå ikke innlemmet i EØS-avtalen. Spørsmålet om innlemming vil bli forelagt Stortinget på egnet måte.

En rekke av endringene som følger av EUs endrede rammeverk er allerede gjennomført i norsk rett. Dette gjelder blant annet på området for frekvenser, der den norske frekvensforvalteren har vært tidlig ute med markedstilpasning. Det gjelder også sluttbrukerreguleringen, der den nordiske tradisjonen går i retning av å gi forbrukerne beskyttelse og rettigheter i noe større omfang enn det som ellers har vært vanlig i Europa for øvrig. Det er likevel behov for enkelte endringer både som følge av det endrede rammeverket og som følge av nasjonale behov. Det foreslås derfor en rekke endringer i lov om elektronisk kommunikasjon (ekomloven), forskrift om elektronisk kommunikasjonsnett og elektronisk kommunikasjonstjeneste (ekomforskriften) og i forskrift om nummerressurser for elektronisk kommunikasjonsnett og -tjenester (nummerforskriften).

De største endringene som foreslås i det følgende gjelder den felles europeiske harmoniseringen av enkeltvedtak og innføringen av BEREC (organisasjon for europeiske reguleringsmyndigheter på ekomområdet), innføring av et ekstraordinært virkemiddel som vil medføre at myndigheten kan pålegge en funksjonell utskillelse av aksessnett, samt regulering av blant annet informasjonsflyt ved frivillig utskillelse av aksessnett, mobilregulert sone, presisering av regler for tildeling av frekvenser til Forsvaret, nød- og beredskapstjeneste, forskningsformål og kringkasting, samt regler for å begrense konkurranseskadelig effekt av frekvenshamstring. Det foreslås å styrke brukernes rettigheter ved tilbyderportering. Det foreslås også å lovfeste maksimal bindingstid på 12 måneder ved inngåelse av avtaler mellom tilbyder og forbruker. Videre foreslås det at plikten til å innhente forhåndstillatelse fra Post- og teletilsynet ikke lenger skal gjelde ved bruksbegrensning som ønskes gjennomført som følge av betalingsmislighold mellom tilbydere.

I tillegg til dette varsler departementet at rammedirektivet artikkel 1.3.a om begrensning av sluttbrukernes tilgang til eller bruk av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester, kan bli gjenstand for fremlegg i lovproposisjonen. Det foreslås en mulig ny § 2-5a, se mer om dette nedenfor.

I punkt 2 til 9 omtales de mest sentrale endringsforslagene. Utover dette vises det til at en rekke mindre endringer er omtalt i merknadene.

2. BEREC og reguleringen av tilbyder med sterk markedsstilling

Kapittel 3 og 4 i ekomloven, herunder prinsipper for markedsanalyser og utpeking av aktør med sterk markedsstilling, samt reguleringen av tilgang og samtrafikk m.v., er noen av de viktigste elementene i den sektorspesifikke reguleringen. EU vedtok 25. november 2009 å endre direktivpakken fra 2002, herunder relevante artikler i rammedirektivet og tilgangsdirektivet som ekomloven kapittel 3 og 4 blant annet bygger på. Det kan her nevnes noen sentrale punkter som endring av konsultasjonsprosedyren, funksjonelt skille som nytt virkemiddel, frivillig funksjonelt skille, økt mulighet til å pålegge deling av infrastruktur og risikodeling for investeringer (spesielt relevant for neste generasjons aksessnett).

I det følgende gis det en kort omtale av noen av de mest sentrale endringsforslagene. Det vises for øvrig til mer utfyllende kommentarer i merknader til lovtekst og forskriftstekst.

2.1 BEREC

EU har vedtatt en ny forordning 1211/2009 som oppretter BEREC (The Body of European Regulators for Electronic Communications). BEREC er formelt sett et uavhengig, rådgivende organ uten myndighet til å ta beslutninger (og ikke en euro-regulator slik som forslaget fra Kommisjonen opprinnelig gikk ut på). BEREC har heller ikke rettslig status som egen juridisk person. Dette skiller organet fra typiske fellesskapsbyråer som er opprettet på andre områder i EU. Det er likevel utvilsomt at BEREC vil få stor innflytelse på markedsreguleringen.

BEREC er en sammenslutning av europeiske tilsynsmyndigheter, og erstatter tidligere ERG (the European Regulators Group). BEREC skal videreføre ERG sitt arbeid og har i tillegg fått en rekke nye ansvarsområder. Det overordnede formålet med opprettelsen av BEREC er å sikre en mer ensartet anvendelse av det regulatoriske rammeverket og en harmonisert regulatorisk praksis, for derigjennom å bidra til utviklingen av et enhetlig indre marked på området for elektronisk kommunikasjon.

2.2 BERECs oppgaver

Det fremgår av forordningen artikkel 2 at BEREC, i kraft av sin ekspertise, skal ha følgende hovedoppgaver: Utvikle og videreforme regulatorisk "best practice" til europeiske tilsyn (NRA), som for eksempel felles fremgangsmåter, metodologier og retningslinjer for anvendelse av det regulatoriske rammeverket. BEREC skal etter anmodning bistå NRAene i regulatoriske spørsmål, og gi ikke-bindende uttalelser ("opinions") til Kommisjonens utkast til beslutninger, anbefalinger og retningslinjer. Videre skal BEREC etter anmodning eller på eget initiativ utferdige rapporter og gi råd til Kommisjonen, samt gi uttalelser til Europaparlamentet og Rådet i alle spørsmål om elektronisk kommunikasjon. De skal også etter anmodning bistå Europaparlamentet, Rådet, Kommisjonen og NRAer i diskusjoner og utvekslinger med tredjeparter, og bistå Kommisjonen og NRAer med å formidle regulatorisk "best practice" til tredjeparter.

BEREC skal utføre sine oppgaver i tråd med prinsippene om uavhengighet, objektivitet og transparens. NRAene og Kommisjonen skal i størst mulig grad ta hensyn til BERECs uttalelser, anbefalinger, retningslinjer, råd og regulatorisk "best practice". Det følger videre

av artikkel 3 at BEREC vil få en formell rolle i forbindelse med NRAenes notifikasjon av utkast til markedsvedtak (markedsavgrensning, utpeking av tilbydere med sterk markedsstilling (SMP) og pålegg av virkemidler) ved at notifikasjoner også skal sendes til BEREC i tillegg til Kommisjonen og andre NRAer. NRAene skal ta "the utmost account of" Kommisjonens og BERECs eventuelle kommentarer (fase 1). Dersom Kommisjonen gir uttrykk for "serious doubts" i forbindelse med utkast til markedsanalyse og/eller foreslåtte virkemidler, skal BEREC gi sine synspunkter vedrørende Kommisjonens innvendinger. Kommisjonen er da forpliktet til å ta "the utmost account of" BERECs synspunkter i sin uttalelse (fase 2).

BERECs uttalelsesrett i den endrede notifikasjonsprosedyren gir organet en utvidet "kompetanse" sammenlignet med tidligere ERG som ikke behandlet konkrete utkast til enkeltvedtak, og det antas at BERECs ikke-bindende ekspertuttalelser i praksis vil ha stor innflytelse på nasjonale markedsvedtak på området for elektronisk kommunikasjon (både når det gjelder markedsanalysen og hvilke selskaper som skal anses for å ha sterk markedsstilling, og på bruken av virkemidler overfor disse selskapene).

2.3 BERECs organisering, herunder om Norges stilling

BEREC skal bestå av "the Board of Regulators" (styret) og "The Office" (Støttekontoret – permanent sekretariat). Styret skal bestå av lederne for hver av de 27 NRAene i medlemsstatene i EU. Støttekontoret er et fellesskapsorgan med status som juridisk person som skal yte faglig og administrativ bistand til BEREC (forberede saker). Støttekontoret har rettslig, administrativ og finansiell autonomi, og består av et forvaltningsutvalg (Management Committee) og en administrerende direktør. Det fremgår videre NRAer fra EØS-EFTA-landene og kandidatland til EU kun har "observatørstatus". Det er foreløpig uavklart hvilken form for deltagelse Post- og teletilsynet kan få i BEREC. Det forhandles med EU-siden med tanke på å gjøre denne statusen så god som mulig. Det norske regelverket vil bli påvirket av forhandlingsutfallet og hvilke muligheter som gis for norsk involvering i BEREC. Blant annet er det spørsmål om hvilke muligheter og på hvilke vilkår norske utkast til enkeltvedtak kan vurderes av BEREC. Lovbestemmelsene refererer derfor til BEREC i klammeparentes i høringen. Departementet legger til grunn at forholdet til BEREC vil være avklart før proposisjonen fremmes for Stortinget. Departementet legger også opp til en grundigere redegjørelse for BEREC og konsultasjonsordningen i proposisjonen, dersom forhandlingene fører til at norske utkast til markedsvedtak kan behandles av BEREC.

Med disse forbehold foreslås prosedyren for konsultering av utkast til markedsvedtak endret blant annet ved at BEREC gis en formell, rådgivende rolle, jf. endringene i artikkel 7 og ny artikkel 7a i rammedirektivet. Post- og teletilsynets notifikasjoner av utkast til vedtak om sterk markedsstilling og pålegg av virkemidler vil dermed skulle sendes til BEREC i tillegg til ESA for konsultasjon. Hovedtrekkene i konsultasjonsprosedyren foreslås beholdt, med unntak av at prosedyren er noe mer omfattende og kan ta noe lenger tid.

2.4 Samlokalisering

Reglene om samlokalisering følger i dag av ekomloven § 4-4. Samlokalisering anses som viktig for å fremme investering i ny infrastruktur, innovasjon og bærekraftig konkurranse. Det nye rammeverket foreslår endringer i samlokaliseringsreguleringen. Det anses nødvendig å styrke myndighetens adgang til å pålegge samlokalisering i vid forstand. Forslag til nytt annet

ledd i ekomloven § 4-4 er ment å gjennomføre rammedirektivet artikkel 12.3. Den gir myndigheten rett til å pålegge plikt til deling av kabler. Plikten kan pålegges enhver eier av kabler til bruk for elektronisk kommunikasjon. Vilåårene for et pålegg er at duplisering av slik infrastruktur er vanskelig å gjennomføre eller ikke er samfunnsøkonomisk effektivt. Dette gjelder for eksempel der det foreligger andre offentlige reguleringer som f.eks. legger restriksjoner på etablering av ny infrastruktur. Slik duplisering av infrastruktur kan også være vanskelig å gjennomføre som følge av privat eiendomsrett til vedkommende bygning eller kabel. I slike tilfeller kan det være nødvendig å gi pålegg om å gi tilgang for å legge forholdene til rette for bærekraftig konkurranse og en samfunnsøkonomisk effektiv løsning. Departementet er innforstått med at forslaget til en viss grad er overlappende med gjeldende regulering om ekspropriasjon i § 12-3.

Departementet ber derfor særskilt om høringsinstansenes syn på forslaget.

Forslag til § 4-4 åttende ledd er også nytt og gir myndigheten rett til å kreve at tilbyder og eier av privat elektronisk kommunikasjonsnett gir opplysninger knyttet til type, tilgjengelighet og plassering av tilhørende fasiliteter. Den gjennomfører rammedirektivet artikkel 12.4.

2.5 Virkemidler

Når det gjelder virkemidler er det i rammeverket foreslått to nye virkemidler. Lovforslaget inneholder derfor forslag til nye bestemmelser om funksjonelt skille og frivillig utskillelse av aksessnett. Bakgrunnen for forslaget er artikkel 13 a og 13 b i tilgangsdirektivet. Funksjonelt skille anses som et ekstraordinært virkemiddel. Det vil si at det kun skal tas i bruk dersom øvrige virkemidler i kapittel 4 ikke anses tilstrekkelig for å bøte på konkurranseproblemene. Se mer om dette til § 4-9a.

Bestemmelsen i 3-5 om frivillig utskillelse av aksessnett pålegger myndigheten å vurdere virkningen av en frivillig utskillelse i lys av forpliktelser etter kapittel 4. Tilbyder skal informere myndigheten dersom det foreligger planer om slik utskillelse.

3. Leveringspliktige tjenester og brukerbeskyttelse

Leveringspliktige tjenester og spesielle samfunnspålagte oppgaver reguleres i ekomloven kapittel 5, i ekomforskriften kapittel 5 og i avtale om levering av samfunnspålagte tjenester mellom Samferdselsdepartementet og Telenor. Beskyttelsen av brukerne står sentralt i lovverket og fremkommer i en rekke bestemmelser, jf. ekomlovens formålsbestemmelse § 1-1 der det fremgår at det er et sentralt formål er å sikre brukerne i hele landet gode, rimelige og fremtidsrettede elektroniske kommunikasjonstjenester.

Ved endring av ekompakken var det et sentralt formål å bedre forbrukernes rettigheter innenfor elektronisk kommunikasjon. Dette er gjort ved endring av USO-direktivet (2002/22/EF). Norsk rett er allerede i overensstemmelse med en rekke av endringene. Enkelte endringer må likevel vurderes inntatt i vårt lovverk.

3.1 Tilgang til bredbånd

Ordlyden i bestemmelsene og særlig i artikkel 4 i USO-direktivet er ikke endret fra tidligere når det gjelder båndbredde og internett, men den politiske diskusjonen i forbindelse med arbeidet med direktivene, ledet an av Storbritannia og Frankrike, har ført til at tolkningen av

regelverket og omtalen av hva som er en "funksjonell internettilgang" i fortalet til USO-direktivet har blitt justert. Det åpnes nå for at bredbånd kan inngå i USO-forpliktelsene og finansieres av et USO-fond. Finland har vært først ute, og innførte 1. april 2010 en USO-forpliktelse på sine tilbydere med SMP på 1 Mbit/s uten at det følger noen finansiering med plikten. Hastigheten på en "funksjonell internettilgang" kan defineres ut fra hvilken hastighet og hvilke tjenester som benyttes av majoriteten av brukere og hva som er teknisk og økonomisk mulig å oppnå.

Bredbånd og tilgang til internett har vært et sentralt tema for norske myndigheter i flere år. Ved utgangen av 2009 har så godt som alle husstander (99,9%) et tilbud om bredbånd og ved utgangen av 2009 er det om lag 1,53 millioner private faste bredbåndabonnementer i Norge. 70% av husstandene har hittil koblet seg til bredbånd, og de langt fleste kan bestille raskere bredbåndshastigheter dersom de ønsker det. Endringen i rammeverket, jf, ovenfor, åpner for større fleksibilitet når det gjelder finansiering av bredbånd også nasjonalt.

Samferdselsdepartementet foreslår imidlertid ingen endringer i ekomloven og ekomforskriften om bredbånd og internettilgang. Departementet legger til grunn at gjeldende lov og forskrift gir tilstrekkelig rettsgrunnlag til at avtalen om leveringspliktige tjenester eventuelt kan endres på dette punkt på et senere tidspunkt.

3.2 Bindingstid ved inngåelse av avtaler

Det fremgår av USO-direktivet artikkel 30.5 at myndigheten skal sikre at det finnes begrensninger for mulig bindingstid for avtaler som inngås mellom tilbyder og sluttbruker. Regelen om bindingstid gjelder kun i avtaler med forbrukere og er ment å styrke forbrukerinteresser. Hensynet bak reguleringen av bindingstid skyldes i all hovedsak den innelåsende effekten dette innebærer for forbrukerne, fordi de forhindres fra å nyttegjøre seg av andre tilbud i markedet slik at det også virker som en hindring for effektiv konkurranse. Den innelåsende effekten kan også bestå i at forbrukerne binder seg til en bestemt teknologi til tross for at ønsker og behov kan være vanskelige å forutse på avtaleinngåelsestidspunktet, særlig når det gjelder varer og tjenester av teknologisk art.

I henhold til direktivteksten skal avtale mellom tilbyder og sluttbruker ikke være bindende for en lengre periode enn 24 måneder. Det foreslås videre i direktivet at tilbydere også skal ha plikt til å tilby avtaler som har en maksimal varighet på 12 måneder.

I Norge har Forbrukerombudet lagt ned betydelige ressurser for å bidra til at næringsdrivende ikke benytter urimelige standardvilkår overfor forbrukere, jf. markedsføringsloven § 22. Forbrukerombudets arbeid har i stor grad vært rettet mot løpende avtaler, slik som avtaler om ulike abonnementer knyttet til satellitt- og kabel-tv, telefoni, Internett, strøm etc. Forbrukerombudets prinsipielle utgangspunkt er at alle løpende avtaler mellom næringsdrivende og forbrukere skal være fritt oppsigelige. Forbrukerombudet har imidlertid vurdert det slik at den næringsdrivende har et legitimt behov for vilkår om bindingstid, der forbrukeren ved avtaleinngåelsen har blitt gitt en fordel som kompenserer for den ulempen bindingstiden representerer. Innen mobiltjenester har dette typisk vært hvis den næringsdrivende ved avtaleinngåelsen har subsidiert prisen på en mobiltelefon, og dermed har foretatt ikke ubetydelige investeringer i forbindelse med kontrakten. Andre fordeler vil kunne være et subsidiert modem eller en dekode. Årsaken til at Forbrukerombudet har akseptert hardware som grunnlag for vilkår om bindingstid, er tilbyderne av elektronisk kommunikasjon, argumenter om at dette vil kunne føre til ytterligere innovasjon av hardware

og at forbrukeren på denne måten vil kunne bli med på den teknologiske utviklingen. I slike tilfelle er forbrukerens innskudd ved avtaleinngåelsen lavere enn tilbyderens kostpris, samtidig som tilbyder gis adgang til å sikre sine investeringer i form av en abonnementsavtale med bindingstid. Denne typen ordninger bidrar til å redusere faren for at en forbruker som for eksempel mottar en subsidiert mobiltelefon, kort tid etter avtaleinngåelsen sier opp med påfølgende tap for tilbyder. Ordningen kan dermed anses som hensiktsmessig, balansert og rimelig for begge parter i avtaleforholdet.

Forbrukerombudet har forhandlet med næringsdrivende om bruk av bindingstid, herunder vilkår for bruk og bindingstidens lengde. I 2003 forhandlet Forbrukerombudet med Netcom og Telenor om bindingstidens lengde. I forhandlingene ble partene enige om at det maksimalt skulle benyttes vilkår om 12 måneders bindingstid overfor forbrukere. De øvrige tilbyderne i mobilbransjen som benytter vilkår om bindingstid overfor forbrukere, har i praksis akseptert å følge dette prinsippet.

Forbrukerombudet har også forhandlet med Viasat og Canal Digital om punkter i selskapenes avtalevilkår, herunder bindingstidens lengde. Etter dette aksepterte Viasat bruk av vilkår om 12 måneders bindingstid. Canal Digital benytter i forbrukerforhold ikke lengre bindingstid enn 12 måneder. Forbrukerombudet har videre fremforhandlet med tilbydere i bredbåndsbransjen, herunder Telenor, Tele2, Altibox, Get, Canal Digital og NextGenTel, en bransjenorm om markedsføring og standardvilkår for internettaksess til forbrukere. I disse forhandlingene kom partene frem til bindingstiden kan ikke være lenger enn 12 måneder i kontrakter om internettaksess med forbrukere.

Forbrukerombudet har på forespørsel informert departementet om at bindingstider over 12 måneder etter Forbrukerombudets oppfatning vil føre til stor innelåsning av forbruker, og dermed være så konkurransehemmende at det ikke oppveies av den tekniske innovasjonen bindingstiden kan medføre. Åpnes det opp for lengre bindingstider antas det at mange næringsdrivende vil benytte muligheten til å låse forbrukeren i stadig større grad.

Etter departementets vurdering synes det som om bransjen om Forbrukerombudet har kommet frem til en balansert ordning som tilgodeser flere viktige hensyn, herunder hensynet til forbrukerbeskyttelse, konkurransen i markedet og teknisk innovasjon. Departementet viser videre til direktivets ordlyd der det fremkommer at avtale mellom tilbyder og sluttbruker ikke kan være bindende for en lengre periode enn 24 måneder. Dette må etter departementets oppfatning innebære at det kan settes lavere grenser for bindingstiden. Departementet foreslår derfor en maksimal bindingstid på 12 måneder.

Departementet viser til at forslaget er vidtfavnende og omfatter mer enn bindingstid for håndsett, og ber særlig om høringsinstansenes merknader til forslag om bindingstid.

3.3 Offentlige betalingstelefoner

USO-direktivet artikkel 6 "Public pay telephones" innfører begrepet "tilgangspunkter for offentlig taletelefoni" uten at det følger noen nærmere forklaring på hva et slikt tilgangspunkt kan være. Den tekniske utviklingen og utbredelsen av mobiltelefoni har redusert bruken av telefonautomater og reguleringen legger opp til å være så teknologinøytral som mulig. Departementet antar derfor, etter blant annet å ha diskutert saken med nordiske kolleger, at et slikt tilgangspunkt kan være tilgang til nettverk på offentlige steder ved hjelp av mobiltelefoner, datamaskiner eller lignende. Det er også flere eksempler på land som setter

opp trådløse nett på offentlige plasser for å øke internetttilgangen for befolkningen. Departementet foreslår å innta en mulighet for myndigheten til å inngå avtale for å sikre tilbud om levering av tilgangspunkter for offentlig taletelefoni. Dette foreslås inntatt i ekomloven § 5-1 nr 2, slik at avtale eventuelt kan inngås i fremtiden dersom det skulle vise seg å bli behov for dette.

Samferdselsdepartementet ber særlig om høringsinstansenes innspill til hvordan de vurderer behovet for offentlige betalingstelefoner og offentlige tilgangspunkter for internett i tiden fremover.

3.4 Tiltak for funksjonshemmede sluttbrukere

Det nye USO-direktivet artikkel 7 og ny 23a innebærer en styrking av funksjonshemmedes rett til tilrettelagte ekomtjenester ved at flere av bestemmelsene nå pålegger tilrettelegging, mens det tidligere bare ble anbefalt. Den generelle utviklingen av teknologier, nett og tjenester har på mange områder gjort tidligere tilrettelagte tjenester allment tilgjengelig, for eksempel videotelefoni og tekstmeldinger. I Norge er tilbyder av leveringspliktige tjenester allerede pålagt tilsvarende forpliktelser som nå inngår i direktivbestemmelsene. Brukerne er gjennom dette sikret rabatterte tjenester og tilrettelagt tilgang til ekomtjenester som nummeropplysningstjeneste, internasjonale telefonsamtaler, billedtelefon, eget nødnummer for døve og hørselshemmede med mer.

Forslag til endringer i direktivet innebærer at funksjonshemmede skal kunne velge mellom flere tilbydere, og at konkurransen mellom tilbyderne skal bidra til å utvikle bedre tjenester. I dag er det hos oss kun tilbydere som har inngått avtale om leveringspliktige tjenester som plikter å levere tilrettelagte tjenester. Den generelle overgangen til IP-baserte systemer og løsninger gjør at flere tilbydere er i stand til å levere skreddersydde tjenester over ekomnettene. Brukere og innkjøpere av spesialløsninger har med dette fått større mulighet til å få levert sine tjenester fra flere tilbydere. Dette øker valgmuligheten for funksjonshemmede og andre brukere med spesielle behov. Samferdselsdepartementet mener at artikkel 23 a dermed er ivarettatt hos oss, og foreslår ingen endringer i lovverket.

3.5 Varsel om avhending av aksessnett

USO-direktivet artikkel 8 innfører en plikt for tilbyder med leveringsplikt til å varsle myndighetene dersom de vil selge ut vesentlige deler av sitt aksessnett. Det er ingen tilsvarende regel i ekomregelverket eller i USO-avtalen mellom Telenor og Samferdselsdepartementet i dag, utover en varslingsplikt på 9 måneder dersom Telenor velger å si opp avtalen. Departementet foreslår derfor å innføre en ny bestemmelse i om dette i ekomloven ny § 5-4.

4. Samtykke til kostnadssperrer for bruk av innholdstjenester over elektronisk kommunikasjon

For å styrke forbrukernes stilling foreslås det nye regler som innebærer at sluttbruker må inngå særskilt avtale for å kunne benytte fellesfakturert tjeneste.

Det er etter departementets oppfatning viktig å sikre tilstrekkelig informasjon til sluttbrukerne om adgangen til å reservere seg mot bl.a. fellesfakturert tjeneste, herunder delvis reservasjon gjennom beløpsgrenser. Videre foreslås det endring i gjeldende regelverk som også vil sikre

at sluttbrukerne eksplisitt må velge hvilken aktuell reservasjonsadgang de vil benytte. Se nærmere om dette i forslag til endring av ekomforskriften kapittel 5 a.

5. Frekvensregulering

Forvaltningen av frekvenser følger i dag av lovens kapittel 6. Det fremlagte forslaget viderefører gjeldende regulering med enkelte endringer og presiseringer.

Gjennom endringen av rammedirektivet gjøres frekvensforvaltningen i EU mer markedsrettet, blant annet ved at prinsippene om teknologi- og tjenestenøytralitet vil danne utgangspunkt for tildeling og allokering av frekvenser. Videre åpnes det for at innehaverne av bruksrettigheter til frekvenser skal kunne overdra eller leie ut sine rettigheter. Den økte vektleggingen av prinsippet om teknologi- og tjenestenøytralitet ved tildelingen av bruksrettigheter til frekvenser vil sammen med den utvidede adgangen til å drive handel med slike rettigheter bidra til å gjøre det lettere å levere elektroniske kommunikasjonstjenester og bidra til en mer fleksibel frekvensbruk.

Artikkel 9.3 slår fast hovedregelen om at tildeling og allokering av radiofrekvenser i alle frekvensbånd til bruk for elektronisk kommunikasjon skal skje på teknologi- og tjenestenøytralt grunnlag. Den rettslige begrunnelsen for regelen er at teknologi- og tjenestenøytrale tildelinger av frekvenser vil bidra til å sikre fleksibilitet i frekvensforvaltningen ved at innehaverne kan velge de beste teknologiene og tjenester til utnyttelse av frekvensbåndene. Det oppstilles imidlertid en rekke unntak fra dette utgangspunktet, som i praksis har stor betydning. Administrative beslutninger om tildeling av frekvenser til bruk for bestemte teknologier eller tjenester kan treffes når allmenne interesser står på spill, de skal være klart begrunnet og jevnlig tas opp til ny vurdering. Det fremgår av Artikkel 9.3 annet ledd at unntak fra prinsippet om teknologinøytralitet kan tillates dersom begrensningene er proporsjonale (forholdsmessige), ikke-diskriminerende og nødvendige for å: unngå skadelig interferens (for eksempel ved å stille krav til spektrumsmasker, effektnivå o.l.), beskytte liv og helse (for eksempel ved å begrense stråling fra radiosendere), sikre velfungerende tjenester gjennom å opprettholde minimum tjenestekvalitet (uten nødvendigvis å utelukke muligheten for å anvende mer enn en tjeneste i samme frekvensbånd), sikre en hensiktsmessig felles bruk av radiofrekvenser (særlig hvor bruken kun er betinget av generelle tillatelser), sikre effektiv utnyttelse av frekvenser eller oppfylle allmenne formål/hensyn. Dette er ikke ment å være en uttømmende oppstilling av relevante forhold som kan begrunne unntak, jf. uttrykket allmenne formål.

Artikkel 9.4 gjør unntak fra prinsippet om at frekvensinnehavere som utgangspunkt skal kunne velge fritt hvilke tjenester de vil tilby. Det følger av bestemmelsen at slike begrensninger tillates dersom de anses nødvendige for å oppfylle klart avgrensede allmenne formål, herunder menneskers sikkerhet, fremme av sosial, regional eller territorial samhörighet, effektiv utnyttelse av frekvensressursene eller kulturell og språklig mangfold og mediepluralisme, (for eksempel ved å tilby radio- og tv-tjenester), og videre står i et rimelig forhold til disse formålene (dvs. at de er proporsjonale). Med mindre det er nødvendig for å beskytte menneskers sikkerhet eller unntaksvis for å oppfylle andre allmenne formål, bør unntak ikke gi bestemte tjenester eksklusiv bruksrett, men i stedet gi de aktuelle tjenester forrang, slik at andre tjenester så langt mulig også kan anvende samme frekvensbånd. Spørsmålet om hvorvidt kravet til nødvendighet er oppfylt skal jevnlig tas opp til ny vurdering.

Artikkel 9b slår fast at virksomheter skal kunne overdra eller leie ut individuelle bruksrettigheter til radiofrekvenser (frekvenstillatelser) til tredjeparter (andre virksomheter). Dette er begrunnet i hensynet til fleksibilitet og effektivitet, og muliggjør en markedsbasert verdifastsettelse og vurdering av frekvenser. De nasjonale regulatørene må imidlertid sikre en effektiv utnyttelse av frekvensressursene og at handel med frekvenser ikke medfører konkurransevridding. De vilkår som er knyttet til individuelle bruksrettigheter til radiofrekvenser, forblir uendret ved overdragelse eller utleie, med mindre annet fastsettes av myndigheten.

Denne fleksibiliteten i bruk av frekvenser til ulike teknologier og tjenester gjør det lettere for tilbydere å introdusere innovative teknologier og tjenester (det kan for eksempel gjøre det enklere å bygge ut bredbånd). Denne økte graden av fleksibilitet har potensial til å gi store økonomiske gevinster. Spesielt kan fleksibel bruk av den digitale dividenden (radiospektrum frigitt som resultat av overgang fra analog til digital kringkastning) gi sosiale gevinster og økonomisk vekst. Kommisjonen kan videre foreslå regulering for å koordinere frekvenspolitikk på EU-nivå (harmonisering av spektrumbuk i EU).

Endringene i rammeverket om frekvensforvaltningen samsvarer i stor grad med eksisterende frekvensforvaltning i Norge. Flere av endringene er allerede gjennomført i ekomloven og det kan følgelig konstateres noe grad av rettsharmoni på dette området (nasjonal rett er på enkelte områder i samsvar med direktivet). Det er likevel behov for enkelte endringer som følge av nasjonale behov. Dette dreier seg blant annet om bestemmelser om mobilregulert sone, presisering av regler for tildeling av frekvenser til Forsvaret, nød- og beredskapstjeneste, forskningsformål og kringkasting, samt regler for å begrense konkurranseskadelig effekt av frekvenshamstring. Se mer om dette under endringer til kapittel 6 i loven.

6. Nummer, navn og adresser

Forvaltning av nummer, navn og adresser reguleres i dag i ekomloven kapittel 7, ekomforskriften kapittel 6 og i forskrift om nummerressurser for elektronisk kommunikasjonsnett og -tjenester av 16. februar 2004 (nummerforskriften). Det fremlagte forslaget viderefører gjeldende regulering med mindre endringer og enkelte presiseringer.

Endringene foreslås implementert i ekomlov, ekomforskrift og nummerforskriften. Forslaget er ment å styrke og legge til rette for bruk av kommunikasjonstjenester over landegrensar. Videre foreslås det å styrke brukernes rettigheter ved tilbyderportering (dvs. skifte fra én tilbyder til en annen) gjennom et generelt krav til at portering skal skje på kortest mulig tid. Myndigheten gis samtidig en rett til å pålegge tilbyder å yte kompensasjon overfor sluttbruker ved forsinket portering eller ved misbruk av portering. Endelig foreslås en utvidelse av plikten til å tilby tilbyderportering fra kun å gjelde brukere som nytter fem- og åttesifrede nummer til å omfatte alle nummer i nasjonal nummerplan.

Tilbyder omfattet av plikten til å tilby tilleggfunksjoner til offentlig telefontjeneste (etter ekomforskriften §§ 6-1 og 6-4) utvides fra kun å omfatte tilbyder av offentlig telefontjeneste til også å omfatte tilbyder av tilgang til offentlig telefontjeneste.

Listen over definisjoner i nummerforskriften § 3 foreslås utvidet med fire nye definisjoner, slik at definisjon av geografiske nummer, stedsuavhengige nummer, nummer for landmobile tjenester samt nummer for maskin-til-maskin-kommunikasjon inntas. Teknologien vedrørende rutning av nummer fra nasjonal nummerplan er i stadig utvikling. Post- og teletilsynet vil

derfor i tvilstilfeller kunne avgjøre hvilke tjenester som kan og ikke kan benyttes for den enkelte nummertype. I tillegg kan tilsynet dispensere fra nummerforskriften § 16, jf § 41 og tillate nummerbruk som fremstår i strid med nummerplanen, for eksempel ved å tillate bruk av nummer for landmobile tjenester i fastnett. Dispensasjon fra nummerforskriften kan gis når særlige hensyn tilsier det jf. nummerforskriften § 41. Dispensasjon gis etter en konkret helhetsvurdering hvor vurderingskriterier kan være om hensynet bak bestemmelsen blir skadelidende ved dispensasjon, behovet for nummerbruken med videre.

Tilbyder av elektronisk kommunikasjonsnett og -tjenestes plikt til å formidle anrop til nummer i den europeiske nummerserien +3883 (ETNS) presiseres slik atplikten nå også omfatter formidling av anrop fra slike nummer. Videre foreslås at tilbyder i tillegg skal formidle anrop til nummer i nummerserien +800 (Universal International Freephone Number (UIFN), det vil si såkalte Grønne nummer) og anrop til nummer i andre EU/EØS-lands nummerplaner, herunder stedsuavhengige nummer.

7. Spam

Spam og ondartet programvare reguleres i dag i ekomloven § 2-3 om krav til nett, tjeneste, tilhørende utstyr og fasiliteter, jf. Ot.prp. nr 72 (2006-2007). Bestemmelsens *annet ledd* gir myndigheten mulighet til å pålegge tilbyder å gjennomføre tiltak som forebygger mengden av massedistribuerte elektroniske meldinger. Området for bestemmelsens anvendelse er delvis sammenfallende med markedsføringslovens bestemmelse om forbud mot spam. Samferdselsdepartementet vil påpeke følgende som følge av at ny markedsføringslov trådte i kraft 1. juli 2009:

Forbudet mot å sende "spam" og lignende ble innført i tidligere markedsføringslov § 2 b i 2001. Bestemmelsen var en gjennomføring av direktiv 97/7/EF om fjernsalg til forbrukere artikkel 10, jf. Ot.prp. nr. 62 (1999-2000). Daværende § 2 b ble utbygget som ledd i gjennomføringen av direktivet om personvern og elektronisk kommunikasjon artikkel 13 i 2005, jf. Ot.prp. nr. 92 (2003-2004). Ved ny markedsføringslov (i kraft 1. juli 2009) ble den tidligere § 2 b videreført med noen språklige endringer, men uten realitetsendringer, i gjeldende § 15. Markedsføringsloven inneholder offentligrettslige forbud og gir forbrukere visse rettigheter i forhold til ulovlig spam. Det er i første instans Forbrukerombudet som er myndighet for håndhevelsen av forbudet. Ombudets avgjørelse kan kreves prøvet av Markedsrådet, som er et domstolsliknende forvaltningsorgan. Næringsdrivendes interesser i å få prøvet en sak om forbud mot spam må forfølges som sivilt søksmål for domstolene.

Samferdselsdepartementet vurderer at det ikke er behov for nye bestemmelser i ekomregelverket når det gjelder regler om rettsforfølgning eller sanksjonering av forbud mot spam. Bestemmelsen i § 2-3 annet ledd anses også å gi myndighetene tilstrekkelig hjemmel til å iverksette tiltak som skal forhindre spam og lignende, dersom eventuelle frivillige ordninger, herunder ISPenes i form av bransjenormer, ikke fører til akseptabelt og ønsket resultat. Bestemmelsens annet ledd foreslås ikke endret.

Departementet ber om høringsinstansenes syn på dette.

8. Andre endringer

8.1 Registreringsplikt og plikt måling- og informasjon

Samferdselsdepartementet foreslår å endre reglene om registreringsplikt (§ 2-1) for å bedre sammenhengen mellom bestemmelsene i lov og forskrift samt med dagens praksis knyttet til tidspunkt for registrering og krav som stilles til dokumentasjon ved registreringen. Også reglene for tilbydernes målings- og informasjonsplikt i § 2-2 foreslås endret for å oppnå en bedre overensstemmelse med det erfaringsmessige praktiske behovet. Forslaget legger opp til at plikten i utgangspunktet bare skal gjelde for tilbydere med leveringsplikt. Kravene til måling og informasjon foreslås utformet mer fleksibelt slik at det kan foretas tilpasning i tråd med endringer i teknologi og bruksmønster.

8.2 Leveringsvilkår og bruksbegrensning

For å bedre sammenhengen i regelverket om leveringsvilkår og bruksbegrensning samt å sikre overensstemmelse med USO-direktivet foreslås det endringer i ekomloven §§2-4 - 2-5 med tilhørende forskriftsbestemmelser (§§ 1-7 - 1-8). De foreslåtte endringer innebærer at tilbyders plikt til innen en viss frist å varsle endringer av leveringsvilkår bare gjelder overfor sluttbruker og ikke mellom tilbyderne som står fritt til å avtale varslingsfrist så lenge lovens minstekrav ved varsling overfor sluttbruker ivaretas. Videre foreslås det endringer i regelen i § 2-5 om bruksbegrensning slik at plikten til å innhente forhåndstillatelse fra Post- og teletilsynet ikke gjelder ved bruksbegrensning som ønskes gjennomført som følge av betalingsmislighold mellom tilbydere. Også reglene om varsling ved bruksbegrensning foreslås presisert og tydeliggjort i lovbestemmelsen.

8.3 Nødmeldingstjeneste og geografisk lokalisering

Reglene i § 2-6 om tilbydernes plikt til å tilby opprinnelsesmarkering for anrop til nødetatene foreslås tilpasset i tråd med universaltjenstedirektivet slik at tilbyderne for egen regning skal sørge for opprinnelsesmarkering.

8.4 Konkursplaner

Det foreslås endringer i regelen i § 2-11 som innebærer at tilbydernes konkursplaner ikke lenger skal innsendes til Post- og teletilsynet.

8.5 Inndragning av utstyr

Myndighetene har registrert et økende problem med forskjellige typer teknisk utstyr som brukes i strid med ekomregelverket eller vedtak fattet med hjemmel i dette. Slik bruk kan medføre til dels svært alvorlige konsekvenser for samfunnet. Et eksempel på dette er ulovlig bruk av GSM-forsterkere. Dersom slike sendere brukes i strid med den ekomrettslige reguleringen, kan disse skape frekvensforstyrrelser i mobilnettene. Dette kan i verste fall hindre gjennomføring av nødsamtaler i mobilnettene. Det har i enkelte tilfeller vist seg at sanksjonering etter eksisterende bestemmelser i lovens kapittel 10 ikke har vært tilstrekkelig for å stanse den ulovlige bruken. Videre har det i praksis vist seg vanskelig å få bistand fra politiet i henhold til loven § 10-9 tredje ledd. Etter departementets mening er det derfor behov for å kunne inndra utstyr som brukes til handlinger som er ulovlige etter ekomregelverket.

Bestemmelser om inndragelse er et alvorlig inngrep i den enkeltes private eiendomsrett, og ligger nært opp til beslags- og inndragelseskompetanse hos politi og domstol. Departementet

ser at det kan reises motforestillinger mot at andre myndigheter gis slik kompetanse. Inndragning uten forutgående varsel fremstår imidlertid etter departementets syn som et forholdsmessig inngrep i den enkeltes rettsikkerhet i de tilfellene som omfattes av ny § 10-14 annet ledd. I slike situasjoner må hensynet til samfunnsviktige funksjoner som tilgang til nødansrop, flysikkerhet og lignende gis prioritet.

Departementet foreslår på bakgrunn av dette en bestemmelse om inndragning av utstyr som er utformet slik at den vil få anvendelse som en unntakshjemmel som skal brukes kun i de særtilfeller hvor ekomlovens sanksjonsmuligheter ikke er tilstrekkelige.

9. Om begrensning av sluttbrukernes tilgang til eller bruk av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester

Ved endring av rammedirektivet er det inntatt en ny bestemmelse i artikkel 1.3.a som fastslår at begrensning av sluttbrukernes tilgang til eller bruk av elektronisk kommunikasjonsnett og -tjenester bare skal kunne finne sted under nærmere angitte forutsetninger. Blant annet fremgår det at ved begrensninger i tilgangen eller bruken av slike nett og tjenester skal reglene i den europeiske menneskerettighetskonvensjon ivaretas. Videre fremgår det at stenging eller nektelse av tilgang eller bruk ikke kan skje uten en forutgående, uavhengig og rettferdig prosedyre, der alle parter er gitt anledning til å bli hørt. Etter departementets oppfatning legger direktivet opp til stor diskresjon for medlemsstatene til å velge sin egen nasjonale løsning, når det gjelder hvilken forutgående prosedyre som skal finne sted forut for eventuell begrensning av tilgang og bruk. Direktivet regulerer ikke adgangen til å blokkere nettstedet.

Når det gjelder henvisningen til Den europeiske menneskerettighetskonvensjon viser Samferdselsdepartementet til at denne konvensjonen er inntatt i norsk rett med lovs rang, jf. menneskerettsloven 21. mai 1999 nr 30. Det er følgelig departementets oppfatning at eventuelle regler som begrenser sluttbrukernes tilgang til eller bruk av elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester i ethvert tilfelle må være i overensstemmelse med kravene som er oppstilt i konvensjonen, blant annet når det gjelder krav til hensiktsmessighet, forholdsmessighet og nødvendighet. Videre vil etter departementets syn også kravet om en forutgående, uavhengig og rettferdig prosedyre generelt ligge til grunn for det norske rettsystemet.

Departementet er likevel av den oppfatning at den nye direktivbestemmelsen danner grunnlag for å vurdere om sluttbrukernes tilgang til og bruk av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester bør lovfestes som en grunnleggende "rettighet". Nærmere bestemt mener departementet at det bør vurderes om det i ekomloven skal inntas en bestemmelse som fastslår prosedyrene for når begrensning av tilgang og bruk kan finne sted.

Departementet har i forkant av denne høringen drøftet spørsmålet om en mulig begrensning av sluttbrukernes tilgang til eller bruk av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester, i møte med representanter fra tilbyderne. Det har også innkommet skriftlige innspill til spørsmålet. Flere av disse innspillene gir uttrykk for at det vil være særdeles uheldig å pålegge tilbyderne en plikt til å stenge for sluttbrukers tilgang til nettet ved tilbyders konstatering av handlinger knyttet til ulovlig fildelingsvirksomhet. Det understrekes at det ikke har vært departementets hensikt å foreslå regler som innebærer at tilbyderne skal ilegges en plikt til å overvåke ulovlig fildeling på nettet, og på denne bakgrunn av eget tiltak iverksette stenging. Samtidig er det viktig å fremheve at tilbyderne ikke kan påberope seg ubetinget ansvarsfrihet, når det gjelder bruken av nett og tjenester som de stiller til rådighet.

Det vises til omtalen av tilbyders mulige medvirkningsansvar i Ot.prp. nr 58 (2002-2003) side 90. Det fremgår her dersom en kunde bruker nett eller tjeneste på en måte som vil kunne sette tilbyder i fare for å pådra seg medvirker ansvar, så vil tilbyder kunne iverksette bruksbegrensning etter § 2-5. Departementet er i tvil om det vil være i tråd med rammedirektivet artikkel 1.3.a å la tilbyder gjennomføre bruksbegrensning uten forutgående og uavhengig prosedyre også i de tilfellene som det refereres til i merknaden til § 2-5. Det vises for øvrig til ehandelslovens bestemmelser om ISP'enes ansvarsfrihet for innhold som formidles, jf. §§ 16-19.

Gjeldende bestemmelser i ekomregelverket, herunder ekomloven § 2-5, åpner for at tilbyder kan innføre begrensninger av tilgangen til og bruken av elektronisk kommunikasjonsnett eller -tjeneste når det foreligger risiko for at det kan oppstå skade på samvirke mellom nett og tjeneste, kvaliteten, skadelig interferens i systemene mv. eller ved alvorlige trusler mot liv, helse, sikkerhet eller offentlig orden. I visse tilfelle kan dette skje etter forutgående tillatelse fra Post- og teletilsynet. Denne og andre begrensninger som kan pålegges sluttbrukers tilgang og bruk etter denne lov, er etter departementets syn ikke i strid med artikkel 1.3.a, fordi disse reglene følger av artikler i EUs regelverkspakke som trinnhøydemessig er likestilt med artikkel 1.3.a. Dette foreslås opprettholdt. Iverksettelse av slike bruksbegrensninger vil ikke kreve forutgående domstolsbehandling.

Departementet har tidligere antatt at tilbyder etter alminnelige avtalerettslige prinsipper uten å måtte innhente tillatelse fra myndigheten kan iverksette begrensninger ved sluttbrukers brudd på kundeavtalen, for eksempel ved betalingsmislighold, jf. merknad til § 2-5 (Ot.prp. nr 58 (2002-2003)). Departementet kan ikke se at dette vil være i strid med hensynene bak artikkel 1.3.a og foreslår at ordningen videreføres. Departementet kan heller ikke se at bestemmelsen avskjærer adgangen til å blokkere enkelte nettsider med åpenbart ulovlig innhold, for eksempel gjennom den nasjonale ordning om etablering av et barnepornofilter i Norge.

Urettsmessige begrensninger i sluttbrukers tilgang til eller bruk av elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester er, etter det Samferdselsdepartementets kjenner til, ikke et stort praktisk problem. Departementet ser imidlertid at det i stadig større grad oppstår tvil blant tilbyderne når det gjelder spørsmål om tilbyders plikt til å medvirke til utøvelse av begrensninger i enkelte sluttbrukers tilgang til Internett og tjenester ved mulige lovkenkelser ved bruk av Internett. Det kan derfor vurderes som hensiktsmessig å lovfeste prinsippet om at, det utenfor de tilfelle der det i medhold av loven er klar hjemmel for annet, er det domstolene som skal foreta den juridiske vurdering av eventuelle krenkelser på nettet og konsekvenser i form av stenging av tilgang. Departementet ser at det kan være flere syn på om dette skal lovfestes i ekomloven. Departementet foreslår i det følgende i mulig lovtekst dersom prinsippet skal inntas, jf. forslag til ny § 2-5a.

Eventuell lovfesting av krav om domstolsbehandling vil etter departementets syn føre til at myndighetens generelle skjønnsmessige adgang til å gi tillatelse til bruksbegrensning, jf. gjeldende § 2-5 sjuende ledd, i så må fall utgå. Dette vil hindre at det oppstår uklarhet om det er myndigheten eller retten som i et gitt tilfelle har kompetanse til å behandle spørsmål om bruksbegrensning.

Samferdselsdepartementet ber om høringsinstansenes syn på lovfesting av prinsippet om at det bare er domstolene som kan treffe avgjørelse om stenging, og i den forbindelse behovet for oppheving av gjeldende § 2-5 syvende ledd.

10. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslagene til endringer i ekomregelverket har få direkte økonomiske konsekvenser. Ett unntak er imidlertid de kostnadene som er forbundet med opprettelsen og driften av BEREC. Det faste norske bidraget til BEREC anslås ut fra en fast fordelingsnøkkel å være om lag 800 000 kroner i året. Videre vil det kunne påløpe kostnader dersom det blir aktuelt å stille med nasjonale eksperter.

Når det gjelder økonomiske konsekvenser for markedsaktørene er endringen som kan ha størst konsekvenser for regulerte tilbydere, forslag til ny bestemmelse som gir myndigheten mulighet til å pålegge innføring av funksjonelt skille, jf. forslaget til ny § 4-9a. Denne bestemmelsen er imidlertid bare ment brukt som en siste utvei, og myndigheten skal alltid vurdere forholdsmessigheten ved et tiltak før det pålegges. I en slik vurdering vil det være av avgjørende betydning at gevinsten ved tiltaket er større enn summen av kostnadene den regulerte parten påføres og eventuelle andre regulatoriske kostnader.

Inndragning av utstyr etter forslaget til ny § 10-14 er en annen bestemmelse som isolert sett vil kunne ha store økonomiske konsekvenser for den tiltaket retter seg mot. Her er det imidlertid snakk om en bestemmelse som innføres for å gjøre håndheving og sanksjonering av regelverket mer effektivt. Bestemmelsen er tenkt som en siste utvei når andre sanksjoner er forsøkt eller det er snakk om at liv, helse eller sikkerhet er i fare. Et slikt tiltak vil således være ressursbesparende målt opp mot de ressurser som kan gå med hos myndigheten dersom en slik sanksjon ikke kan benyttes.

De øvrige endringer som foreslås antas å ha små økonomiske og administrative konsekvenser. Samferdselsdepartementet har i denne sammenheng vurdert konsekvenser for miljø, distriktpolitikk, befolkningens helse, likestilling, menneskerettigheter og målet om et enklere regelverk og en enklere forvaltning.

11. Merknader til ekomloven

Til § 1-2 Saklig virkeområde

Det foreslås inntatt i *første ledd* en endring av lovens saklige virkeområde, for å ta hensyn til fremtidig utvikling. Det fulgte av merknadene i Ot.prp. nr 58 (2002-2003) at loven omfatter alle typer elektronisk kommunikasjonsteknikk, virksomhet og myndighetsutøvelse i forbindelse med bruk og utvikling av slik kommunikasjon, og at loven er teknologinøytral. Dette videreføres. Domstolspraksis har imidlertid i enkelte tilfeller vist at lovens virkeområde kan tolkes snevrere enn det merknaden etter departementets oppfatning gir grunnlag for. En snever tolkning kan føre til at reguleringsbehovet ikke kan oppfylles gjennom pålegg fra myndigheten for elektronisk kommunikasjon. Elektronisk kommunikasjon er en svært sentral innsatsfaktor i samfunnet. Manglende oppfyllelse av reguleringsbehovet kan få både uforutsette og uheldige konsekvenser både for tilbyderne og brukerne av elektronisk kommunikasjon. Bestemmelsen foreslås på denne bakgrunn presisert.

For det første foreslås det at begrepet "overføring" utgår, for å klargjøre at reguleringen omfatter mer enn overføring av signaler i elektronisk kommunikasjonsnett. Det presiseres

imidlertid at overføring av signaler i elektronisk kommunikasjonsnett fortsatt faller innenfor lovens virkeområde. Etter dette blir det stående at loven gjelder virksomhet knyttet til elektronisk kommunikasjon. Dette er i seg selv svært vidt. Bakgrunnen for den vide ordlyden er at den tekniske utviklingen innenfor dette området er svært dynamisk, noe som gjør det krevende å detaljregulere lovens saklige virkeområde. Det er behov for en regelutforming som tar høyde for fremtidig utvikling. For å klargjøre den vide utformingen foreslås første ledd, første punktum, annet komma inntatt som rettleiding for anvendelsen av lovens saklige virkeområde.

Det foreslås videre en endring i *annet ledd*. Det vises til Ot.prp. nr 72 (2006-2007) der bestemmelsen ble endret slik at Kongen fikk kompetanse til å avgjøre hva som faller innenfor lovens saklige virkeområde. Det foreslås å endre ordlyden slik at det fremkommer at Kongen både kan gjøre unntak fra lovens virkeområde, og utvide lovens virkeområde. Når det gjelder muligheten til å gjøre unntak vises til beskrivelsen i Ot.prp. nr 72 (2006-2007). Kongens adgang til å utvide virkeområdet foreslås presisert i ordlyden, og vil være begrenset av legalitetsprinsippet. I ordlyden foreslås det derfor å knytte adgangen til utvidelse av lovens saklige virkeområde opp til tilfeller der det er begrunnet tvil om en tjeneste faller innenfor lovens saklige virkeområde. For eksempel fordi den tekniske utviklingen har ført til at tjenesten faller utenfor loven, selv om reguleringsbehovet fremdeles eksisterer. I slike tilfeller foreslås det at Kongen gjennom forskrift eller enkeltvedtak skal kunne avgjøre at tjenesten eller tilsvarende, faller innenfor lovens saklige virkeområde.

Til § 1-5 Definisjoner

Til nr. 1 elektronisk kommunikasjon

Det foreslås en ny definisjon av begrepet elektronisk kommunikasjon. Hensikten er å klargjøre hva som faller inn under dette begrepet. Definisjonen er ment å være teknologinøytral, og foreslås bygget opp av begrepene elektronisk kommunikasjonsnett, elektronisk kommunikasjonstjeneste og tilhørende fasiliteter. Elektronisk kommunikasjon foreslås knyttet til anvendelsen av de nevnte begrepene for å formidle at det er anvendelsen av elektronisk kommunikasjonsnett, elektronisk kommunikasjonstjeneste og tilhørende fasiliteter som er elektronisk kommunikasjon. (Å eie et nett vil ikke være elektronisk kommunikasjon. Bruken av nettet vil imidlertid være det.) Det understrekes imidlertid at eier av det elektroniske kommunikasjonsnett, den som tilrådighetsstiller nett eller elektroniske kommunikasjonstjeneste, reguleres i ekomloven, jf. § 1-2 om saklig virkeområde. Se også de øvrige definisjonene. Definisjonen av elektronisk kommunikasjon følger ikke av EUs direktivpakke. Definisjonen tolkes i tråd med anvendelsesområdet til direktivpakken slik dette utvikler seg over tid.

Til nr. 2 elektronisk kommunikasjonsnett

Elektronisk kommunikasjonsnett er definert i gjeldende rett. Definisjonen er foreslått presisert for å reflektere endringer i bakgrunnsretten. Det er gjort klart at nettverkselementer som ikke er aktive betraktes som del av elektronisk kommunikasjonsnett. Videre er begrepet tilhørende fasiliteter tatt inn til erstatning for tilhørende utstyr. Tilhørende fasiliteter er gitt en nærmere forklaring i egen definisjon, jf. nr. 5.

Med nettelementer som ikke er aktive menes for eksempel kapasitet i koblingsskap og i potensielle fremføringsveier, fiber som ikke er koblet til nettet (mørk fiber med videre), samt etablerte noder som ennå ikke er tatt i bruk eller som har vært i bruk, og som nå ikke anvendes av en tilbyder. Det foreligger etter departementets oppfatning en noe uklar

grensedragning mellom nettelementer som ikke er aktive og tilhørende fasiliteter, og det kan synes som om innholdet i disse to begrepene i noen grad overlapper.

Uavhengig av hva slag informasjon som formidles, omfatter elektronisk kommunikasjonsnett blant annet satellittnett, faste nett, mobilnett, el-forsyningsnett i den grad slike anvendes til transmisjon av signaler, kringkastingsnett (for radio og fjernsyn) og kabel-tv-nett.

I forslaget ovenfor er tilhørende fasiliteter tatt inn i definisjonen av elektronisk kommunikasjonsnett. Departementet har funnet dette hensiktsmessig ut fra en helhetsbetraktning og mener det i regulatorisk sammenheng er grunnlag for å se på elektronisk kommunikasjonsnett som en samlet helhet som også inkluderer tilhørende fasiliteter. Departementet viser for øvrig til at tilhørende utstyr og funksjoner allerede er inkludert i gjeldende nett definisjon. Departementet ber høringsinstansene ta stilling til om det er hensiktsmessig å ta med tilhørende fasiliteter innenfor rammen av det som bør inngå i nettdefinisjonen.

Et elektronisk kommunikasjonsnett er offentlig når det er tilgjengelig for eller beregnet til bruk for allmennheten.

Til nr. 3 elektronisk kommunikasjonstjeneste

Bestemmelsen er en videreføring og presisering av gjeldende definisjon. Begrepet omfatter toveis kommunikasjonsløsninger som gjør det mulig for minst to parter å kommunisere. Informasjonssamfunnstjenester som i det vesentlige gjøres tilgjengelig gjennom formidling av kommunikasjon er også omfattet. Begrepet omfatter, slik som i gjeldende rett, bæretjenesten for radio og kringkasting, men ikke innholdet som formidles, Utøvelsen av redaksjonell kontroll over innhold er heller ikke inkludert i definisjonen.

Begrepet presiseres gjennom at begrepet "tilrettelegging" inntas i definisjonen for å få klart frem at tjenester som tilrettelegger for kommunikasjon gjennom et elektronisk kommunikasjonsnett omfattes. Med tilrettelegging av kommunikasjon gjennom elektroniske kommunikasjonsnett menes for eksempel et oppslag på en elektronisk oppslagstavle som tilgjengeliggjør informasjon for direkte eller indirekte å kunne kommunisere gjennom et elektronisk kommunikasjonsnett. Slike tjenester faller inn under begrepet elektronisk kommunikasjonstjeneste dersom tjenesten bidrar til en tilrettelegging for en tjeneste som fremstår som et substitutt for en tjeneste som omfatter formidling gjennom elektronisk kommunikasjonsnett.

Begrepets avgrensning til å gjelde normalt mot vederlag videreføres og medfører at definisjonen omfatter tjenester som normalt leveres mot betaling. Normalt mot vederlag vil imidlertid også omfatte tjenester der tilbyder finansierer tjenesten gjennom reklame eller tilsvarende. Tilfeller av "bundling" mellom tjenester vil også falle inn under dette begrepet, der den ene tjenesten betales gjennom vederlag, reklame eller tilsvarende.

En elektronisk kommunikasjonstjeneste er offentlig når den er tilgjengelig for eller beregnet til bruk for allmennheten.

Til nr. 5 offentlig telefontjeneste

Begrepet telefontjeneste er definert i gjeldende rett. Definisjonen foreslås endret på bakgrunn av den tekniske utviklingen som har funnet sted. I tillegg foreslås definisjonen endret til å

gjelde offentlig telefontjeneste. Definisjonen skiller ikke mellom linjesvitsjet eller pakkesvitsjet teknologi, og er ment å bidra til å sikre en teknologinøytral regelfortolkning. Det skilles heller ikke mellom direkte eller indirekte håndtering av anrop. Direkte håndtering er tilfellet der abonnenten får levert både den fysiske forbindelsen og telefontjenesten fra samme tilbyder. Indirekte håndtering utgjør tilfelle der telefontjenestetilbyderen ikke tilbyr den fysiske forbindelsen til abonnenten. Samtaler rutes da via riktig tjenestetilbyder ved at abonnenten slår et prefiks før selve telefonnummeret eller at dette besørges ved bruk av adapter eller fast forvalg.

Bruken av telefonnummer står sentralt i definisjonen. Tjenester som gjør bruk av telefonnummer i nasjonal eller internasjonal telefonnummerplan til opprettelse og mottak av anrop, er telefontjenester. Dette gjelder uavhengig av om det ville være teknisk mulig å levere tjenesten uten at A-abbonenten anvender et telefonnummer forutsatt at nummer rent faktisk blir benyttet ved anrop. Dette gjelder uavhengig av om tilbyder av tjenesten selv er tildelt nummer fra nummerplanen, eller om selskapet benytter nummer som er tildelt et annet selskap, enten det er i konsern, eller det foreligger avtale om bruk av nummer som er tildelt til andre selskaper utenfor konsern. Definisjonen omfatter også telefontjeneste som er avgrenset til et tilbud om alle-til-alle-kommunikasjon kun innenfor Norge. Elektroniske kommunikasjonstjeneste som ikke oppfyller de nevnte kriteriene, som for eksempel en elektronisk oppslagstavle, regnes ikke som telefontjeneste.

Norsk telefonnummerplan forvaltes av Post- og teletilsynet og den er utformet i overensstemmelse med den internasjonale nummerplanen for offentlig telefontjeneste som fremgår av ITU-rekommandasjon E.164 (The international public telecommunication numbering plan).

Til nr. 6 tilhørende fasilitet

Definisjonen av tilhørende fasilitet er ny i loven. Bakgrunnsrettens begrep "associated facilities" er tatt inn i gjeldende ekomlovgivning gjennom begrepene "tilhørende fasilitet" (se gebyrforskrift i § 6 der det fremkommer at gebyr skal fordeles mellom tilbydere av elektronisk kommunikasjonsnett, elektronisk kommunikasjonstjeneste og tilhørende fasiliteter) og som installasjoner (se ekomloven § 1-2 der det fremkommer at loven gjelder virksomhet knyttet til overføring av elektronisk kommunikasjon med tilhørende infrastruktur, tjenester, utstyr og installasjoner). Begrepet foreslås oppdatert for å ta hensyn til den tekniske utviklingen, og foreslås gitt en legaldefinisjon fordi begrepet "tilhørende fasilitet" vil stå mer sentralt i lovgivningen dersom forslagene til endringer blir vedtatt.

Tilhørende fasilitet er et vidtfavnende begrep. Begrepet inkluderer element som i vid forstand inngår i, foranlediger eller understøtter etablering og drift av elektroniske kommunikasjonsnett og produksjon og leveranse av elektroniske kommunikasjonstjenester og som i utgangspunktet oppfattes å ligge utenfor de mest sentrale bestanddelene av elektroniske kommunikasjonsnett og elementene i elektroniske kommunikasjonstjenester. Definisjonen omfatter blant annet fasilitet som har potensial til å muliggjøre/understøtte tilbud av elektroniske kommunikasjonsnett og/eller -tjenester.

Eksempelvis omfatter dette bygninger eller tilgang til bygninger, kabling i bygninger, kummer, kabinetter, grøfter, føringsveier, tårn og master, antenner, nummeroversettingsfunksjonalitet eller systemer som tilbyr tilsvarende, adgangskontrollsystemer og elektroniske programoversikter og andre tjenester slik som

identitets-, lokasjons- og nærværstjenester med mer. Med identitetstjenester menes tjenester knyttet til administrasjon og anvendelse av elektronisk identitetsinformasjon, eksempelvis i tilknytning til transaksjoner eller lignende der pålitelig kunnskap om identiteten til den det kommuniseres med er påkrevet. Med lokasjonstjenester menes tjenester oftest tilknyttet mobile nett, som utnytter kunnskap om geografisk posisjon til terminalutstyret. Med nærværstjenester forstås tjeneste som gir informasjon til omverdenen om hvem som er tilgjengelig for kommunikasjon. Opplistingen er ikke uttømmende. En nærmere beskrivelse av nummeroversettingsfunksjonalitet eller systemer som tilbyr tilsvarende følger under merknaden til tilhørende tjeneste, jf. § 1-5 nr 7.

Det vises videre at begrepet tilhørende fasilitet også omfatter tilhørende tjeneste. Det etableres dermed en hierarkisk sammenheng der tilhørende fasilitet er et overordnet begrep hvor tilhørende tjeneste inngår.

Til nr. 7 tilhørende tjeneste

Definisjonen er ny. Tilhørende tjeneste omfattes av begrepet tilhørende fasilitet. Se mer om tilhørende fasilitet under nr. 6. Tilhørende tjeneste inkluderer blant annet nummeroversetting eller systemer som tilbyr tilsvarende funksjonalitet, adgangskontrollsystemer og elektroniske programoversikter og andre tjenester slik som identitets-, lokasjons- og nærværstjenester. Opplistingen er ikke uttømmende. Med nummeroversetting og systemer som tilbyr tilsvarende funksjonalitet menes blant annet ENUM (databaseløsninger som oversetter telefonnumre til Internettdomenenavn) og liknende nummeroversettingsstandarder, samt lokasjonsservertjenester som støtter bredbåndstelefontjenester.

Til nr. 9 radioutstyr

Definisjonen er en videreføring og presisering av gjeldende rett. Alle typer radiosendere og/eller -mottakere er i utgangspunktet omfattet av definisjonen, med unntak av rene kringkastingsmottakere. Det er i denne sammenheng presisert at alle typer mottakere som bare mottar kringkasting er unntatt, uavhengig av om de er beregnet for mottak av analoge eller digitale signaler.

Til nr. 10 skadelig interferens

Definisjonen er ny i loven, men følger etter gjeldende rett av forskrift om EØS-krav til radio- og teleterminalutstyr. Det er kun gjort mindre språklige justeringer i forslaget til definisjon sammenlignet med versjonen som finnes i nevnte forskrift. Begrepet omfatter forstyrrelser av elektroniske kommunikasjonstjenester, andre (radio)tjenester og systemer som benytter det elektromagnetiske frekvensspekteret i henhold til beskrevne vilkår, blant annet mobilkommunikasjon, bakkenett for kringkasting, navigasjons- og posisjoneringstjenester (for eksempel GPS), satellittkommunikasjon og -kringkasting, radiolinjesystemer, fjernstyringssystemer mv. Videre omfattes forstyrrelser av utsending eller mottak av radiosignaler, uavhengig av hvilken kilde forstyrrelsen kommer fra.

Fastsatte krav gjelder krav fastsatt i norske lover og regler (forskrift, frekvenstillatelse eller lignende) eller krav som fremgår av internasjonale regler som også er gyldige for Norge (eksempelvis regler som følger av ITUs Radioreglement, bestemmelser fra IMO og ICAO mv.).

Til nr. 17 samlokalisering

Forslaget til nytt begrep tilhørende fasiliteter er inntatt i definisjonen for å klargjøre.

Til nr. 19 mobilregulert sone

Definisjonen er ny i loven. En mobilregulert sone vil ha et begrenset geografisk omfang, som avhenger av egenskapene og innstillingene til det tekniske utstyret som anvendes for påvirkning av mobilnett gjennom jamming (se nr. 21) og/eller identitetsfangning (se nr. 20) for derved å etablere mobilregulert sone.

Til nr. 20 identitetsfangning

Definisjonen er ny i loven. Identitetsfangning er en teknikk der offentlig mobilkommunikasjon manipuleres slik at det blir mulig å finne den elektroniske identiteten til brukerutstyr som anvendes i mobilnett. Manipuleringen kan innebære jamming, men den kan også være rent passiv ved at trafikk og signalering i mobilnettet observeres slik at de elektroniske identiteter etter hvert fremkommer. En slik passiv løsning innebærer ofte anvendelse av det som kalles en "falsk basestasjon"; en enhet som av brukerutstyret oppfattes å være en basestasjon i mobilnettet, men som i realiteten hefter seg på kommunikasjonen mellom brukerutstyr og nettet, alternativt overtar for nettet.

Til nr. 21 jamming

Definisjonen er ny i loven. Begrepet "jamming" er knyttet til aktiv utsendelse av radiosignaler fra en "støysender" som fører til at radiokommunikasjonssystemer og -utstyr i et begrenset område ikke kan virke som tilsiktet; de blir forhindret fra å motta nødvendige radiosignaler fra og nå frem med nødvendige radiosignaler til et nettverk. Jamming har nettopp til hensikt å "slå ut" radiokommunikasjonsløsninger i et avgrenset område, for et kortere eller lengre tidsrom.

Til § 2-1 Registreringsplikt

Etter gjeldende § 2-1 kan myndigheten gi forskrifter om registreringsplikt for tilbydere av elektronisk kommunikasjonsnett eller offentlig elektronisk kommunikasjonstjeneste dersom det er nødvendig for å føre tilsyn med markedet. Forskriftshjemmelen foreslås videreført.

Nærmere regler om registreringsplikt er plassert i ekomforskriften § 1-2. Någjeldende § 1-2 angir hvilke opplysninger som skal gis i forbindelse med registreringen. Fjerde ledd bestemmer at tilbudet først kan settes i gang når registreringen er sendt til Post- og teletilsynet. Dette er en gjentakelse av den samme regelen som framgår av ekomloven § 2-1 annet punktum.

På bakgrunn av at registreringsplikten og de nærmere regler om denne følger av forskriften og ikke av hjemmelsbestemmelsen i ekomloven § 2-1, finner Samferdselsdepartementet det mest hensiktsmessig at reglen om når registrering skal skje fremgår av forskriften og ikke også av loven. Departementet foreslår derfor å oppheve ekomloven § 2-1 *annet punktum* om at registreringspliktig tilbyder skal registrere virksomheten hos myndigheten senest samtidig med at virksomheten påbegynnes. Videre foreslås det endringer i forskriften når det gjelder hvilke opplysninger som skal gis ved registrering. Det presiseres at det skriftlig til Post- og teletilsynet skal gis opplysning om norsk organisasjonsnummer, jf. også foretaksregisterloven § 2-1 annet ledd.

Til § 2-2 Måling og informasjon om kvalitet

Etter bestemmelsens annet ledd kan myndigheten gi forskrifter om målemetoder og krav til informasjon. For så vidt gjelder leveringspliktige tilbydere, gir også loven § 5-1 annet ledd myndigheten adgang til å fastsette nærmere krav til måling av kvalitet. Det er fastsatt nærmere regler om målemetoden og krav til informasjon i ekomforskriften § 1-6.

Etter Samferdselsdepartementets oppfatning vil det være hensiktsmessig at plikten etter loven til å måle og informere om kvalitet begrenses til tilbyder av leveringspliktige tjenester. Andre tilbydere bør etter departementets oppfatning bare ha plikt til å måle og informere i de tilfeller Post- og teletilsynet gir pålegg om slike målinger. Endringene vil være i tråd med direktivet om leveringspliktige tjenester som forutsetter at tilbyder med leveringspliktige tjenester måler kvalitet og offentliggjør den. Samferdselsdepartementet er av den oppfatning at dette forslaget vil ivareta sluttbrukernes informasjonsbehov for å kunne treffe beslutning om valg av tilbyder.

Kravene til måling og levering av informasjon om kvalitet i tråd i tråd med forskriftens bestemmelser har ifølge Post- og teletilsynet vist seg vanskelig etterlevbare i praksis. Dette skyldes i første rekke utdaterte retningslinjer for målemetoder og parametre som har vært utarbeidet særlig med tanke på kvalitetsmåling av fasttelefoni og som ikke er tilpasset kvalitetsmåling av andre tjenester. Kvalitetsmålinger på ulikt grunnlag vil føre til måleresultater som ikke er sammenlignbare og som ikke kan brukes som grunnlag for å informere sluttbrukere om kvaliteten på tjenestene til de ulike tilbyderne. Dette har resultert i at tilsynet i de senere årene heller ikke har truffet tiltak for å få tilbyderne til å følge opp plikten idet tilsynet ikke har sett behov for en omfattende rapporteringsplikt.

På denne bakgrunn foreslås lovens § 2-2 *første ledd* endret slik at plikten til å måle og informere om kvalitet på tjeneste som tilbys til sluttbruker avgrenses til tilbyder med leveringsplikt etter § 5-1. Det foreslås videre et nytt *annet ledd* som gir hjemmel til å fatte vedtak om at andre tilbydere skal måle og informere om kvalitet i samsvar med de kriterier, definisjoner og målemetoder som myndigheten bestemmer. I annet ledd gjøres noen mindre redaksjonelle endringer og bestemmelsen foreslås å bli nytt *tredje ledd*.

Til § 2-3 første ledd

I *første ledd* foreslås begrepet installasjoner endret til fasiliteter som følge av at begrepet "associated services" i ekompakken nå foreslås oversatt til "tilhørende fasiliteter", jf. forslag til definisjon av dette i § 1-5.

Til § 2-4 annet ledd

Gjeldende § 2-4 *annet ledd* foreslås endret slik at reglene for varsling om endring av avtale bare skal gjelde overfor sluttbrukere og ikke mellom tilbydere. Tilbydere seg imellom vil derved stå fritt til å avtale hvor lang tid i forveien det må varsles før en endring iverksettes. For at tilbyders varslingsplikt overfor sluttbruker skal kunne overholdes må imidlertid i praksis fristen mellom tilbyderne være lenger enn lovens minstekrav på en måned som gjelder i disse tilfelle. Videre er bestemmelsen foreslått endret slik at bestemmelsen utelukkende regulerer tilbyders endringer av vilkårene i avtalen med sluttbruker og ikke tilbyders stenging

av tilgang til nett eller tjeneste som følge av betalingsmislighold, jf. § 2-5 om bruksbegrensning og forslag til ny § 1-11 i forskriften.

Tilbyders plikt til å varsle sluttbruker ved endringer i avtalen følger av USO-direktivet artikkel 20. Forslaget til endret bestemmelse gir sluttbruker rett til å heve avtalen uten straffegebyr når vedkommende blir varslet om endringer i vilkårene. Slike endringer skal varsles med ”passende frist”, og minst en måned før iverksettelse. Det skal i varselet opplyses om sluttbrukers rett til hevning.

Videre foreslås et nytt *tredje ledd*. Forslaget ivaretar USO-direktivets artikkel 30.5. Forslaget innebærer at myndigheten skal sikre at det finnes begrensninger for mulig bindingstid for avtaler som inngås mellom tilbyder og sluttbruker. Regelen om bindingstid gjelder kun i avtaler med forbrukere og er ment å styrke forbrukerinteresser.

Hensynet bak reguleringen av bindingstid er å hindre en innelåsende effekt for forbruker, og å motvirke konkurransevridning. I henhold til direktivteksten skal avtale mellom tilbyder og sluttbruker ikke være bindende for en lengre periode enn 24 måneder. Det foreslås videre i direktivet at tilbydere også skal ha plikt til å tilby avtaler som har en maksimal varighet på 12 måneder. Det innebærer at avtalen vil falle bort etter disse 12 månedene.

I Norge har Forbrukerombudet sammen med bransjen utviklet avtaler om en maksimal bindingstid på 12 måneder. Det vises til nærmere omtale i punkt 3.2.

Departementet foreslår etter en nærmere vurdering at avtaler mellom tilbyder og sluttbruker maksimalt skal være på 12 måneder. *Første punktum* i forslaget er rettet mot løpende avtaler.

Det foreslås videre i *annet punktum* at tilbyder også skal tilby avtalevilkår som medfører at avtalen automatisk vil falle bort etter 12 måneder eller mindre, beroende på bindingstiden ved avtale inngåelse. Slike avtaleforhold kan fortsette å løpe dersom de aktivt fornyes.

Ekomregelverket benytter ikke begrepet forbruker, departementet foreslår derfor å benytte begrepet sluttbruker i dette forslaget. Departementet ber særskilt om innspill til forslaget.

Til § 2-5a Begrensning i tilgang

Dette er et utkast til en mulig måte å gjennomføre rammedirektivet artikkel 1 nr 3 a. Se nærmere om dette under punkt 9.

Til § 2-5 femte til syvende ledd

Formålet med ekomloven § 2-5 er å sikre kontinuitet i brukers elektroniske kommunikasjon. Bestemmelsen regulerer tilbyders adgang til å gjennomføre bruksbegrensninger i elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester. Bruksbegrensninger som gjennomføres skal være nødvendige og forholdsmessige. Bestemmelsens *første til fjerde ledd* gjelder eksplisitte tilfeller hvor tilbyder kan eller skal innføre bruksbegrensninger, og foreslås videreført i sin helhet. Se mer om dette i Ot.prp. nr 58 (2002-2003).

Begrepet bruksbegrensning er ikke definert i loven. Gjennom langvarig forvaltningspraksis er det lagt til grunn at enkelte vilkår må være oppfylt før tilbyder kan søke om forhåndstillatelse etter denne bestemmelsen; for det første må det foreligge en avtale om levering av elektronisk

kommunikasjonsnett eller -tjenester mellom partene noe som også fremgår av tidligere forarbeider. Videre har det i forvaltningspraksis vært lagt til grunn at denne avtalen må være misligholdt. Der partene frivillig kommer frem til at avtaleforholdet skal termineres, har myndighetene konkludert med at tillatelse til bruksbegrensning ikke er påkrevd.

Når det planlegges bruksbegrensninger som følge av mislighold hos en annen tilbyder, vil det etter gjeldende bestemmelse måtte innhentes forhåndstillatelse fra myndigheten, jf. § 2-5 syvende ledd. Dette foreslås endret i nytt *femte ledd*. Etter dette skal det ikke lenger innhentes forhåndstillatelse til bruksbegrensning som skyldes betalingsmislighold mellom tilbydere.

Bestemmelsen kom til i en tid da markedet gikk fra enerett til konkurranse. Reglen om tillatelse fra myndigheten også i saker som gjaldt betalingsmislighold, ble ansett hensiktsmessig for å sikre at bruksbegrensningsinstituttet ikke ble misbrukt av en part med sterkere stilling enn en annen. Formålet var å legge til rette for konkurransen. Praksis de siste årene har imidlertid vist at de aller fleste søknader om bruksbegrensning som mottas av myndighetene er begrunnet i påstand om betalingsmislighold hos den ene avtaleparten. Post- og teletilsynet har overfor Samferdselsdepartementet opplyst at svært få tilbyders tilgang blir stengt som følge av myndighetens tillatelser til slike bruksbegrensninger gitt med hjemmel i bestemmelsens syvende ledd. Bruksbegrensning har etter tilsynets vurdering mer fått karakter av å være et middel til "effektiv inkasso", i den forstand at tilbyder får et kraftig incitament til å betale utestående krav i de tilfeller det trues med stenging av tilgang til ekomnett og -tjenester. Ved betalingsmislighold vil myndigheten i de aller fleste saker gi tilbyder tillatelse til å innføre bruksbegrensning mot den misligholdende parten.

Departementet anser det ikke hensiktsmessig at det skal være tilsynsmyndighetens oppgave å vurdere hvorvidt det faktisk foreligger betalingsmislighold. For myndigheten er det sentrale å sikre kontinuitet i brukernes tilgang til elektroniske kommunikasjonstjenester. Det sikres ved at bruker får varsel om eventuell stenging eller annen bruksbegrensning i så god tid at bruker får tid til å innrette seg før bruksbegrensningen settes i kraft. Gode varslingsrutiner er derfor viktig. Etter Samferdselsdepartementets oppfatning vil tilbyders plikt til å varsle om at tilgang til nett eller tjenester vil bli stengt, være tilstrekkelig til å ivareta sluttbrukernes behov for informasjon. Det vises til departementets forslag til endring av § 2-5 *femte ledd* som blir ny § 2-5 *syvende ledd* for å klargjøre varslingsplikten ytterligere.

På denne bakgrunn fremmes forslag om at en tilbyder som ønsker å gjennomføre en bruksbegrensning overfor annen tilbyder på grunn av betalingsmislighold, ikke lenger skal være nødt til å be om tillatelse til dette fra myndigheten. Endringen foreslås som et nytt *femte ledd*. Bruksbegrensning ved betalingsmislighold vil da behandles likt uavhengig av om stenging av tjenester retter seg mot en sluttbruker eller en annen tilbyder.

Forslaget til nytt femte ledd klargjør også gjeldende rettstilstand for sluttbrukere som misligholder sine betalingsforpliktelser. Etter gjeldende rett kreves det ikke tillatelse til å innføre bruksbegrensning overfor sluttbruker som følge av dennes mislighold. Slike tilfeller følger de alminnelige regler om pengekrav, jf. Ot.prp. nr 58 (2002-2003). Dette forelås nå nedfelt.

Det foreslås videre en teknisk redigering i paragrafen for å bedre sammenhengen i bestemmelsen. Nåværende *syvende ledd* flyttes og blir nytt *sjette ledd* i paragrafen. Nåværende femte, sjette og åttende ledd blir hhv. *syvende*, *åttende* og *niende ledd*. Den foreslåtte endringen vil også innebære at tilbyder som leverer tilgang til ekomnett og -

tjenester til et konkursbo, ikke må søke om tillatelse til bruksbegrensning før stenging kan gjennomføres. Det vises for øvrig til at ekomloven § 2-11 fjerde ledd gir myndighetene mulighet til å pålegge et konkursbo fortsatt drift i en mellomperiode, dersom viktige samfunnsinteresser ville kunne bli skadelidende som følge av konkursåpningen.

For andre tilfeller enn betalingsmislighold foreslås gjeldende syvende ledd videreført som nytt *sjette ledd*. Bakgrunnen er at det kan tenkes situasjoner hvor tilbyder ønsker å stenge leveranser til medkontrahent på annet grunnlag enn dennes betalingsmislighold, og hvor en vurdering fra myndighetene er hensiktsmessig av både konkurranse- og sluttbrukerhensyn.

Ordlyden av gjeldende § 2-5 *femte ledd* som blir nytt *syvende ledd* foreslås endret. Forslag til endringen av bestemmelsens første punktum er en innskjerpelse som medfører at tilbyder skal varsle myndigheten om andre bruksbegrensninger i tillegg til frakopling. Videre foreslås endringer for å få tydeligere frem at plikten til å varsle berørte sluttbrukere ikke bare gjelder for den tilbyder som vil utføre bruksbegrensning, men også for den tilbyder som utsettes for bruksbegrensning. Myndighetens mulighet til å varsle berørte sluttbrukere i tilfelle av bruksbegrensning tydeliggjøres også. Ved stenging som følge av betalingsmislighold mellom tilbydere vil myndigheten for eksempel kunne ivareta informasjonsbehovet til berørte sluttbrukere dersom den misligholdende tilbyder forsømmer sin plikt til å varsle sine sluttbrukere, jf. begrepet ”særlige tilfeller”. Egnede varslingsmåter kan eksempelvis være gjennom media.

Til § 2-6 Anrop til nødmeldingstjeneste og geografisk lokalisering av nødanrop

Bestemmelsen er i stor grad en videreføring av gjeldende rett om anrop til nødmeldingstjeneste og geografisk lokalisering av nødanrop (opprinnelsesmarkering). Det vises til omtalen av bestemmelsen i Ot.prp. nr 58 (2002-2003).

De foreslåtte endringer i *første ledd* er en presisering og tydeliggjøring av at alle tilbydere har en plikt til å sikre at sluttbruker kan foreta anrop til nødstatenes nødmeldingstjeneste. Alle tilbydere som tilbyr en elektronisk kommunikasjonstjeneste som gir mulighet for å foreta innenlandsk anrop til ett eller flere nummer i den nasjonale nummerplanen, (også type ”IP-telefoni out-tjeneste”) plikter å understøtte anrop til nødmeldingstjeneste. Slike tilbydere omfattes også av plikten til å tilby opprinnelsesmarkering ved anrop til nødmeldingstjeneste, jf tredje ledd.

Som konsekvens av de foreslåtte endringene i første og tredje ledd foreslås tilpasning av bestemmelsens *annet ledd*.

Den foreslåtte endringen av *tredje ledd* innebærer en utvidelse av tilbyderens plikt til å tilby opprinnelsesmarkering for anrop til nødstatene. I tråd med USO-direktivets artikkel 26.5 vil plikten innebære at tilbyderne for egen regning skal sørge for opprinnelsesmarkering og at nødstatene ikke skal betale for denne tjenesten. Bestemmelsen presiserer at tilbyderne ”gratis” skal stille lokaliseringsinformasjon tilgjengelig for nødstaten straks oppringingen når fram til etaten. Dette avviker fra dagens system. Derimot er det ikke foreslått noen realitetsendring når det gjelder kravet om at tjenestene skal stilles vederlagsfritt til rådighet også overfor sluttbruker.

Det foreslås en redaksjonell endring slik at gjeldende fjerde ledd blir nytt siste punktum i tredje ledd. Når det gjelder tjenestene hemmelig nummer og adgang til reservasjon mot nummervisning har det i praksis vist seg at flere tilbydere av offentlig telefontjeneste ikke

skiller mellom tjenestene hemmelig nummer og adgang til reservasjon i sitt tjenestetilbud. I en del tilfeller har myndigheten erfart at sluttbrukere ikke informeres om kostnadsfri reservasjonsadgang etter ekomforskriften, men at det i stedet informeres om tjenesten hemmelig nummer. Tilbyder vil ofte ha et økonomisk insentiv til å gi informasjon om tjenesten hemmelig nummer som er en tjeneste tilbyder kan ta seg betalt for, i motsetning til reservasjon som skal tilbys kostnadsfritt for sluttbruker. Departementet foreslår på bakgrunn av dette ny bestemmelse i loven § 2-15 og ny § 6-6 i ekomforskriften.

I *fjerde ledd* foreslås redaksjonelle endringer for å sikre at ordlyden er i overensstemmelse med bestemmelsens overskrift, men innebærer ingen realitetsendring når det gjelder tjenesten ”opprinnelsesmarkering”.

Alle tilbydere av offentlig telefontjeneste kan kjøpe en tjeneste fra NRDB (Nasjonal Referansedatabase) som sikrer at opprinnelsesmarkering overføres til nødetatene. Dispensasjonsbehovet er primært knyttet til nomadisk bruk av bredbåndstelefoner men innebærer ikke at tilbydere av slike tjenester er fritatt fra kravet om å tilby opprinnelsesmarkering.

Til § 2-7 Vern av kommunikasjon og data

Tittelen på bestemmelsen er etter dagens ordlyd vern av kommunikasjon mv. Departementet foreslår at tittelen endres slik at det fremgår tydeligere at ikke bare kommunikasjonen skal vernes, men også de dataene som fremkommer i elektroniske kommunikasjonsnett- og tjenester.

I *første ledd* foreslås følgelig en presisering av at det er både kommunikasjonen og data som skal vernes. Med ”nødvendige sikkerhetstiltak til vern av kommunikasjon og data” menes i denne bestemmelsen organisatoriske og tekniske tiltak som skal ivareta sikkerheten til kommunikasjonen og data. Det vil si at kommunikasjonen og datas integritet skal beskyttes og at konfidensialiteten til innholdet i kommunikasjonen og data skal sikres.

Det følger av personopplysningsregelverket at kompetent myndighet skal varsles ved sikkerhetsbrudd og dersom personopplysninger kommer på avveie, jf. personopplysningsforskriften § 2-6, tredje ledd. Departementet foreslår at det innføres et krav om at også abonnent eller bruker skal varsles dersom sikkerhetsbrudd virker inngripende på dataene eller på abonnentens eller brukerens personvern. Et sikkerhetsbrudd vil kunne virke inngripende på lagrede data eksempelvis når mangel på rask og tilstrekkelig utbedring vil kunne føre til at dataene manipuleres eller går tapt. Tilsvarende kan sikkerhetsbrudd virke inngripende på personvernet dersom det kan føre til økonomiske tap, identitetstyveri, bedrageri, ærekrenkelse, grov ydmykelse, annen skade eller lignende for abonnent eller bruker. Dette ansees dekket opp i bestemmelsens *første ledd, siste punktum*. Det oppstilles også her en plikt for tilbyder om å varsle abonnent eller bruker ved særlig risiko for brudd på sikkerheten.

Det foreslås et nytt *annet ledd* om at varsling av abonnent eller bruker likevel ikke er nødvendig der tilbyder overfor kompetent myndighet kan vise til at tilstrekkelige tekniske beskyttelsestiltak er gjennomført for dataene omfattet av sikkerhetsbruddet. Kompetent myndighet i henhold til annet ledd er Datatilsynet, jf. § 1-4.

Gjeldende annet ledd blir nytt *tredje ledd* og er foreslått endret i forbindelse med høring om eventuell gjennomføring av datalagringsdirektivet i norsk rett. Bestemmelsen inntas derfor ikke i denne høringsrunden.

I forskriftshjemmelen foreslås inntatt en mindre redaksjonell endring.

Til § 2-9 første og femte ledd

Endringen i *første ledd* er gjort for å klargjøre at lovgiver ikke har til hensikt å hindre at tilbyder benytter opplysninger som ligger innenfor det lovlige behandlingsformålet som fremgår av 2-7 annet ledd (nytt *tredje ledd*), samt reglene i personopplysningsregelverket. I lovlig behandlingsformål inngår blant annet fakturerings og/eller kommunikasjonsformål.

I *femte ledd* foreslås en endring som vil gi myndigheten kompetanse til i forskrift å kunne gjøre unntak fra taushetsplikten for å ivareta hensynet til effektiv ruting av trafikk. Bakgrunnen for regelen er at trafikk som både origineres og termineres innenfor landets grenser i dag ofte sendes i transitt gjennom andre land. Enkelte land har inntatt regler i sine Når nasjonal elektronisk kommunikasjon blir rutet gjennom et land som har vedtatt slike regler vil dette kunne føre til at tilbydere som tilbyr tjenester i Norge, bryter taushetsplikten etter ekomloven. Departementet fremmer dette forslaget til forskriftshjemmel for å sikre tilbyders lovlige drift, samt sikre at det kan stilles vilkår til tjenester hvor trafikken rutes i transitt gjennom andre land. Det understrekes samtidig at alminnelig utenlandstrafikk, dvs. trafikk som origineres i Norge og termineres i utlandet, ikke vil omfattes av taushetspliktbestemmelsen for den delen av kommunikasjonen som foregår utenfor landets grenser, jf § 1-3.

(Departementet har tidligere sendt på høring et forslag om innføring av datalagringsdirektivet i norsk rett. Det er i den forbindelse foreslått å innta ett nytt femte ledd. Høringsfristen gikk ut 12. april 2010.)

Til § 2-10 Sikkerhet og beredskap

Velfungerende elektroniske kommunikasjonstjenester er viktig for et moderne samfunn. At det finnes fungerende elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester også i situasjoner som ikke kan betegnes som normale, vil også ha betydning for befolkningens trygghetsfølelse og evne til å takle slike situasjoner. Se nærmere om hensynet bak bestemmelsen i Ot.prp. nr 58 (2002-2003).

Gjeldende § 2-10 *første ledd første punktum* knytter normen nødvendig sikkerhet i elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester i forhold til brukerne. Dette innebærer at sikkerheten i nett og tjenester skal vurderes opp mot de brukere som til enhver tid faktisk er knyttet til nettet eller benytter tjenesten. Praksis har vist at det har vært vanskelig for tilbydere å holde oversikt over ulike brukeres sikkerhetsbehov og følgelig vanskelig å definere riktig sikkerhetsnivå i henhold til brukermasse. Kundemassen vil variere, og det samme vil dennes behov for sikkerhet over tid, noe som har betydning for hvilke krav som må stilles til tilbyders sikkerhetsnivå.

For å ivareta disse behovene foreslår departementet at sikkerheten i elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester ikke skal knyttes opp mot faktiske brukere, men mot en generell minstestandard for sikkerhet. Dette gjøres ved å foreslå at ordene "for brukerne" i

ekomloven § 2-10 første ledd første punktum utgår. Ved å endre gjeldende bestemmelse fra å knytte kravet til sikkerhet opp mot faktiske brukere, til et minstenivå som er tilstrekkelig høyt for alle brukere, legges det til rette for at alle tilbydere skal oppfylle samme minstenivå for sikkerhet.

Forslaget til minstenivå medfører at det ikke lenger er hensiktsmessig å nytte begrepet "nødvendig sikkerhet" på graden av sikkerheten i elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester. Det foreslås i stedet å innføre en forsvarlighetsstandard til sikkerhetsnivået. Med forsvarlig menes at nett og tjenester skal være tilgjengelige, og at integritet og konfidensialitet beskyttes. Hva som for øvrig må ansees for å være forsvarlig vil fremkomme gjennom markedspraksis, tilgjengelig teknologi, internasjonale krav og gjennom vedtak fra Post- og teletilsynet. Endringen kan innebære en skjerpelse av plikten som følger av bestemmelsen, særlig gjelder dette for tilbydere som i dag kun har brukere som ikke er avhengig av en kvalifisert form for sikkerhet. Det foreslås presisert i første ledd at tilbydere skal dekke kostandene forbundet med gjennomføringen av dette. Departementet anser imidlertid at fordelene ved forslaget vil overstige ulempene ved eventuelle ekstrakostnader for enkelte tilbydere. Departementet kan ikke se at det er behov for overgangsbestemmelser.

Annet ledd første punktum regulerer det forhold at myndighetene har behov for å sikre at nasjonale behov for elektronisk kommunikasjonssikkerhet oppfylles. Det er dette leddet myndigheten benytter seg av blant annet ved inngåelse av avtaler om forsterket sikkerhet og beredskap hos visse tilbydere. Annet ledd foreslås endret slik at den språklig fremstår mer i harmoni med resten av loven ved at det er nasjonale behov knyttet til elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester som reguleres. Det vil være et visst overlapp mellom første og annet ledd. Dagens praksis mht. under hvilket ledd aktuelle tiltak vil falle, vil videreføres og vil kunne være gjenstand for forvaltningsmessig klagebehandling. Hjemmelen til å treffe enkeltvedtak og inngå avtaler er ment å sikre at bestemmelsen gir hjemmel for å pålegge konkret gjennom enkeltvedtak, eller ved å avtale direkte med tilbydere, tiltak som kommer i tillegg til minstekravet som fremgår av første ledd.

Samferdselsdepartementet ønsker å videreføre dagens praksis med at slike tiltak avtales direkte mellom Post- og teletilsynet og aktuelle tilbydere. Departementet mener imidlertid at det er hensiktsmessig å beholde hjemmelen for å kunne pålegge slike tiltak. I dag inngås slike avtaler med store tilbydere som har ansvar for operativ drift av fysisk infrastruktur, eller tilbydere som har ansvar for spesielt kritiske punkter og/eller tjenester som berører andre tilbydere og/eller svært mange sluttbrukere. Utvelgelse av slike punkter og/eller tjenester skjer hovedsakelig basert på Post- og teletilsynets kartlegging av infrastrukturen i Norge ut fra et sikkerhets- og beredskapsperspektiv.

Videre foreslås det presisert i bestemmelsen at de nasjonale behov må knytte seg til sikkerheten, beredskapen eller funksjonaliteten til elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester. Nasjonale behov er ment også å dekke lokale og regionale behov. Det kan stilles spørsmål ved om begrepet "nasjonale" behov bør endres for å tydeliggjøre at lokale og regionale behov kan begrunne tiltak etter nåværende annet ledd. Departementet mener nasjonale behov vil dekke også lokale og regionale behov og har derfor valgt å beholde dette begrepet.

Det foreslås videre at gjeldende *annet ledd annet punktum* utgår. Opplistingen i pkt. 1-3 er eksempler på tiltak som tilbyder kan bli pålagt eller det kan inngås avtale om for å sikre nasjonale behov for elektronisk kommunikasjonssikkerhet. Opplistingens pkt. 1 om spesielle

funksjoner og tjenester inngår (i forslaget) nå i første punktum og opplistingens pkt. 2 om beredskapsplanlegging og beredskapsplaner fremgår av forskriftens § 8-2. Som det fremgår ovenfor om avtaler mellom Post- og teletilsynet og tilbydere, følger det allerede av dagens praksis at det inngås avtaler med tilbydere som har ansvar for operativ drift av fysisk infrastruktur, eller tilbydere som har ansvar for spesielt kritiske punkter og eller tjenester

Presiseringen av at tilbyder skal dekke kostnader etter annet ledd, og at reelle merkostnader skal kompenseres av staten, foreslås flyttet fra fjerde ledd til annet ledd av lovtekniske årsaker. Dagens ordning foreslås med andre ord videreført. Øvrige foreslåtte endringer i annet ledd er rent språklige.

Forslag til *tredje ledd* viderefører uten endringer gjeldende bestemmelse første ledd, tredje punktum.

Gjeldende femte ledd blir nytt *fjerde ledd*.
Gjeldende tredje ledd blir nytt *femte ledd*.

Det foreslås tatt inn en egen forskriftsbestemmelse i nytt *sjette ledd*. Forskriftshjemmelen foreslås å være generell, slik at myndigheten kan gi forskrift om oppfyllelsen av pliktene av bestemmelsen som helhet. Herunder kan myndigheten gi forskrifter som fastsetter hvilken norm som minst oppfyller de rettslige standardene etter første ledd. Det foreslås videre presisert at myndigheten kan gi forskrift om hvordan finansieringen av sikkerhet og beredskap skal skje.

Det foreslås videre inntatt et nytt *syvende ledd* som gir ekomloven § 2-10 tilsvarende anvendelse så langt det passer på andre enn tilbydere. Hensynet bak forslaget er å sørge for tilstrekkelig hjemmelsgrunnlag slik at også andre enn kun tilbydere etter § 1-5 vil omfattes av bestemmelsen.

Til § 2-11 annet ledd

Ekomloven § 2-11 pålegger tilbyder plikt til å ha planer som sikrer fortsatt levering i minimum to uker etter konkurs, gjeldsforhandling og innstilling av betaling. Tilsynet kan sette krav til innholdet i planene.

Det foreslås en endring av bestemmelsen i *annet ledd*, slik at tilbyderne ikke lenger vil være pålagt en plikt til å sende inn konkursplaner til myndigheten. Bakgrunnen for dette er at praksis har vist at myndigheten ikke kan prioritere å bruke ressurser på å innhente slike planer. Det vises for øvrig til at regelen ikke legger opp til et godkjenningssystem. Det understrekes at tilbyder fortsatt har plikt til å utarbeide slike planer. Myndigheten anses for øvrig å ha tilstrekkelig hjemmel til å kunne følge opp denne plikten etter bestemmelsene i ekomloven kapittel 10. Det vises spesielt til §§ 10-3 og 10-6. Reelle hensyn tilsier også at man bør se hen til behovet for forenkling av næringslivets rapporteringsplikt til myndighetene, jf. Nærings- og handelsdepartementets nylig avsluttede prosjekt for reduksjon av næringslivets utgifter ved oppfyllelse av plikter til å gi informasjon til det offentlige. Det vises for øvrig også til foreslåtte tilpasningsendringer i ekomforskriften § 8-6.

Til § 2-15 Hemmelig nummer

Tjenesten hemmelig nummer er en innarbeidet tjeneste i Norge. Tjenesten er i første rekke ment å være et tilbud til personer som har et sterkt behov for anonymitet, for eksempel personer som har en offentlig utsatt posisjon eller som er offer for sjikane, og av den grunn har behov for den ekstra sikkerheten og beskyttelsen et hemmelig nummer gir. Retten til å få et hemmelig nummer er imidlertid ikke begrenset til slike tilfelle, og det settes ingen krav til sluttbrukers begrunnelse for å få tilgang til denne tjenesten.

Det har i praksis vist seg å være behov for å definere hvilken beskyttelse et hemmelig nummer gir. Det foreslås derfor tatt inn en forskriftshjemmel i loven, med tanke på å gi utfyllende bestemmelser i forskrift.

Det vises for øvrig til ekomforskriften § 6-6 og merknadene til denne.

Til § 3-3 annet ledd

Forslag til *annet ledd* er ny. Bestemmelsen gjennomfører rammedirektivet artikkel 16 nr. 6 annet punktum. Fristen i *første punktum* tar utgangspunkt i vedtakstidspunktet for gjeldende markedsvedtak. Denne fristen avbrytes ved notifikeringen av et begrunnet forslag til ny markedsanalyse til EFTAs overvåkningsorgan. Unntaksvis kan fristen forlenges inntil tre år, dersom myndigheten har notifisert et begrunnet forslag til forlengelse til EFTAs overvåkningsorgan, og overvåkningsorganet ikke har kommet med innsigelser innen én måned etter notifikeringen av forslaget. Fristen i *annet punktum* gjelder kun analyse av marked som ikke tidligere er notifisert til EFTAs overvåkningsorgan.

Til § 3-4 første og annet ledd

Første ledd foreslås endret slik at det nye forslaget om funksjonelt skille inkluderes i virkemiddelene som kan pålegges tilbyder med sterk markedsstilling.

I *annet ledd* foreslås det tatt inn i ordlyden at BEREC (Organisasjon for europeiske reguleringsmyndigheter på ekomområdet) skal konsulteres i tillegg til EFTAs overvåkningsorgan, når myndigheten pålegger plikter etter annet ledd, annet punktum. Dette må endelig avklares etter at forhandlingsresultatet om Norges deltagelse i BEREC foreligger.

Til § 3-5 Frivillig utskillelse av aksessnett

Forslag til bestemmelse er ny og gjennomfører tilgangsdirektivet artikkel 13 b.

I *første ledd* foreslås det at tilbyder med sterk markedsstilling skal pålegges en plikt til å informere myndigheten dersom tilbyder planlegger å skille ut hele eller vesentlige deler av sitt aksessnett. Om utskillelsen skal ansees som vesentlig avgjøres konkret i det enkelte tilfellet. Et viktig moment i vesentlighetsvurderingen er hvor sentral den utskilte delen av aksessnettet er i forhold til den til enhver tid gjeldende situasjon på markedet. Utskillelse kan være av mindre betydning dersom det finnes alternative aksessnett i de aktuelle områdene enn dersom det ikke finnes slike. Når tilbyder er i tvil om vesentlighetsvurderingen skal myndigheten konsulteres.

Informasjon om planlagt utskillelse skal forelegges myndigheten i god tid før planene er tenkt realisert slik at myndigheten får tilstrekkelig tid til å vurdere virkningene av den planlagte endringen, og hvilke følger den eventuelt vil ha for gjeldende regulering på området. Plikten til å informere myndigheten oppstår når vurderingen av utskillelse ikke lenger bare er på et

foreløpig og innledende stadium. Foreleggelsen av informasjon skal skje gjennom en formell oversendelse til myndigheten.

Av annet ledd fremgår myndighetens plikt til å vurdere transaksjonens virkninger for gjennomførte markedsanalyser og pålagte virkemidler, herunder gjennomføre nye markedsanalyser. Det vises til at myndigheten utpeker, opprettholder eller trekker tilbake utpekning av tilbyder med sterk markedsstilling på bakgrunn av markedsanalyser, jf. § 3-3.

Til § 4-1 annet ledd

Den foreslåtte endringen av definisjonen av elektronisk kommunikasjonsnett, jf. § 1-5, som blant annet skal ivareta hensynet til teknologisk utvikling og teknologinøytralitet, vil innebære en presisering og til dels en utvidelse av gjeldende tilgangsforskrift. Dette endrer ikke at grensen mellom plikten til å gi tilgang etter § 4-1 og særbestemmelsene i §§ 4-2 til 4-5 er flytende og at mulig overlapp vil kunne forekomme. Det samme vil kunne være tilfelle for forskriften om tilgang til tilhørende fasiliteter.

Definisjonene av *full og delt tilgang* til aksessnett er endret og gjort teknologinøytrale i tilgangsdirektivet vedlegg II a, c og d. Med full tilgang menes kjøp av disposisjonsrett til all kapasitet i aksessnettet. Med delt tilgang menes kjøp av disposisjonsrett til en spesifisert del av kapasiteten i aksessnettet som for eksempel en del av frekvensspekteret, egne bølgelengder eller tilsvarende. Når det gjelder tilgang til fast aksessnett etter denne bestemmelse, påpekes det som nevnt i Ot.prp. nr 58 (2002-2003) at denne form for tilgang ikke er begrenset til det fysiske metalliske symmetriske parkabelnettet. Eventuell plikt til å gi tilgang vil følge av en markedsanalyse, og gjelde uavhengig av hvilken overføringsteknologi tilbyder med sterk markedsstilling velger å anvende i aksessnettet.

Det følger av gjeldende bestemmelse at denne også omfatter tilgang til "tilhørende utstyr eller funksjoner". På det grunnlag anses den nye definisjonen av tilhørende fasiliteter, delvis å overlappe med tidligere forpliktelser i medhold av § 4-1. Imidlertid innebærer den foreslåtte endringen av definisjonen elektronisk kommunikasjonsnett, herunder inkludering av tilhørende fasiliteter og -tjenester, at forpliktelsen oppdateres og presiseres med hensyn til hvilke elementer som kan inngå i en tilgangsforskrift. Det fremgår av forslag til definisjon og merknader til denne, at tilhørende fasiliteter omfatter en rekke elementer som i vid forstand inngår i, foranledninger eller understøtter etablering, drift, produksjon, fakturering og leveranse av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester. Opplistingen er ikke uttømmende. Det vises for øvrig til merknader til definisjonen i § 1-5.

Paragraf 4-1 *annet ledd* angir relevante vurderingstema som myndigheten skal anvende ved vurderingen av om en anmodning om tilgang er rimelig. Departementet foreslår å endre pkt. 2 i denne opplistingen, herunder "tilbyders investeringer i forhold til risikoen investeringene har vert forbundet med", til "tilbyders opprinnelige investeringer og investeringsrisiko".

Endringen innebærer en språklig endring som viderefører gjeldende rett, men innebærer også en utvidelse i forhold til relevante hensyn slik det framkommer i endringen av artikkel 12.2 bokstav c i tilgangsdirektivet. Forslaget til nytt annet ledd nummer 2 åpner for en vurdering av den privatøkonomiske investering og risiko i lys av eventuelle offentlige investeringer. For eksempel kan dette være relevant ved vurdering av anmodning om tilgang til høyhastighets bredbåndnett som delvis er finansiert gjennom offentlige støtteordninger.

Til § 4-4 Samlokalisering

Overskriften foreslås endret til samlokalisering, siden "annen felles utnyttelse av infrastruktur" vil bli omfattet av den nye samlokaliseringsdefinisjonen i § 1-5 nr. 11. Endringen i definisjonen av samlokalisering i § 1-5 nr. 11 er hovedsakelig en videreføring og klargjøring av gjeldende rett, men kan også innebære en utvidelse av hvilke typer samlokalisering som kan pålegges.

Det vises til at samlokalisering anses som viktig for å fremme investering i ny infrastruktur, innovasjon og bærekraftig konkurranse, og at det derfor er hensiktsmessig å styrke adgangen til å pålegge samlokalisering i vid forstand.

Det foreslås ingen endringer i *første ledd*. Myndigheten kan pålegge tilbyder som er gitt ekspropriasjonsrett etter § 12-3 å gi tilgang til annen tilbyder som anmoder om slik samlokalisering og ikke er gitt tilsvarende rett. Dette gjelder for eksempel der det foreligger andre offentlige reguleringer som f.eks. legger restriksjoner på etablering av ny infrastruktur. I slike tilfeller kan det være nødvendig å gi pålegg om å gi tilgang for å legge forholdene til rette for bærekraftig konkurranse. Med den nye definisjonen er det utvilsomt at de typene samlokalisering som er angitt i rammedirektivet artikkel 12.1 er omfattet.

Forslag til *annet ledd* er ny og gjennomfører rammedirektivet artikkel 12.3. Forslaget gir myndigheten rett til å pålegge plikt til deling av kabler for enhver kabeleier, uavhengig av om kabeleier er tilbyder i lovens forstand eller ei. Plikten kan pålegges enhver eier av kabler til bruk for elektronisk kommunikasjon. Den er ikke begrenset til tilbydere etter § 1-5, herunder tilbyder som får rett til ekspropriasjon etter § 12-3, og eier av private elektroniske kommunikasjonsnett. Plikten kan gjelde deling av kabler i bygning eller til første konsentrasjons- eller distribusjonspunkt hvor dette er plassert utenfor bygning. Vilkårene for et pålegg er at duplisering av slik infrastruktur er vanskelig å gjennomføre eller ikke er samfunnsøkonomisk effektivt. Dette gjelder for eksempel der det foreligger andre offentlige reguleringer som f.eks. legger restriksjoner på etablering av ny infrastruktur. Slik duplisering av infrastruktur kan også være vanskelig å gjennomføre som følge av privat eiendomsrett til vedkommende bygning eller kabel. I slike tilfeller kan det være nødvendig å gi pålegg om å gi tilgang for å legge forholdene til rette for bærekraftig konkurranse og en samfunnsøkonomisk effektiv løsning. Slike delings- eller koordineringsløsninger kan inneholde bestemmelser om fordeling av kostnadene ved deling av fasiliteten eller eiendommen justert for eventuell risiko. Dersom rammedirektivet artikkel 12.3 skal gjennomføres i § 4-4 legges det imidlertid opp til at partene selv må bli enige om kompensasjonen som skal ytes for tilgangen av kabler, dersom kabeleier ikke er tilbyder av elektronisk kommunikasjon. Dersom partene ikke blir enige kan saken på vanlig påklages til Post- og teletilsynet som så må ta stilling til kompensasjonens størrelse.

Samferdselsdepartementet gjør oppmerksom på at § 12-3 gir myndigheten kompetanse til ekspropriasjon av ressurser som nyttes eller kan nyttes i elektronisk kommunikasjon. Departementet er av den oppfatning at § 12-3 er generell nok til å omfatte saker som nå foreslås regulert i § 4-4 annet ledd. Prosessen ved anvendelse av § 12-3 er imidlertid mer omfattende, fordi det skal gjennomføres et skjønn dersom partene ikke blir enige om kompensasjonens størrelse.

Departementet ber særskilt om høringsinstansenes syn på om rammedirektivet artikkel 12.3 bør inntas som ny § 4-4, eller om bestemmelsen kan ansees som tilstrekkelig ivaretatt på en hensiktsmessig måte i § 12-3 om ekspropriasjon.

Bestemmelsen i *tredje ledd* er hovedsakelig en videreføring av gjeldende rett. Den hjemler myndighetens adgang til å pålegge tilbydere felles utnyttelse av ressurser på vilkår som angis nærmere. Bakgrunnen for bestemmelsen er at delt bruk av infrastruktur kan være en fordel blant annet av hensyn til sikkerhet, byplanlegging, helse og miljø. Dette kan blant annet omfatte delt bruk av kabel, føringsveier, hus, master, kabinetter, antenner og antennesystemer med mer. Endringen fra "felles utnyttelse av infrastruktur" til "samlokalisering" er en følge av endringen i definisjonen av samlokalisering i § 1-5 nr 11. Slik infrastruktur omfattes av begrepet samlokalisering.

Bestemmelsen i *fjerde ledd* gir myndigheten adgang til å pålegge tilbydere med sterk markedsstilling plikt til å inngå avtale om samlokalisering. Det foreslås at den tidligere formuleringen "eller annen felles utnyttelse av infrastruktur" utgår som følge av endringen i definisjonen av samlokalisering i § 1-5 nr. 11. Slik infrastruktur omfattes av begrepet samlokalisering. Det forutsettes at tilgang som gis på grunnlag av sterk markedsstilling er relatert til det markedet tilbyderen har sterk markedsstilling på. En tilbyder skal ikke pålegges å gi tilgang til nett og tjenester vedkommende ikke har kontroll over.

Bestemmelsens *femte ledd* er en videreføring og klargjøring av gjeldende rett. Tilbyder med sterk markedsstilling på marked for tilgang til fast aksessnett skal tilby annen tilbyder samlokalisering. Da ekomloven og -forskriften ble vedtatt var den faktiske reguleringen i all hovedsak rettet mot tilbyder som eide kobberaksessnettet, og i bestemmelsene blir ordlyden "det faste aksessnettet" brukt. Merknaden til § 4-1 i Ot.prp. nr 58 (2002-2003) gjorde det klart at tilgang til det faste aksessnettet ikke lenger var begrenset til det fysiske metalliske symmetriske parkabelnettet (dvs. det såkalte kobbernettet). De siste årene har imidlertid også andre typer aksessnett fått større utbredelse og/eller anvendelse. Disse forholdene gjør det hensiktsmessig å endre "det faste aksessnettet" til "fast aksessnett", for å gjøre det utvilsomt at også andre aksessnett enn det kobberbaserte skal kunne omfattes av disse bestemmelsene.

Dersom myndigheten vurderer å fatte vedtak etter første til fjerde ledd skal slike utkast til vedtak forhåndsvarsles, og alle interesserte parter skal innenfor en rimelig frist ha anledning til å uttale seg, jf § 9-2.

Bestemmelsen i *åttende ledd* er ny og gir myndigheten rett til å kreve at tilbyder og eier av privat elektronisk kommunikasjonsnett gir opplysninger knyttet til type, tilgjengelighet og plassering av tilhørende fasiliteter. Den gjennomfører rammedirektivet artikkel 12 .4. Plikten for tilbyder og eier av privat elektronisk kommunikasjonsnett foreslås inntatt som egen bestemmelse, fordi plikten gir opplysninger knyttet til type, tilgjengelighet og plassering av tilhørende fasiliteter.

Forpliktelser om å gi tilgang etter denne bestemmelse skal være objektive, forholdsmessige, ikke-diskriminerende og bygge på saklige kriterier. Dette følger allerede av alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper, men er foreslått inntatt i ordlyden i ressurstildelingsbestemmelsene (frekvenser og nummer). Det ligger ingen motsetning i dette.

Departementet ber imidlertid om høringsinstansenes syn på om dette bør inntas i bestemmelsens ordlyd eller ikke.

Til § 4-5 annet ledd

Bestemmelsens *annet ledd* er en videreføring og klargjøring av gjeldende rett. Den omhandler tilbyder med sterk markedsstilling på marked for tilgang til fast aksessnett og dennes plikt til å gi tilgang til informasjons- og støttesystemer.

Da ekomloven og -forskriften ble vedtatt var den faktiske reguleringen i all hovedsak rettet mot tilbyder som eide kobberaksessnett, og i bestemmelsene blir ordlyden "det faste aksessnett" brukt. Merknaden til § 4-1 i Ot.prp. nr 58 (2002-2003) gjorde det klart at tilgang til det faste aksessnett ikke lenger var begrenset til det fysiske metalliske symmetriske parkabelnett (dvs. det såkalte kobbernettet). De siste årene har imidlertid også andre typer aksessnett fått større utbredelse og/eller anvendelse. Disse forholdene gjør det hensiktsmessig å endre "det faste aksessnett" til "fast aksessnett", for å gjøre det utvilsomt at også andre aksessnett enn det kobberbaserte skal kunne omfattes av disse bestemmelsene.

Til § 4-6 tredje ledd

Bestemmelsens *tredje ledd* er en videreføring og klargjøring av gjeldende rett. Den omhandler tilbyder med sterk markedsstilling på marked for tilgang til fast aksessnett og dennes plikt til å utarbeide standard tilbud for slik tilgang. Da ekomloven og -forskriften ble vedtatt var den faktiske reguleringen i all hovedsak rettet mot tilbyder som eide kobberaksessnett, og i bestemmelsene blir ordlyden "det faste aksessnett" brukt. Merknaden til § 4-1 i Ot.prp. nr 58 (2002-2003) gjorde det klart at tilgang til det faste aksessnett ikke lenger var begrenset til det fysiske metalliske symmetriske parkabelnett (dvs. det såkalte kobbernettet). De siste årene har imidlertid også andre typer aksessnett fått større utbredelse og/eller anvendelse. Disse forholdene gjør det hensiktsmessig å endre "det faste aksessnett" til "fast aksessnett", for å gjøre det utvilsomt at også andre aksessnett enn det kobberbaserte skal kunne omfattes av disse bestemmelsene.

Til § 4-9a Funksjonelt skille

Forslag til ny bestemmelse som gjennomfører tilgangsdirektivet artikkel 13 a. Bestemmelsen skal hindre at vertikalt integrert tilbyder med sterk markedsstilling utnytter kontroll over infrastrukturen til å diskriminere mellom egen virksomhet og eksterne tilbydere. Bakgrunnen for å innføre funksjonelt skille som regulatorisk virkemiddel, er at det kan bidra til å styrke konkurransen ved å redusere muligheten for diskriminering. Funksjonelt skille vil dessuten kunne bidra til et bedre tjenestetilbud til sluttbrukerne samtidig som incitamentene til investering i nettet opprettholdes.

Bestemmelsens *første ledd* gir myndigheten hjemmel til å pålegge vertikalt integrert tilbyder med sterk markedsstilling funksjonelt skille som regulatorisk virkemiddel. Bestemmelsen oppstiller fire kumulative vilkår som må være oppfylt for at den skal komme til anvendelse.

Funksjonelt skille er et ekstraordinært virkemiddel som gir myndigheten mulighet til å gripe inn i tilfeller der andre virkemidler f.eks. pålegg om ikke-diskriminering og regnskapsmessig skille, ikke har ført til effektiv konkurranse i grossistmarkedet. Funksjonelt skille kan anvendes i tillegg til øvrige virkemidler. Funksjonelt skille er kostbart å gjennomføre. Det må derfor vurderes nøye hvorvidt kravet til forholdsmessighet vil være oppfylt ved et eventuelt pålegg av dette virkemiddelet.

I bestemmelsens *annet ledd* gis en definisjon av funksjonelt skille. Funksjonelt skille innebærer for det første at aktiviteter knyttet til relevante aksessprodukter og -tjenester skal

skilles ut i en driftsmessig uavhengig forretningsenhet atskilt fra tilbyderens øvrige virksomhetsområder. Den driftsmessig uavhengige forretningsenheten vil typisk ha egen ledelse og egne ansatte som ikke samtidig kan jobbe for tilbyders øvrige forretningsenheter, fysisk atskilte kontorer, arbeidssted og eget merkenavn. I tillegg vil det være begrensninger på informasjonsflyt mellom de atskilte forretningsenheter. Opplistningen er ikke uttømmende. Et pålegg om funksjonelt skille innebærer ikke et krav om å etablere en atskilt juridisk enhet med eget eierskap. Den atskilte forretningsenheten vil derfor fortsatt være underlagt tilbyders kontroll, eierskap og tilsyn. Funksjonelt skille avgrenses med dette nedad mot regnskapsmessig skille og oppad mot strukturelt skille i § 4-8.

Myndigheten vil på bakgrunn av en konkret helhetsvurdering i det enkelte tilfelle ta stilling til arten og graden av det funksjonelle skillet, herunder avgjøre hvilke aksessprodukter og -tjenester som skal omfattes, og hvilken rettslig status den atskilte forretningsenheten skal ha. Det vil bli lagt vekt på eksisterende regulering og bevaring av vedkommende tilbyders incentiv til å investere i eget nett.

For det andre innebærer funksjonelt skille et krav om at den atskilte forretningsenheten skal tilby samme tilgangsprodukter og -tjenester til alle tilbydere i sluttbrukermarkedet, inkludert den vertikalt integrerte tilbyders øvrige forretningsenheter, på samme vilkår, til samme tidsfrister og med bruk av samme systemer og prosesser. Med begrepet ”på samme vilkår” menes blant annet samme priser og tjenestekvalitet.

Til § 4-11 Første ledd

Etter gjeldende rett skal tilbyder med sterk markedsstilling tilby fast forvalg og forvalg ved bruk av prefiks. USO-direktivet er endret slik at fast forvalg nå er et av flere virkemiddel som pålegges etter en markedsanalyse og gjennom vedtak med pålegg av virkemiddel. Det foreslås derfor en mindre endring i *første ledd* slik at det fremkommer at fast forvalg og forvalg ved bruk av prefiks blir et av de virkemidler som kan pålegges tilbyder med sterk markedsstilling.

Til § 4-12 Minimumstilbud av overføringskapasitet

EU-Kommisjonen har fjernet minimumssettet av leide samband fra USO-direktivet (artikkel 18). Videre er det tidligere marked 7 sluttbrukermarkedet for minimumstilbud av overføringskapasitet fjernet fra listen over forhåndsdefinerte markeder.

Post- og teletilsynet har utpekt Telenor til å ha sterk markedsstilling i dette markedet. Post- og teletilsynet kommer til å vurdere om utpekingen skal trekkes tilbake, eller videreføres, jf. § 3-2 annet ledd som gir myndigheten kompetanse til å avvike fra forhåndsdefinerte felleseuropeiske markeder. Det er uklart om rettskraftig vedtak vil foreligge ved lovens ikrafttreden.

Departementet foreslår at § 4-12 utgår, men foreslår overgangsregler i § 13-2.

Til § 5-1 første ledd

Den tekniske utviklingen og utbredelsen av mobiltelefoni har redusert bruken av offentlige betalingstelefoner. Dette skyldes langt på vei utbredelsen av mobiltelefoner, og andre kommunikasjonsløsninger. Trådløse nett på offentlige plasser vil øke internettilgangen for befolkningen, slik at behovet for offentlige betalingstelefoner vil reduseres ytterligere. Det

kan derfor på sikt være hensiktsmessig å kunne sikre et leveringspliktig tilbud av andre tilgangspunkter for offentlig telefontjeneste

Det foreslås som følge av dette en utvidelse i gjeldende bestemmelse om offentlige betalingstelefoner, jf. *første ledd nr. 2*. Det foreslås at plikten til å tilby betalingstelefoner også skal omfatte "andre tilgangspunkter for offentlig telefontjeneste". Forslaget til å inkludere "andre tilgangspunkter for offentlig telefontjeneste" i forpliktelsen følger av USO-direktivets artikkel 6.1. Hensynet bak forslaget om å innføre en mulighet til å pålegge tilbyder å tilby slike tilgangspunkter er å skulle sikre teknologinøytralitet og fortsatt tilgang til offentlig telefontjeneste på offentlig sted. Slike tilgangspunkter for offentlig telefontjeneste kan for eksempel omfatte tilgang via lokale nettverk på offentlige steder ved hjelp av PC, mobiltelefon med mer.

Samferdselsdepartementet ønsker høringsinstansenes innspill til hvordan de vurderer behovet for offentlige betalingstelefoner og offentlige tilgangspunkter for internett i tiden fremover.

Til § 5-4 Avhendelse av aksessnett

Det foreslås en ny bestemmelse for å reflektere USO-direktivets artikkel 8.3.

Forslaget innebærer at dersom tilbyder med leveringsplikt etter § 5-1 planlegger å avhende hele eller vesentlige deler av sitt aksessnett til en annen juridisk person, skal myndigheten varsles om planene. Slik informasjon skal forelegges myndigheten i god tid før planene er tenkt realisert, slik at myndigheten får tilstrekkelig tid til å vurdere virkningene av den planlagte endringen, hva den vil innebære for tilbud etter § 5-1 første ledd nr 1. Informasjonsplikten oppstår når vurderingen av en slik overføring ikke lenger bare er på et foreløpig og et innledende stadium. Foreleggelsen av informasjonen skal skje som en formell oversendelse til myndigheten.

Forslaget pålegger tilbyder med leveringsplikt å informere myndigheten dersom tilbyder planlegger å skille ut hele eller vesentlige deler av sitt aksessnett. Om utskillelsen skal ansees som vesentlig avgjøres konkret i det enkelte tilfellet. Et viktig moment i vesentlighetsvurderingen er hvor sentral den utskilte delen av aksessnett er i forhold til den til enhver tid gjeldende situasjon på markedet. Utskillelse kan være av mindre betydning dersom det finnes alternative aksessnett i de aktuelle områdene enn dersom det ikke finnes slike. Når tilbyder er i tvil om vesentlighetsvurderingen skal myndigheten konsulteres.

Til § 6-2 Tillatelse til bruk av frekvenser

Ordlyden i § 6-2 er foreslått utvidet for å presisere gjeldende praksis og gjennomføre regulering som følger av rammedirektiv og tillatelsesdirektiv.

Første ledd videreføres uendret.

I *annet ledd* er det tatt inn forslag om en presisering av at myndigheten skal tildele frekvenser i henhold til prosedyrer som er åpne, objektive, transparente, ikke-diskriminerende og forholdsmessige. Dette er ikke nytt i bakgrunnsretten, og ordlyden er tatt inn for å reflektere gjeldende praksis og for å tydeliggjøre gjennomføring av direktiv 2009/140/EC artikkel 3 nr. 3 (jf. tillatelsesdirektivet artikkel 5 nr. 2 andre ledd, jf. også rammedirektivet artikkel 9 nr. 1). Videre er leddet foreslått utvidet med en presisering av betydningen til teknologi- og tjenestenøytralitet ved tildeling av frekvenser til elektroniske kommunikasjons tjenester.

Prinsippet om teknologinøytralitet er knyttet til at reguleringen ikke skal favorisere én teknologi fremfor en annen og at teknologivalg skal overlates til markedet med mindre det fins særlige grunner til å begrense valgfriheten (se tredje ledd), jf. for øvrig omtale i Ot.prp. nr. 58 (2002-2003) s. 26. Tilsvarende er prinsippet om tjenestenøytralitet knyttet til at reguleringen ikke skal favorisere én elektronisk kommunikasjonstjeneste fremfor en annen; i denne spesifikke sammenheng at alle typer elektroniske kommunikasjonstjenester i utgangspunktet skal kunne anvendes i frekvensbåndene som er allokert til elektroniske kommunikasjonstjenester i den nasjonale frekvensplanen. Imidlertid kan det også for tjenester finnes særlig grunn til å sette nærmere krav til tjenesteanvendelsen (se fjerde og femte ledd).

I utkast til *nytt tredje ledd* er det tatt inn en beskrivelse av unntaksbestemmelser som myndigheten kan anvende for å sette mer spesifikke krav til valg av teknologi for de aktuelle frekvenser som tildeles. Forslaget er en gjennomføring av direktiv 2009/140/EC artikkel 1.10 (jf. rammedirektivet artikkel 9.3).

Dersom myndigheten i frekvenstillatelse setter begrensninger i hva slags teknologi som kan anvendes i forbindelse med tilbud av elektroniske kommunikasjonstjenester, skal dette begrunnes med ett eller flere av de hensyn som fremgår av leddet, eksempelvis at visse typer teknologi ikke kan anvendes fordi det vil føre til skadelig interferens eller en tjenestekvalitet som er for dårlig. Opplistingen av hensynene i tredje ledd anses for å være uttømmende. Det understrekes at dersom myndigheten fastsetter krav for å sikre effektiv bruk av frekvenser, omfatter dette også krav knyttet til best mulig deling av frekvenser der ulike tjenester og/eller teknologier anvender samme frekvensbånd.

I *nytt fjerde og femte ledd* er det foreslått regler for hvordan myndigheten kan begrense hva slags elektronisk kommunikasjonstjeneste som tilbys ved hjelp av tildelte frekvenser. Reglene er en gjennomføring av direktiv 2009/140/EC artikkel 10 (jf. rammedirektivet artikkel 9.4). Myndigheten kan fastsette forholdsmessige og ikke-diskriminerende begrensninger for tjenester, eksempelvis i tråd med bestemmelser i ITUs radioreglement. Fjerde ledd gir myndigheten på generelt grunnlag adgang til å sette forholdsmessige og ikke-diskriminerende krav til hva slags ekomteneste som kan tilbys (på basis av de frekvensressurser som gjøres tilgjengelig og tildeles). Dette gjelder altså i enhver sammenheng (for frekvenser allokert til ekomtenester i nasjonal frekvensplan) og følger av rammedirektivet artikkel 9 nr. 4 første ledd andre punktum.

Femte ledd gjelder ikke generelt, men omfatter to spesifikke særtilfeller der myndighetene kan fastsette enda sterkere begrensninger knyttet til tjenesteanvendelse. I første punktum gis myndigheten adgang til å kreve, med begrunnelse i ett eller flere av de opplistede hensyn (listen med hensyn er ikke uttømmende) at en angitt tjeneste skal bruke et bestemt frekvensbånd. Tjenestetilbyder får ikke nødvendigvis anledning til å bruke det bestemte frekvensbåndet eksklusivt, det vil kunne være aktuelt å dele båndet også med andre tjenester.

Tjenestetilbyder gis ikke valgfrihet med hensyn til tilgang til alle de bånd som er allokert til ekomtenester. Annet punktum er å anse som en ytterligere tilstramming, der utgangspunktet er snudd om; myndigheten fastsetter kravet med utgangspunkt i frekvensbåndet, ikke med utgangspunkt i ekomtenesten. Her har myndigheten adgang til å bestemme at et gitt frekvensbånd er eksklusivt allokert til en særskilt ekomteneste, ut fra de hensyn man kan begrunne dette med, først og fremst en nød- og sikkerhetsrelaterte hensyn. Femte ledd følger av rammedirektivet artikkel 9.4 annet og tredje ledd. Femte ledd gir med andre ord myndigheten adgang til å kreve at én bestemt tjeneste skal anvende et spesifikt frekvensbånd

blant de båndene som er allokert for elektroniske kommunikasjonstjenester, når dette begrunnes ut fra allmenne hensyn som er angitt i leddet. Det fremgår også av bestemmelsen at det skal særlig gode grunner til for å reservere et frekvensbånd, som er allokert til elektroniske kommunikasjonstjenester, til bruk for kun én bestemt tjeneste. Myndigheten har uansett anledning til å gjennomføre tilsvarende begrensning også i andre særlige tilfeller for i ivareta allmenne og samfunnsviktige hensyn.

Til § 6-2a Mobilregulert sone

Forslag til ny § 6-2a fremmes for å gi et presisert, eksplisitt hjemmelsgrunnlag i ekomloven for opprettelse av mobilregulerte soner. Det er tidligere fremmet forslag om og vedtatt endringer i ekomloven med hensyn til dette, jf. lov av 11. januar 2008 nr. 2 om endring i lov om elektronisk kommunikasjon (jf. også Ot.prp. nr. 72 (2006-2007)). Disse endringene er ikke trådt i kraft. I endringsforslaget er det foretatt en oppdatering av relevante henvisninger til bestemmelser i straffeprosessloven og politiloven, jf. første ledd.

Mobilregulerte soner som medfører bruk av det elektromagnetiske frekvensspekteret, opprettes ved at trafikken i mobilnettene jammes, dvs. at det sendes ut signaler som interfererer med og blokkerer signalene mellom mobiltelefonene og infrastrukturen i mobilnettene, og/eller ved at det etableres falske basestasjoner (oppfangere) som avslører mobiltelefonenes identitet og deretter tar over telefonens kontakt med tilbyders basestasjon. Dette medfører som regel bruk av frekvenser som er tildelt andre enn den som oppretter slik mobilregulert sone.

Utkastets *første ledd* fastslår at politiet, uten å søke myndigheten på forhånd, kan ta i bruk frekvenser som er tildelt andre, men kun knyttet til situasjoner eller formål som faller inn under straffeprosesslovens bestemmelser om kommunikasjonskontroll, jf. § 216a tredje ledd annet punktum, § 216b annet ledd bokstav c og § 222d, eller situasjoner eller formål som faller inn under politilovens bestemmelser om vilkår for bruk av tvangsmidler i forebyggende øyemed, jf. § 17d. Det skal tas hensyn til at tilbydernes eksisterende rettigheter til å bruke frekvensene i minst mulig grad skal innskrenkes, jf. femte ledd.

I *annet ledd* presiseres det at det i de tilfeller hvor bruk av mobilregulert sone vil kunne få konsekvenser i form av brudd i nettet og nedkobling av brukere, skal politiet varsle myndigheten uten ugrunnet opphold etter at frekvensene er tatt i bruk. Slikt varsel skal angi frekvensområde, tidsrom og sted. Stedsangivelse kan eksempelvis være bydel, tettsted eller lignende. Politiets varsel skal sikre at myndigheten er kjent med disse tilfellene. Ved anvendelse av mobilregulert sone vil tilbydere kunne få indikasjoner på at den elektroniske kommunikasjonstjenesten ikke fungerer som den burde. Dette kan medføre at tilbyder iverksetter feilrettingstiltak. For å unngå slike kostnadskrevende og unødvendig feilrettingstiltak avgjør myndigheten i samråd med politiet ut fra den enkelte situasjon behovet for å underrette tilbyderne om at uregelmessigheter eller feilindikasjoner i elektronisk kommunikasjonstjeneste kan skyldes bruk av mobilregulert sone. Det legges her til grunn at slik underretning gis til etablerte kontaktpunkter som er tilrettelagt for håndtering av sensitiv informasjon.

Tredje ledd er en videreføring av § 6-2 fjerde ledd slik det tidligere er vedtatt, men ikke iverksatt. Det er i tredje ledd presisert at Forsvaret etter søknad kan få tillatelse av myndigheten til å opprette mobilregulert sone til øvingsformål. Tredje ledd presiserer videre at tillatelsene skal være avgrenset i tid og gis for et nærmere avgrenset område.

Fjerde ledd er en videreføring av § 6-2 femte ledd slik det tidligere ble vedtatt, men ikke iverksatt. Kriminalomsorgen vil etter søknad til myndigheten, kunne gis anledning til å opprette mobilregulerte soner. Bestemmelsens foreslås begrenset til bare å omfatte fengsler med høyt sikkerhetsnivå. Som nevnt i Ot. prp. nr 72 (2006-2007) vil i realiteten etablering av mobilregulerte soner i eller i tilknytning til Kriminalomsorgens fengsler fremstå som en permanent ordning. Det må søkes for hvert enkelt fengsel. I vurderingen av om tillatelse skal gis, må formålet med etablering av mobilregulerte soner tillegges betydelig vekt, samtidig med at eksisterende rettigheter til å bruke frekvenser i minst mulig grad innskrenkes (se femte ledd). I vurderingen av om tillatelse skal gis må myndigheten også ta stilling til kriminalomsorgens vurdering av om behovet for å hindre innsattes mobilbruk i stedet kan oppfylles ved andre virkemidler. Ved vurdering av om tillatelser etter tredje og fjerde ledd skal gis vises til merknadene i Ot.prp. nr 72 (2006-2007) s. 60 annen spalte.

I utkastets *femte ledd* presiseres at bruken av mobilregulerte soner skal skje på en måte som i minst mulig grad griper inn i/forstyrrer eksisterende frekvensinnehaveres rettigheter. Ved all bruk av mobilregulerte soner må konsekvenser for personvernet vurderes. Bestemmelsen må ses i sammenheng med behovet for i størst mulig grad å sikre samfunnets behov for uavbrutt elektronisk kommunikasjon. Særlig vil kravet om at nødsamtaler skal komme frem kunne hindre etablering av mobilregulerte soner. Plikten etter dette ledd gjelder for alle typer etablering av mobilregulerte soner.

I *sjette ledd* videreføres forskriftshjemmelen. Departementet vil i forskrift fastsette nærmere regler for etablering av mobilregulerte soner.

Til § 6-3 Vilkår for frekvenstillatelser

I *første ledd* nr. 5 foreslås det tatt inn en presisering av at myndigheten ved fastsettelse av varighet for tillatelse skal ta hensyn til den aktuelle tjeneste og behovet for en høvelig avskrivningsperiode, jf. direktiv 2009/140/EC artikkel 3. 3 (jf. tillatelsesdirektivet artikkel 5. 2 fjerde ledd). I tillegg er det tatt inn forslag om å utvide listen over slike vilkår. Det er tatt inn et nytt første ledd nr. 10 hvor det gjøres klart at det også kan fastsettes nærmere forpliktelser i tillatelser knyttet til ulike test- og prøvedriftsformål, i tillatelser som gis i forbindelse med forskningsvirksomhet samt tillatelser til andre former for eksperimentell anvendelse av frekvenser. Denne utvidelsen er i tråd med nr. 3 bokstav c i anneks til direktiv 2009/140/EC (jf. bokstav B nr. 9 i anneks til tillatelsesdirektivet).

Det er videre tatt inn forslag om et nytt *annet ledd* der det fremgår at myndigheten etter søknad kan vurdere de teknologi- og/eller tjenestespesifikke restriksjoner som er fastsatt i en eksisterende tillatelse, med henblikk på eventuelt å fjerne slike restriksjoner som i ettertid anses for å være unødvendige. Det forutsettes at innehaver søker om revurdering, og tillatelsen som ligger til grunn for slik søknad bør ikke opphøre mindre enn 5 år etter tidspunktet hvor revidert ekomlov trer i kraft. En slik revurdering av vilkår i tillatelsen og eventuell endring av denne betraktes ikke som tildeling av en ny tillatelse. Bestemmelsen har til hensikt å gjennomføre direktiv 2009/140/EC artikkel 1 nr. 11 (jf. rammedirektivet artikkel 9a).

Til § 6-4 nytt tredje ledd

Tilføyelsen av et nytt *tredje ledd* i § 6-4 er ingen rettsendring, men en presisering av gjeldende ordning og ansees å være i tråd med endringene i direktiv 2009/140/EC artikkel 1 nr. 10 (jf. rammedirektivet artikkel 9 nr. 4). Forslaget er ment å klargjøre at prosedyren ved tildeling av begrensede frekvensressurser oppstilt i § 6-4 første ledd, ikke er til hinder for direktetildeling til særskilte allmenntilleggsformål. Bestemmelsen presiserer at frekvenser til Forsvaret, nød- og beredskapstjenester og forskning kan direktetildes. Oppstillingen er ikke uttømmende, og den omfatter eksempelvis forsvarsformål, sivilberedskap, samfunnsviktig forskning og samband for politi, helsevesen og brannvesen mv. Enhver virksomhet knyttet til disse formålene vil ikke nødvendigvis oppfylle vilkår for direktetildeling. Det er kun til kvalifiserte allmenntilleggsformål at frekvenser kan direktetildes.

Det er i tredje ledd videre oppstilt et vilkår om at denne type direktetildeling av frekvenser skal være nødvendig for å kunne oppfylle slike formål. For det første må direktetildelingen i utgangspunktet være nødvendig, med den virkning at en normal tildeling i henhold til bestemmelsens første ledd i det aktuelle tilfellet ikke vil være praktisk gjennomførbar. For det andre vil nødvendighetskriteriet medføre at det må foretas en konkret vurdering i det enkelte tilfelle om hvorvidt det er nødvendig å direktetildes ressurser for å kunne oppfylle formålet.

Frekvenser som er direktetildelt kan ikke overdras. Direktetildelte frekvensressurser vil falle tilbake til staten ved bortfall av formålet ved direktetildelingen eller når myndigheten for øvrig anser at innehaver ikke lenger har behov for å bruke tildelte frekvenser. Myndigheten har i slike tilfelle anledning til å trekke tillatelsen tilbake.

Til § 6-4a Frekvenstillatelser til kringkasting

I § 6-4a er det foreslått en ny bestemmelse som er ment å presisere gjeldende ordning om direktetildeling av frekvensressurser til kringkasting på bakgrunn av allerede tildelt senderanleggskonsesjon. Bestemmelsen gjennomfører direktiv 2009/140/EC artikkel 3 . 3 (jf. tillatelsesdirektivet artikkel 5. 2 og rammedirektivet artikkel 1. 3). Bestemmelsen utgjør i norsk rett ingen rettsendring. Tilføringen av en ny bestemmelse i § 6-4a vil kun kodifisere og presisere regelen om at myndigheten kan direktetildes frekvensressurser til virksomhet som er gitt en rett til etablering og drift av anlegg for kringkasting. Det oppstilles for denne type tildelinger et krav om at direktetildelingen skal skje på objektive, transparente og ikke-diskriminerende vilkår.

Kravene til objektivitet, transparens og ikke-diskriminering vil være oppfylt der myndigheten offentliggjør søknad fra søker, viser til eksisterende anleggskonsesjon fra kulturmyndigheten og klart henviser til hjemmelsgrunnlaget for tildelingen. Det må videre være tydelig gjenspeilet i vedtaket at direktetildeling er utført. Der to kringkastere søker om samme frekvensressurs og begge innehar tilsvarende senderanleggskonsesjon, vil ikke-diskrimineringskravet føre til at kulturmyndigheten må foreta en vurdering av allmenn-kringkastingsoppdragene til søkerne og vurdere behovene for frekvensressurser opp mot hverandre.

Frekvenser som er direktetildelt kan ikke overdras. Direktetildelte frekvensressurser vil falle tilbake til staten hvis senderanleggskonsesjon fra kulturmyndigheten bortfaller eller blir trukket tilbake eller når myndigheten for øvrig anser at innehaver ikke lenger har behov for å bruke tildelte frekvenser. Myndigheten har i slike tilfelle anledning til å trekke tillatelsen tilbake.

Til § 6-5 Overdragelse ved salg eller ved utleie av tillatelse til bruk av frekvenser

Bestemmelsens tittel er foreslått endret for å synliggjøre at også utleie av frekvensrettigheter omfattes av loven. Dette foreslås også gjenspeilet i *første ledd*.

Det foreslås endringer i *annet ledd* at innhaver skal underrette myndigheten før salg finner sted. Det forelås videre at myndigheten gis kompetanse til å nekte salg av frekvenser for å hindre konkurranseskadelige virkninger.

Det er videre foreslått tatt inn et nytt *fjerde ledd* som gjør det klart at tillatelsesinnhaver har plikt til å underrette myndigheten om planlagte utleieforhold som kan ha vesentlig betydning for konkurransesituasjonen i markedet. Med "vesentlig betydning" legges her til grunn utleie av frekvensrettigheter som vil kunne medføre at leietager får en sterk posisjon i markedet, jf. § 3-1, som gjør at leietager kan komme i konflikt med frekvenstaksbegrensninger eller som på annen måte styrker leietagers markedsposisjon på en slik måte at det kan få uheldige effekter for konkurransesituasjonen. Av dette følger at det ikke er nødvendig å varsle myndigheten om utleie som åpenbart ikke har særlig betydning for konkurransesituasjonen i markedet. Innehaver er selv ansvarlig for å gjøre en vurdering av om et utleieforhold må antas å ha vesentlig konkurransemessige konsekvenser. Er innehaver i tvil, bør myndigheten underrettes.

Med mindre noe annet er spesifikt angitt i vilkår i frekvenstillatelse, kan tillatelsesinnhaver leie ut frekvensressursene omfattet av tillatelsen. Innehaver kan leie ut alle frekvensene i tillatelsen eller bare deler av disse. Det er også mulig å leie ut frekvenser bare for et avgrenset geografisk område som er mindre enn det som fremgår av tillatelsen. Departementet forutsetter at vilkårene for utleie reguleres i en avtale mellom innehaver og den som leier frekvensressurser. Det foreligger ingen ny tillatelse fra myndighetenes side, og det legges derfor til grunn at innehaver er ansvarlig i henhold til frekvenstillatelsen for all frekvensbruk i medhold av tillatelsen, uavhengig av om innehaver anvender frekvensene selv eller leier ut frekvensressurser til annen interessent. Gebyr til Post- og teletilsynet og eventuelle frekvensavgifter svares følgelig også av utleier.

Forskriftshjemmelen i *siste ledd* er foreslått presisert for å klargjøre at den også omfatter anledning til å gi forskrifter om utleie av frekvenser.

Til § 6-5a Frekvenshamstring

Det foreslås å ta inn i ekomloven en ny bestemmelse om frekvenshamstring. Bestemmelsen i § 6-5a gjennomfører direktiv 2009/140/EC artikkel 1.10 og artikkel 3.3 (jf. henholdsvis rammedirektivet artikkel 9.7 og tillatelsesdirektivet artikkel 5.6).

Første ledd har til hensikt å motvirke at en tilbyder av elektroniske kommunikasjonstjenester erverver frekvenser for å bruke disse ineffektivt, herunder unnlater å anvende frekvensene, med det formål for øye å sikre seg at andre tilbydere i markedet for elektroniske kommunikasjonstjenester får begrenset eller ingen tilgang til frekvenser for produksjon av konkurrerende tjenester. Myndigheten vil i medhold av § 6-3 ha anledning til å sette vilkår i frekvenstillatelser som motvirker hamstring, og dette vil være den vanligste måten å gjennomføre tiltak for å hindre slik konkurransehemmende adferd. I medhold av § 6-5a første ledd skal myndighetene ha adgang til å kunne gripe inn også i tilfeller der tillatelser allerede er gitt, uten at det er tatt inn vilkår om faktisk og effektiv bruk av frekvensene (eksempelvis i form av vilkår om tilbud av tjenester til sluttbrukere innen spesifiserte frister), der

myndigheten erfarer at innehaver ikke ønsker å utnytte den tildelte ressursen og gjennom dette påvirker konkurransen negativt.

Forslaget i *annet ledd* har til hensikt å gi myndigheten adgang til å gripe inn i tilfeller av nyervervelse eller overdragelse av frekvensressurser hvor ny innehaver av frekvensressurser ikke kan disponere disse uten at det er til skade for konkurransen. Myndighetene har da adgang til å gi pålegg om at frekvensressurser som innehaver disponerer, overdras (selges) eller leies ut til andre. Eksempelvis vises det til et mulig scenario der myndighetene setter som vilkår for å tildele frekvenser i en auksjon eller akseptere en overdragelse at andre frekvensressurser innehaver disponerer blir avhendet eller leid ut.

Til § 6-7 Regressansvar for skade voldt av romgjenstand

Bestemmelsen foreslås videreført. Tittelen foreslås endret for å tydeliggjøre at bestemmelsen kun gjelder regressansvar knyttet til skade forvoldt av romgjenstand. Regressansvaret er knyttet til det erstatningsansvar Norge påtar seg som ansvarlig for innmelding av satellittsystemer til ITU og som følger av konvensjon av 29. mars 1972 (Convention on International Liability for Damage Caused by Space Objects).

Til § 7-1 annet ledd

Bestemmelsen er en videreføring av gjeldende rett.

Det foreslås i *annet ledd* et nytt siste punktum som presiserer at tildelingsprosessen skal skje gjennom åpne, objektive, transparente, ikke-diskriminerende og forholdsmessig prosedyrer. Forslaget vil gjennomføre autorisasjonsdirektivet artikkel 5.2. Endringen i bestemmelsen vil ikke medføre noen endring fordi dette allerede følger av forvaltningspraksis.

Kravet til åpenhet og transparens innebærer blant annet at prosedyrene for og hensyn ved myndighetens tildeling av ressurser gjøres kjent for tilbydere. Offentliggjøring av prosedyrer og hensyn gjør det mulig å kontrollere at disse er upartiske og bidrar til å sikre fri konkurranse ved at tilbydere er kjent med forutsetningene for tildeling av ressurser. Åpenhet og transparens er en forutsetning for at tilbyder kan etterprøve myndigheten, og kan begrunne innsynsrett i dokumenter i en tildelingssak.

Kravet til objektivitet innebærer at tildeling av ressurser skal skje i henhold til kriterier og regler som er offentliggjort. De fastsatte kriteriene og reglene skal ikke gi myndigheten ubegrenset fritt skjønn ved tildeling, og myndigheten kan ikke uten saklig grunn velge bort tilbydere.

Kravet til forholdsmessighet innebærer at myndighetens prosedyre for tildeling av ressurser ikke skal oppstille mer omfattende krav til tilbyder eller regler for tildeling enn det som er nødvendig og rimelig i forhold til å gi den aktuelle tildelingen. Kravet til forholdsmessighet har betydning for mengden dokumentasjon myndigheten bør etterspørre fra tilbyderne. Begrepene er delvis overlappende. Hensynet til åpenhet, transparens og objektivitet ivaretas blant annet av nummerforskriftens § 8 om hvilke forhold som myndigheten kan ta hensynt til ved behandling av søknad om tillatelse til bruk av nummerressurser og § 9 om hvilke vilkår som kan settes.

Kravet til ikke-diskriminering innebærer blant annet at myndighetene skal gi tilbydere tilgang til nummerressurser på like vilkår, jf. nummerforskriften § 1.

Når det gjelder det nærmere innholdet i begrepene ”forholdsmessig” vises det også til Ot.prp. nr. 58 (2002-2003) merknad til § 3-4 og proposisjonens s. 28 om ”ikke-diskriminering.”

Kravet til tildelingsprosedyre må sees i sammenheng med regler som følger av offentlighetsloven og forvaltningsloven.

Til § 7-2 nytt annet ledd

I henhold til USO-direktivet artikkel 30.4 skal medlemsstatene sikre adgangen til å ilegge tilbyderer forholdsmessig sanksjoner, herunder forpliktelse om kompensasjon til sluttbrukere ved forsinkelser av portering. Nytt *annet ledd* foreslås for å gjennomføre dette. Forsinket portering kan være forårsaket av avgivende tilbyder, men også av andre tilbydere som ikke oppdaterer sine systemer med den nye rutinginformasjonen, eller som gjør dette for sent.

Pålegg om å kompensere sluttbruker kan bli gitt i kombinasjon med andre sanksjoner. Pålegg om kompensasjon kan også gis ved misbruk av portering, enten av tilbyder selv eller noen som har gjort dette på tilbyders vegne. Typisk misbruk vil være dersom sluttbruker overføres mot sin vilje og/eller uten korrekt skriftlig fullmakt eller dersom tilbyder nekter portering. Det kan også tenkes andre former for misbruk av portering og eksemplene er derfor ikke uttømmende.

Størrelsen på kompensasjonen vil bli avgjort etter en konkret helhetsvurdering.

Til § 9-2 første ledd

Henvisningene i *første ledd annet og tredje punktum* er endret som følge av endringer i § 4-4 og § 9-3.

Til § 9-3 første ledd

Det foreslås at *første ledd* tar hensyn til konsultasjon med BEREC.

Til § 10-2 Instruksjonsadgang

Bestemmelsen regulerer departementets instruksjonsadgang overfor Post- og teletilsynet. *Annet ledd* avgrenser departementets instruksjonsadgang på enkelte områder. Det foreslås å inkludere §§ 11-1, 11-2 og 11-3 i annet ledd slik at departementet ikke kan instruere Post- og teletilsynet i saker som behandles etter disse bestemmelsene. Oppregningen vil for øvrig også omfatte forslag til § 4-9a.

Forslag til endring i bestemmelsens *annet ledd* er en gjennomføring av rammedirektivet artikkel 3.3a.

Til § 10-3 annet og tredje ledd

I forslag til endringer i *annet ledd* gjennomføres endringene i rammedirektivet artikkel 5 som spesifiserer at informasjonsplikten også omfatter opplysninger knyttet til fremtidige

elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester. Denne type opplysninger kan kreves der det har betydning for konkurransesituasjonen i markedet fordi endringene kan påvirke markedet for grossisttjenester. For eksempel kan informasjon gjelde fremtidige omlegginger av infrastruktur eller endringer i grensesnittspesifikasjoner.

I samsvar med rammedirektivet artikkel 5 gis det i *tredje ledd* presiseres tilbyders rett til å kreve begrunnelse for myndighetenes pålegg om å gi opplysninger. Det vises til Ot.prp. nr 58 (2002-2003) der det fremgår at krav om opplysninger etter § 10-3 ikke er enkeltvedtak, men at slike krav skal begrunnes. Forslaget medfører dermed ingen rettsendring.

Til § 10-8 første ledd

Det foreslås tatt inn i *første ledd* en henvisning til loven § 10-13 for å sikre at manglende betaling av overtredelsesbot skal kunne sanksjoneres med tilbakekall. Mislighold av overtredelsesboten må foreligge før det kan fattes vedtak om tilbakekall.

Til § 10-9 første og tredje ledd

Det foreslås tatt inn i *første ledd* en henvisning til loven § 10-13 for å sikre at manglende betaling av overtredelsesbot skal kunne sanksjoneres med stenging. Mislighold av overtredelsesboten må foreligge før det kan fattes vedtak om stenging.

Det foreslås en endring i *tredje ledd* som innebærer at myndigheten skal kunne kreve bistand til stenging av tilbydere som tilbyr andre tilgang til elektronisk kommunikasjonsnett og -tjeneste. Bakgrunnen for forslaget er at i mange tilfeller vil tilbyder av elektronisk kommunikasjonstjeneste basere sitt tilbud helt eller delvis på innsatsfaktorer levert av andre tilbydere. Dette gjelder for eksempel videreselgere og virtuelle tilbydere. I slike tilfeller vil stenging ofte være avhengig av tilbyr som produserer innsatsfaktoren.

Til § 10-13 Overtredelsesbot

Bestemmelsen foreslås endret i *første ledd nummer to* ved at overtredelsesbot nå kan ilegges ved overtredelse av forskrift gitt med hjemmel i § 4-14 (internasjonal gjesting i mobilnett) og at det ikke lenger trengs hjemmel i forskriften om overtredelsesbot. Overtredelsesbot er en av de sanksjoner som kan være relevant å bruke ved brudd på forskrift om internasjonal gjesting i mobilnett.

I tillegg foreslås det at overtredelsesbot kan ilegges ved overtredelse av § 4-9a om funksjonelt skille dersom dette skulle være hensiktsmessig.

Til ny § 10-14 Inndragning av utstyr

Bestemmelsens *første ledd* er forslag til en unntaksbestemmelse som først og fremst vil være aktuell der et selskap eller person til tross for vedtak om retting, stenging, tvangsmulkt eller overtredelsesbot fortsetter eller gjenopptar den ulovlige handlingen. Inndragelse vil da kunne være den eneste muligheten til effektivt å forhindre den ulovlige adferden. Ettersom bestemmelsen er ment som en sikkerhetsventil, skal pålegg om retting, tvangsmulkt eller overtredelsesbot være forsøkt før det fattes vedtak om inndragelse. Inndragning kan også varsles i forutgående vedtak om retting eller stenging.

Gjenstand for inndragelse kan være utstyr som for eksempel radiosendere, kabler, antenner, forsterkere og annet utstyr som gjennom sin anvendelse skaper interferens, samt tekniske komponenter eller fysiske elementer som er nødvendige for å gjennomføre de lovstridige handlingene. Oppstillingen av hva som kan være gjenstand for inndragelse er ikke uttømmende. Når myndigheten vurderer hvilke komponenter som skal inndras vil forhold som utstyret eller komponentens viktighet for å utføre den lovstridige handlingen måtte tas med i betraktning. Myndigheten skal begrense mengden inndratt utstyr i henhold til hva som er nødvendig for å stanse den ulovlige aktiviteten. Inndragelsens omfang må i vesentlig grad bero på tekniske vurderinger.

I *annet ledd* er foreslått tatt inn en særbestemmelse for de tilfeller hvor bruk av utstyr utgjør en umiddelbar fare for liv, helse og sikkerhet. Eksempler på hvor ulovlig bruk kan sette vitale interesser i fare, er GSM-sendere som blokkerer nødanrop, eller sendere som påvirker flysikkerheten. I disse tilfellene kan inndragning skje uten forutgående varsel dersom myndigheten vurderer at andre sanksjoner i kapittel 10 ikke vil være tilstrekkelig til å stanse slik aktivitet. Hvorvidt andre sanksjoner er tilstrekkelig, vil bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfelle. I denne vurderingen er det relevant å legge vekt på utstyrseiers eventuelle tidligere brudd på ekomregelverket eller vedtak fattet med hjemmel i dette.

Inndragning kan skje selv om den inndragningen retter seg mot ikke har utvist forsett eller uaktsomhet ved den ulovlige bruken.

Vurdering av hva som regnes for å gi umiddelbar fare for liv, helse og sikkerhet må foretas på bakgrunn av konkrete tekniske og samfunnsmessige hensyn. Dersom den ulovlige bruken kan påvirke funksjoner, innretninger eller lignende som er av vital betydning for hele eller deler av samfunnet, må dette tillegges vesentlig vekt i vurderingen.

Inndragning etter både første og annet ledd skal foretas hos den eller de personene som rent faktisk utøver den ulovlige bruken.

Bestemmelsens *tredje ledd* angir de vurderinger som skal foretas før inndragning vedtas. Det skal særlig legges vekt på om inndragning er påkrevd av hensyn til en effektiv håndheving av regelverket, og om den er forholdsmessig. Når forholdsmessigheten vurderes er lovbruddets alvorlighetsgrad et viktig moment. Hvorvidt den ulovlige handlingen har pågått over lang tid er også et relevant moment i forholdsmessighetsvurderingen. Videre kan det legges vekt på andre reaksjoner som eventuelt ilegges, samt konsekvensene for den som inndragningen rettes mot.

Bestemmelsens *fjerde ledd* omhandler myndighetenes håndtering av det inndratte utstyret. Hvordan det inndratte utstyr skal forvaltes bør avgjøres av myndigheten i det enkelte tilfelle og vurderingen vil bero på et teknisk-faglig skjønn. Det antas imidlertid at i mange tilfeller vil destruering av utstyr være hensiktsmessig.

Bestemmelsens *siste ledd* slår eksplisitt fast at utstyret kan destrueres tidligst 6 måneder etter at vedtaket ikke lenger kan påklages etter reglene i forvaltningsloven eller ekomloven, eller at vedtaket ikke har blitt gjenstand for omgjøring eller domstolskontroll. Etter dette tidspunktet vil eiendomsretten til det inndratte utstyret tilfalle myndigheten.

Vedtak om inndragelse skal fattes som enkeltvedtak. Myndighetene må gi den som inndragelsen retter seg mot skriftlig dokumentasjon på hvilket utstyr inndragelsen gjelder, faktisk og rettslig grunnlag for inndragelsen, samt opplyse om klageadgang og klagefrist.

Formålet med bestemmelsen er å stanse adferd som er skadelig eller farlig for enkeltpersoner eller samfunnet for øvrig. På denne bakgrunn skal bestemmelsen ikke anse som straffesanksjon etter den Europeiske menneskerettskonvensjonen, men som et administrativt verktøy som skal brukes for å sikre allmennhetene mot for eksempel skadelig interferens, elektromagnetisk stråling eller liknende.

Til § 11-3 Konflikter over landegrensene

I dag er det kun krav om at myndigheten skal samarbeide med andre involverte lands myndigheter med sikte på å løse konflikter mellom landegrensene. I endringene til rammedirektivet 2002/21/EC artikkel 21 oppstilles det nye regler om at myndigheten skal konsultere BEREC, og be om en uttalelse i forbindelse med konflikter over landegrensene. I § 11-3 er dette foreslått tatt inn i annet ledd. Forslaget er satt inn klammeparentes fordi forslaget til å konsultere BEREC vil avhenge av hvilken stilling Norge får i BEREC. Dette må justeres når forhandlingsresultatet foreligger.

Dersom myndigheten ber om en uttalelse fra BEREC skal det så langt som mulig tas hensyn til uttalelsen. Det oppstilles et unntak fra plikten til å ta hensyn til uttalelsen fra BEREC der denne ikke er kommet frem i tide og det er nødvendig med en hurtig avgjørelse.

Til § 11-5 første ledd

Det foreslås å endre bestemmelsens begrep "fra "mindre juridisk person" til "små bedrifter" *første ledd*. Bakgrunnen for endringsforslaget er at begrepet "mindre juridisk person" språklig sett fremstår det som noe uheldig. Forslaget innebærer ingen realitetsendring. Etter dagens rettstilstand skal alle tilbydere av leveringspliktige tjenester, avtale om kjøp av annen offentlig telefontjeneste eller Internetttilgang, la Brukerklagenemnda behandle klager mellom tilbyder og fysiske personer og såkalte "mindre juridiske personer". I Brukerklagenemndas vedtekter er det fastsatt at en bedrift med 10 årsverk eller mindre skal anses som en "mindre juridisk person". Etter opplysninger fra Brukerklagenemnda mottok man i 2008 og 2009 henholdsvis 10 og 3 klager fra bedrifter med 10 årsverk eller færre. Den ovennevnte avgrensingen har vært begrunnet i reelle hensyn, da man har funnet det urimelig at tilbydere som ikke har kunder som omfattes av Brukerklagenemndas kompetanseområde, skal pålegges å finansiere nemndas drift. I henhold til gjeldende § 10-1a i ekomforskriften skal finansieringspliktige tilbydere betale en årlig avgift på inntil 10 rettsgebyr. Departementet mener at avgrensning på 10 årsverk eller mindre er en hensiktsmessig avgrensning.

Brukerklagenemnda ble opprinnelig opprettet for å oppfylle forpliktelser i USO-direktivet om enkle, transparente og rimelige klageordninger for forbruker. Departementet kan ikke se at den foreslåtte avgrensningen innebærer et brudd på forpliktelser i det nevnte direktivet.

Til § 11-7 fjerde ledd

Det foreslås å oppheve ekomloven § 11-7 *fjerde ledd*. Forslaget vil medføre at de særskilte fristreglene i ekomloven for å omgjøre et vedtak, oppheves og at fristreglene i forvaltningsloven § 35 kommer til anvendelse i stedet. Det foreslås også en oppretting i

bestemmelsens tredje ledd fordi det mangler referanse til hvilken paragraf i forvaltningsloven det henvises til.

Ekomloven § 11-7 regulerer muligheten til å omgjøre enkeltvedtak truffet av Post- og teleilsynet uten klage. Etter første ledd kan departementet omgjøre slike vedtak i samsvar med forvaltningsloven § 35 første ledd, dvs. i saker der endringen ikke er til skade for den vedtaket retter seg mot, der vedtaket ikke er kommet frem til den det retter seg mot og heller ikke er kunngjort og der vedtaket er ugyldig. Departementet kan etter ekomloven § 11-7 annet ledd også omgjøre enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 35 tredje og femte ledd, dvs. omgjøre vedtaket til ugunst for den det retter seg mot, selv om vedtaket er kommet fram og er gyldig. I disse tilfellene er kompetansen noe begrenset. Er vedtaket av prinsipiell eller stor samfunnsmessig betydning, er kompetansen til å omgjøre av eget tiltak lagt til Kongen i statsråd, jf. ekomloven § 11-7 tredje ledd.

Etter bestemmelsens *fjerde ledd* er det satt frister for omgjøring av et vedtak. Underretning om at departementet har tatt opp en sak til vurdering skal sendes innen tre uker og underretning om at vedtaket er endret eller opphevet skal sendes innen tre måneder, etter at Post- og teleilsynet har truffet vedtaket.

I Ot.prp. nr 58 (2002-2003) om lov om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) ble det foreslått å opprette en uavhengig klagenemnd med myndighet til å avgjøre klager over vedtak truffet av Post- og teleilsynet. Det ble videre foreslått at Kongen dersom sterke samfunnsmessige hensyn krevde det, skulle kunne omgjøre vedtak på eget tiltak. Underretning om at departementet hadde tatt opp en sak til vurdering skulle sendes innen tre uker og underretning om at vedtaket var endret eller opphevet skulle sendes innen tre måneder, etter klagenemndas vedtak. Forslaget om en uavhengig klagenemnd ble avvist av Stortinget. I stedet ble departementet klageinstans. Kongen ble gitt kompetanse til å omgjøre vedtak etter ekomloven § 10-2 når de var av prinsipiell eller stor samfunnsmessig betydning. Fristen for å varsle at vedtaket var tatt opp til vurdering ble satt til fire uker og endelig vedtak måtte foreligge innen tre måneder etter Post- og teleilsynets vedtak.

Ved lov av 11. januar 2008 nr. 2 ble ekomloven § 11-7 endret. Formålet var å bringe reglene om omgjøring i samsvar med forvaltningslovens regler om omgjøring, med det unntak at det fremdeles skal være Kongen som har omgjøringskompetanse i saker av prinsipiell eller stor samfunnsmessig betydning. Fristreglene som ble vedtatt som et fjerde ledd i bestemmelsen, er "en videreføring fra tidligere", jf. merknadene til bestemmelsen i Ot.prp. nr 72 (2006-2007) Lov om endringer i lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon (ekomloven). Videreføringen av fristregelen som et eget ledd i paragrafen fikk den konsekvens at fristreglene gjelder generelt, dvs. også for omgjøring som er til gunst for den vedtaket retter seg mot, jf. ekomloven § 11-7 første ledd. Dette var ikke en tilsiktet virkning. Omgjøringsreglene i ekomloven § 11-7 fikk ved endringen en direkte henvisning til omgjøringsreglene i forvaltningsloven § 35. Det er derfor ikke lenger behov for særskilte fristregler i ekomloven. På denne bakgrunn foreslår derfor departementet å oppheve § 11-7 fjerde ledd. En omgjøring vil innebære at fristreglene i forvaltningsloven § 35 tredje ledd fortsatt vil gjelde, slik at departementet må sende underretning om at en sak er tatt opp til vurdering innen tre uker og at vedtak om omgjøring må foreligge innen tre måneder.

I ekomloven § 11-7 *tredje ledd* mangler det angivelse av hvilken paragraf i forvaltningsloven det henvises til. Det foreslås at det settes inn en henvisning til forvaltningsloven § 35.

Til § 12-4 Straff

Endringene er for å bringe bestemmelsen i samsvar med endringer i ekomlovens bestemmelser og bruksbegrensninger.

Andre endringer i bestemmelsen er av redaksjonell art.

Til § 13-2 nytt tredje ledd

Paragrafen gir overgangsbestemmelser ved opphevelse av § 4-12. Bestemmelsen innebærer blant annet at forpliktelsene som følger av § 4-12 opprettholdes inntil nye vedtak for disse markedene er fattet. Disse forpliktelsene har direkte betydning for Telenors forpliktelser som utpekt tilbyder med sterk markedsstilling i henhold til Post- og teletilsynets markedsvedtak. Se mer om dette under merknadene til § 4-12.

12. Merknader til ekomforskriften

Til § 1-2 Registreringsplikt

Post- og teletilsynet har i forbindelse med gjeldende praktisering av reglene utarbeidet nærmere krav til opplysningene som skal gis ved registreringen. Kravene til opplysninger fremkommer på et standardskjema som skal benyttes til registreringen. En av de opplysningene Post- og teletilsynet stiller krav om er norsk organisasjonsnummer. Dette kravet fremgår ikke av gjeldende forskrift. I praksis er det ingen vanskeligheter når det gjelder å få opplysninger om organisasjonsnummer fra norske foretak, mens opplysningen til tider mangler for utenlandske foretak, eller foretaket oppgir et utenlandsk organisasjonsnummer.

Foretaksregisterloven § 2-1 annet ledd fastsetter at utenlandske foretak som driver næringsvirksomhet her i landet eller på norsk kontinentalsokkel skal registreres i foretaksregisteret. Foretaket vil da bli tildelt et norsk organisasjonsnummer. Hensikten med registreringen er blant annet å sikre en korrekt oversikt over hvilke personer som kan stilles til ansvar for handlinger i virksomhetens navn.

Opplysningene om foretaket i foretaksregisteret vil være et viktig supplement for tilsynet når det gjelder å ivareta oppgavene som tilsynsmyndighet. Departementet foreslår på denne bakgrunn at det i forskriften klargjøres at det skal foreligge dokumentasjon som viser at registreringsplikten for næringsdrivende er oppfylt, før en virksomhet kan registrere seg som ekomtilbyder i Post- og teletilsynets register.

Det foreslås derfor å endre ekomforskriften § 1-2, slik at det fremgår at det ved registrering skal gis skriftlig opplysning om norsk organisasjonsnummer til Post- og teletilsynet.

Til § 1-6 Kvalitet

Som følge av foreslåtte endringer i loven § 2-2 Måling og informasjon om kvalitet, foreslås tilpasningsendringer i forskriften § 1-6. I *første ledd* presiseres at plikten til å måle og informere i utgangspunktet bare gjelder tilbydere med leveringsplikt. ETSI EG 202 057

avløser tidligere standard, og henvisningen til ETSI EG 202 057 er ment å dekke opp for dette. Det legges opp til at standarden bare skal gjelde så langt kriteriene er aktuelle for tjenesten. En slik ordning gir et hensiktsmessig rom for å avgrense antall kvalitetsparametre i målingene i forhold til hva som anses mest relevant og nyttig informasjon for sluttbruker, samtidig som kvaliteten på målingene bedres.

Til § 1-7 annet ledd

Det fremmes i *annet ledd* forslag om at tilbyder pålegges plikt til å gi informasjon om reservasjonsordninger for nummeropplysning og fellesfakturerte tjeneste i henholdsvis leveringsvilkår og avtale. Forslaget begrunnes med at sluttbrukers reservasjonstjenester hos tilbyder, ikke overføres til ny tilbyder ved portering. Slike reservasjoner kan for eksempel gjelde hemmelig nummer. Praksis har vist at sluttbrukere tror at for eksempel hemmelig nummer eller andre reservasjoner ved portering videreføres automatisk.

Departementet anser derfor at det er behov for klarere informasjon, kombinert med at sluttbruker aktivt må ta stilling til om han ønsker å reservere seg eller ikke, noe som vil bidra til å sikre at slike misforståelser på sluttbrukers hånd reduseres. Det vises for øvrig til omtalen av hemmelig nummer og foreslåtte endringer i loven § 2-15 og forskriften § 6-6.

Gjeldende bestemmelse *tredje ledd* omhandler bruksbegrensning og stengning. Materielt sett henger bestemmelsen sammen med ekomloven § 2-5 om bruksbegrensning og ikke § 2-4 om leveringsvilkår. Departementet foreslår derfor at bestemmelsen hjemles i ekomloven § 2-5 siste ledd og blir ny § 1-11 i forskriften. Det foreslås også visse justeringer i ordlyden i bestemmelsen, jf nærmere i merknaden til § 1-11 nedenfor.

Til § 1-8 Avtale

Bestemmelsen må sees i sammenheng med § 1-7, jf. ovenfor. Det foreslås endringer også i § 1-8 for å forbedre sammenhengen i regelverket. Videre foreslås endringer for å styrke sluttbrukers tilgang til informasjon om ekomtilbyders tjenestetilbud. Dette foreslås gjennomført ved å stille krav om at tilbyder i leveringsvilkår og avtalevilkår skal informere om adgangen til å reservere seg mot nummeropplysningstjenester og fellesfakturerte tjenester, jf. forslag til ny § 1-7 annet ledd nr. 5 og ny § 1 - 8 *første ledd* nr. 5. Gjeldende § 1-8 første ledd nr. 5 og 6 blir henholdsvis nye nr. 6 og 7.

Forslaget om å utvide plikten etter ekomforskriften § 1-8 *første ledd* til hvilke opplysninger avtalen skal omfatte, er begrunnet i at sluttbrukers reservasjonstjenester hos tidligere tilbyder, som for eksempel hemmelig nummer, ikke overføres ved bytte av tilbyder. Det vises til omtalen av dette i merknaden til § 1-7.

Videre foreslås forskriften § 1-8 *annet ledd* opphevet som følge av at denne i hovedsak gjengir innholdet i ekomloven § 2-4 annet ledd. Som en følge foreslås også § 1-8 *tredje ledd* om at "annet ledd kan fravikes ved avtale utenfor forbrukerforhold" opphevet. Endringen innebærer således at alle sluttbrukere omfattes av bestemmelsen.

Til § 1-11 Tiltak ved uteblitt betaling

Det vises til merknadene til utkast til endringene i loven § 2-4 om leveringsvilkår og § 2-5 om bruksbegrensninger. Utkastet til § 1-11 viderefører innholdet i gjeldende bestemmelse i § 1-7 tredje ledd som er foreslått opphevet, jf. ovenfor. Med meddelt menes når forhåndsvarselet er

gjort tilgjengelig for sluttbrukeren, dvs. når brevet er fremkommet i postkassen eller i e-postboksen.

Til § 2-2 Tilgang

Da ekomloven og -forskriften ble vedtatt var den faktiske reguleringen i all hovedsak rettet mot tilbyder som eide kobberaksessnett, og i bestemmelsene blir ordlyden "det faste aksessnett" brukt. Merknaden til § 4-1 i Ot.prp. nr 58 (2002-2003) gjorde det klart at tilgang til det faste aksessnett ikke lenger var begrenset til det fysiske metalliske symmetriske parkabelnettet (dvs. det såkalte kobbernettet). De siste årene har også andre typer aksessnett fått større utbredelse og/eller anvendelse. Disse forholdene gjør det hensiktsmessig å endre "det faste aksessnett" til "fast aksessnett", for å gjøre det utvilsomt at også andre aksessnett enn det kobberbaserte skal kunne omfattes av disse bestemmelsene.

Til § 2-3 Minimumstilbud for overføringskapasitet

EU-Kommisjonen har fjernet minimumssettet av leide samband fra USO-direktivet (artikkel 18). Videre er det tidligere markedet 7 sluttbrukermarkedet for minimumstilbud av overføringskapasitet, fjernet fra listen over forhåndsdefinerte markeder.

Det foreslås på denne bakgrunn at loven § 4-12 om minimumstilbud oppheves. Som konsekvens av dette foreslås også § 2-3 i forskriften opphevet. Det foreslås overgangsregler i § 10-7.

Til § 2-5 Offentliggjøring og standard tilbud om tilgang til fast aksessnett

Det faste aksessnett foreslås endret til "fast aksessnett", se begrunnelse for dette under merknaden til § 2-2.

Videre foreslås også en endring i *første ledd nr. 1* slik at tilhørende fasiliteter som det er relevant å tilby tilgang også omfattes. Dette vil gjennomføre tilgangsdirektivets vedlegg II A.1.

Feilbehandlingsrutiner etter bokstav d vil også omfatte prosedyrer for reetablering av avtalt service etter gjeldende bokstav e. Det foreslås derfor at bokstav e utgår, og at etterfølgende bokstavopplisting endres tilsvarende.

Til § 2-6 Samlokalisering og offentliggjøring

Det faste aksessnett foreslås endret til "fast aksessnett", se begrunnelse for dette under merknaden til § 2-2.

Videre foreslås inntatt i *første ledd nr. 1* ledig kapasitet. Dette foreslås for å gjennomføre endringen i tilgangsdirektivet vedlegg II A.2. i.f.

Det foreslås et nytt *annet ledd* for å gjennomføre en endring i tilgangsdirektivet vedlegg II B, slik at opplysninger etter første ledd *nr. 1 og 2* også skal gjelde planlagte utvidelser og andre endringer.

Tredje ledd videreføres uendret.

Til § 2-6a Funksjonelt skille

Det foreslås en ny bestemmelse om funksjonelt skille for å implementere detaljerte regler med hjemmel i forslaget til bestemmelse om funksjonelt skille i utkast til loven § 4-9a.

Utkastets *første ledd nr. 1 og 2* og pålegget der om hva funksjonelt skille blant annet skal inneholde, er nærmere omtalt i merknadene til lovens bestemmelse om funksjonelt skille og det vises til denne.

Til § 2-8 BEREK

Forslaget til ny §2 -8 gjennomfører EUs forordning EF nr 1211/2009. Se nærmere om dette i høringsnotatets punkt nr 2.

Til § 3-5 Plikt tilbyderportabilitet

Det foreslås å utvide gjeldende bestemmelse til å omfatte alle nummer fra obligatorisk nasjonal nummerplan for telefon m.m. (E.164), istedenfor å begrense retten til tilbyderportabilitet til sluttbrukere som nytter fem- eller åttesifrede nummer. Forslaget innebærer at alle sluttbrukere som har bruksrett til et nummer fra nasjonal nummerplan får rett til å portere til en annen tilbyder, i samsvar med USO-direktivets artikkel 30 (1).

Til § 3-6 Gjennomføring av tilbyderportabilitet

I *første ledd* foreslås definisjonen av skriftlig fullmakt fjernet da dette allerede er regulert forskriften § 1-10.

Begrepet tilbyder er definert i gjeldende lov § 1-5 nr. 14 som enhver fysisk eller juridisk person som tilbyr andre tilgang til elektronisk kommunikasjonsnett eller -tjeneste.

Bestemmelsens *annet ledd* foreslås endret for å ivareta USO-direktivets artikkel 30. 4 første ledd). Departementet har utarbeidet to alternative forslag til måter å gjennomføre artikkel 30. 4 første ledd. Det bes om høringsinstansenes merknader til alternativene.

Begge alternativene innebærer et krav om at hovedregelen for portering av nummer fra en tilbyder til en annen skal gjennomføres på kortest mulig tid. Dette er ment å ivareta fristen til 1 virkedag i USO-direktivet. Det innebærer at alle tidsintervaller i forbindelse med porteringen skal være så korte som mulig. Intervallene kan variere fra tjeneste til tjeneste. Portering av fastnettnummer kan kreve fysisk omkobling, og det kan derfor være nødvendig med noe lengre tidsintervaller enn ved for eksempel portering av mobilnummer. Tilbyder kan ikke utsette portering på grunn av angrefrist, oppsigelsestid eller andre grunner.

Det foreslås i **alternativ 1** at portering skal gjennomføres på kortest mulig tid, og innen fem virkedager etter at sluttbruker har inngått avtale med mottakende tilbyder om portering. Forslaget er langt på vei en videreføring gjeldende bestemmelse. Gjeldende porteringsfrister har i praksis vist seg noe vanskelig å få gjennomført. Dette er bakgrunnen for forslaget i alternativ 1.

I **alternativ 2** foreslås at portering skal gjennomføres innen én virkedag etter avgivende tilbyder har mottatt korrekt anmodning fra mottakende tilbyder. Med ”korrekt anmodning” menes anmodning som inneholder all nødvendig og korrekt informasjon for at mottakende tilbyder skal kunne iverksette porteringen.

Alternativ 2 innebærer en skjerping av den maksimale tidsfristen fra fem til én dag for gjennomføring av denne delen av porteringsprosessen. Den kortere tidsfristen kan ivareta brukerens behov for effektivitet etter at mottakende har sendt iverksettelsesbestilling. Det kan forekomme praktiske utfordringer ved dette alternativet.

Det foreslås en klargjøring i *annet ledd siste punktum* slik at det nå klart fremgår at det er sluttbruker som kan avtale lengre gjennomføringstid med tilbyder og ikke tilbyderne seg imellom.

Det foreslås et nytt *tredje ledd* som skal sikre at bortfall av tjeneste i forbindelse med portering ikke overskrider én virkedag. Dette skal sikre at sluttbrukere er beskyttet i hele porteringsperioden. Bortfall av tjenesten kan være hel eller delvis. Bestemmelsen implementerer USO-direktivets artikkel 30.4 annet ledd.

Sluttbrukers vern mot ufrivilling portering til annen tilbyder er ivaretatt gjennom videreføring av kravet til skriftlig fullmakt i § 1-10.

Gjeldende tredje ledd videreføres som nytt fjerde ledd.

Til § 5-6 første ledd nr. 3

Bestemmelsens første ledd nummer 3 krever at tilbyder med leveringsplikt skal, uten ekstra kostnader for sluttbruker tilby forhåndsbetaling av abonnement. Forhåndsbetaling tilbys gjennom kontantkort av flere tilbydere når det gjelder mobiltelefon-tjenesten. Telenor er gjennom avtalen om leveringspliktige tjenester forpliktet til å tilby dette både for mobiltelefon-tjenesten og for fasttelefon-tjenesten. Telenor har informert departementet om at tiltross for at tilbudet har eksistert i langt tid, er det bare 3 abonnenter som benytter seg av forhåndsbetaling for fasttelefonabonnement. Når det er så få kunder som ønsker dette tilbudet kan det stilles spørsmål om det er forholdsmessig å opprettholde og vedlike holde tjenesten.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at første ledd nr 3 endres, og inntas som nytt siste punktum i første ledd, slik at det ikke lenger er en uforbeholden plikt for leveringspliktig tilbyder å tilby slik forhåndsbetaling, men opp til myndigheten å beslutte om tilbyder med leveringsplikt skal pålegges plikt til å tilby forhåndsbetalt abonnement, jf. USO-direktivet vedlegg I del A, bokstav c.

Til § 5a-2 Kostnadskontroll

Departementet foreslår en presisering av ekomforskriften §5a-2 om sluttbrukers samtykke til kostnadssperrer for å kunne begrense tilgangen til fellesfakturert tjeneste.

Det foreslås et nytt *tredje ledd*. Forslaget innebærer et unntak fra kravet i bestemmelsens *annet ledd* om at tilbyder skal tilby beløpsbegrenser for bruk av innholdstjenester over elektronisk kommunikasjon. Forslaget innebærer samtidig et unntak fra bestemmelsens *første ledd* om at abonnementet kan tilbys med adgang til å benytte fellesfakturert tjeneste ved at

regelen snus. Sluttbruker må i henhold til dette forslaget avtale med tilbyder at fellesfakturerte tjenester kan tilbys over abonnementet.

For at reglene skal komme til anvendelse må det foreligge tekniske og/eller kostnadmessige forhold som gjør at det vil være uforholdmessig å stille krav om tilbud om beløpsgrenser. Bakgrunnen for forslaget er at det har vist seg at det for fellesfakturerte tjenester som tilbys over fastnett (820- og 829-nummerseriene) samt internett/bredbånd, er særlig vanskelig for tilbyderne å få kjøpt eller utviklet kostnadmessig forsvarlige løsninger for å sperre for bruk over visse beløpsgrenser. De løsningene som er aktuelle vil ofte være svært kostbare å gjennomføre. For mobile innholdstjenester, som utgjør den klart største andelen av markedene for fellesfakturerte tjenester, er tilbyderens plattformer allerede i utgangspunktet utviklet med basis i å kunne tilby kostnadskontroll slik ekomforskriften § 5a-2 annet ledd krever. Unntaket er i prinsippet derfor ikke aktuelt for mobile innholdstjenester.

Svært høye kostnader for løsninger for kostnadskontroll vil kunne innebære at en stor andel tilbyderne ikke lenger vil se seg tjent med å tilby fellesfakturerte tjenester. Dette kan være uheldig av hensyn til konkurransen generelt i ekommarkedet og for utvikling av nye tjenester. Tilbyderne får ved forslaget mulighet til å gjøre en avveining mellom å ta investeringer for å kunne tilby sperring over et gitt beløp eller å utvikle en løsning som krever at sluttbruker aktivt må bestille mulighet for fellesfakturert tjeneste – ”opt-in” uten beløpsbegrensning. Dette kan motvirke konkurransevridninger som kan oppstå mer generelt ved at kun noen få tilbydere kan tilby fellesfakturerte tjenester over fastnettnummer eller internett/bredbånd. Adgangen til kostnadskontroll er sentral for å beskytte brukerne av fellesfakturert tjeneste. Etterspørselen etter beløpsgrenser blant sluttbrukerne har imidlertid vist seg å være svært begrenset. Manglende tilbud om å tegne beløpsgrenser synes ikke å ha medført uheldige konsekvenser av betydning. Forslaget vil totalt sett styrke sluttbrukeres stilling ved at sluttbruker må inngå særskilt avtale for å kunne benytte fellesfakturert tjeneste.

Det er etter departementets oppfatning viktig å sikre tilstrekkelig informasjon til sluttbrukerne om adgangen til å reservere seg mot bl.a. fellesfakturert tjeneste, herunder delvis reservasjon gjennom beløpsgrenser. For bl.a. å sikre dette fremmes det egne forslag om endring av ekomforskriften §§ 1-7, 1-8, 6-2 og § 5a-2 nytt fjerde ledd. Forslaget til endring av § 5a-2 vil også sikre at sluttbrukerne eksplisitt må velge hvilke aktuelle reservasjonsadgang de vil benytte. Se nærmere omtale til disse bestemmelsenes merknader.

Det foreslås at gjeldende tredje ledd blir nytt *fjerde ledd*.

Til § 6-1 Nummervisning

I utkastet til *første ledd* foreslås en utvidelse for å ivareta USO-direktivet artikkel 29.1, jf. Annex 1 part B, b. Utvidelsen innebærer at ikke bare tilbyder av offentlig telefontjeneste, men også tilbyder av tilgang til offentlig elektronisk kommunikasjonsnett, plikter å tilby nummervisning.

Det foreslås i *tredje ledd* en ny plikt for tilbyder. Plikten innebærer at tilbyder av offentlig telefontjeneste eller tilbyder av tilgang til offentlig elektronisk kommunikasjonsnett, skal så langt det er teknisk mulig, sperre for anrop hvor anropende sluttbruker hvor avsenderadressen ikke er korrekt. Bakgrunnen for forslaget er at den teknologiske utviklingen gjør at anropende sluttbruker har større frihet i hvilket A-nummer som kan vises ved anrop. Det eksisterer tjenester hvor man kan vise vilkårlige numre som A-nummer, slik at mottaker ikke kan stole

på om det viste nummeret er riktig. Bestemmelsen er ment å fremme mottakers mulighet til å avslå anrop hvor innringer ønsker å skjule eget nummer. Denne muligheten begrenses hvis A-nummeret er fiktivt eller "lånt".

Forslaget er ment å gi tilbyder av offentlig telefontjeneste og tilbyder av tilgang til offentlig elektronisk kommunikasjonsnett en rett og plikt til å reagere, basert på en konkret vurdering av tekniske og økonomiske forhold. Bestemmelsen er ment å øke tilliten til adresser som vises i elektronisk kommunikasjon.

Bestemmelsen er ikke ment å ramme ikke de tilfeller hvor A-abonnenten har bruksrett til det nummeret som vises, slik som for eksempel ved visning av et hovednummer ved anrop fra de enkelte terminaler i en bedrift.

Bestemmelsen for øvrig foreslås videreført.

Departementet ber om innspill til tekniske og økonomiske konsekvenser av forslaget.

Til § 6-2 fjerde ledd

Det foreslås at fjerde ledd utgår som følge av utkast til ny § 6-6 om hemmelig nummer.

Til § 6-4 Tilleggsfunksjoner til offentlig telefontjeneste og offentlig elektronisk kommunikasjonsnett

Bestemmelsen foreslås utvidet for å ivareta USO-direktivet artikkel 29.1, jf. Annex 1 part A og B. Utvidelsen innebærer at ikke bare tilbyder av offentlig telefontjeneste, men også tilbyder av tilgang til offentlig elektronisk kommunikasjonsnett, plikter å tilby tilleggsfunksjoner knyttet til offentlig telefontjeneste, som for eksempel direkte innvalgsfunksjoner og viderekobling av samtaler.

Til ny § 6-6 Hemmelig nummer

Det foreslås en ny bestemmelse om tjenesten hemmelig nummer. Forslaget innebærer at gjeldende § 6-2 fjerde ledd oppheves.

Tjenesten er i første rekke ment å være et tilbud til personer som har et sterkt behov for anonymitet, for eksempel personer som har en offentlig utsatt posisjon eller som er offer for sjikane, og av den grunn har behov for den ekstra sikkerheten og beskyttelsen et hemmelig nummer gir. Retten til å få et hemmelig nummer er imidlertid ikke begrenset til slike tilfeller, og det settes ingen krav til sluttbrukers begrunnelse for å få tilgang til denne tjenesten.

Det nærmere innholdet i tjenesten hemmelig nummer fremgår av *første ledd*. Tjenesten består av visse obligatoriske elementer. Tilbydere som tilbyr sluttbruker tjenesten hemmelig nummer skal som minimum tilby full reservasjon mot utlevering til allmennheten, skjult nummervisning, informasjon om nummerets status til mottakende tilbyder ved tilbyderportering og særskilte krav til informasjon og entydig identifisering. Tjenesten kan også inneholde andre elementer, slik som skjult nummer på faktura, jf. nedenfor, avgrensing av tilgang til abonnementsinformasjon i tilbyders organisasjon og annet.

Tjenesten skjult nummervisning, jf. § 6-1 annet ledd, inngår som nevnt ovenfor som et obligatorisk element i tjenesten hemmelig nummer. Skjult nummervisning innebærer at anropende nummer ikke vises hos mottakende sluttbruker ved anrop. Dersom en sluttbruker har anmodet tilbyder om skjult nummervisning, skal funksjonen aktiveres av tilbyder. Tjenesten skal ikke være avhengig av at sluttbruker selv må foreta slike innstillinger på sin terminal. Dersom sluttbruker velger å benytte skjult nummervisning, vil dette gjelde generelt for alle anrop, med unntak for anrop til nødeter. På grunn av tekniske utfordringer ved sending av SMS/MMS, blir imidlertid nummeret inntil videre vist i slike tilfeller.

For sluttbrukere som har avtale om hemmelig nummer, kan dette innebære at det hemmelige nummeret ikke fremkommer på den spesifiserte fakturaen han mottar fra tilbyder. Dette vil for eksempel forhindre at uvedkommende får rede på det aktuelle nummeret ved uberettiget gjennom søkning av post.

Tjenesten reservasjon mot helt eller delvis utlevering av nummer, navn, eller adresse til allmennheten, jf. § 6-2 tredje ledd, inngår som nevnt ovenfor også som et element i tjenesten hemmelig nummer. Hemmelig nummer skal ikke opplyses på forespørsel eller finnes tilgjengelig i offentlig tilgjengelig opplysningstjeneste.

Påtalemyndigheten eller politiet kan etter skriftlig henvendelse få utlevert hemmelig nummer, jf. ekomloven § 2-9. Slik utlevering skal kun forekomme i spesielle tilfeller. Personvernet skal tillegges avgjørende vekt i slike saker.

Det foreslås i *annet ledd* et krav om at sluttbruker med hemmelig nummer skal fremlegge entydig identifikasjon dersom sluttbruker ønsker å gjøre endringer av egne abonnementsopplysninger hos tilbyder. En slik endring krever at sluttbruker identifiserer seg for tilbyder på lik linje som ved etablering av abonnement. Dette kan forhindre at uvedkommende initierer en endring av tjenesten, og dermed urettmessig får tilgang til informasjon. Med entydig identifisering menes for eksempel fremleggelse av legitimasjon ved salgssted eller kontroll mot folkeregistrerte opplysninger i kombinasjon med en ordrebekreftelse sendt til folkeregistrert adresse.

Etter *tredje ledd* foreslås at avgivende tilbyder ved portering av hemmelig nummer skal informere mottakende tilbyder om nummerets status som hemmelig. Denne informasjonen skal begrense risikoen for at mottakende tilbyder feilaktig offentliggjør informasjon om nummer, navn og adresse etter portering. Mottakende tilbyder som gir ut slik informasjon på tross av avgivende tilbyder har informert om nummerets status som hemmelig, vil kunne bli ilagt sanksjoner etter § 10-3.

I henhold til tilbydernes praksis kan ikke sluttbruker avbestille hemmelig nummer i forbindelse med en pågående porteringsprosess. Slik avbestilling må gjøres enten før eller etter at portering er gjennomført. Endring, herunder oppsigelse av hemmelig nummer kan kun skje ved entydig identifisering, jf. ovenfor.

Det foreslås i *fjerde ledd* at tilbyder ved etablering, endring, oppsigelse og portering skal informere om tjenestens innhold, pris for tjenesten, samt eventuell annen relevant informasjon. Tilbyders plikt til å gi informasjon skal bidra til at sluttbruker til enhver tid har oversikt over hva som omfattes av tjenestens innhold.

Dersom tilbyder ikke overholder pliktene knyttet til tjenesten hemmelig nummer ved portering, kan dette utgjøre misbruk av portering, hvilket kan medføre pålegg om å yte kompensasjon til sluttbruker jf. forslag til nytt annet ledd i ekomloven § 7-2.

Til § 7-2 Behandling av andre lokaliseringsdata enn trafikkdata

Bestemmelsens tittel foreslås endret som følge av endringene som er foreslått i høringen om datalagringsdirektivet. Videre foreslås en mindre endring i annet punktum, slik at også tjenester inkluderes i definisjonen av lokaliseringsdata. Bakgrunnen for dette er at lokaliseringsdata også kan genereres i forbindelse med tjenester. Første punktum er allerede foreslått endret i forbindelse med høringen om datalagring.

Til § 7-3 Opplysninger i brukers kommunikasjonsutstyr

De foreslåtte endringene innebærer at forbudet mot lagring av opplysninger, og tilgang til slike i brukers kommunikasjonsutstyr, ikke er begrenset til de tilfeller der det benyttes elektronisk kommunikasjonsnett.

Det følger av kommunikasjonsverndirektivet et endret krav om at brukeren må ha gitt et eksplisitt samtykke for at det skal være tillatt med lagring av opplysninger i brukers kommunikasjonsutstyr eller skaffe seg tilgang til slike opplysninger. Etter gjeldende bestemmelser i ekomforskriften er det tilstrekkelig at brukeren har blitt gitt anledning til å motsette seg slik behandling.

I tillegg foreslås at det kan gjøres unntak fra forbudet mot lagring etter første punktum, ved at det kan være tillatt med teknisk lagring eller adgang til opplysninger i kommunikasjonsutstyr, dersom formålet utelukkende er å overføre eller lette overføringen av elektronisk kommunikasjon, eller som er nødvendig for å levere en informasjonssamfunnstjeneste etter brukerens uttrykkelige forespørsel.

Til § 7-5 Informasjon til abonnent eller bruker om ruting

Forslag til bestemmelse er ny. Bakgrunnen for forslaget er å sikre at bruker får informasjon om mulig risiko for brudd på tilbyders taushetsplikt. Dette foreslås gjennomført ved at tilbyder som ruter nasjonal trafikk utenfor Norges grenser pålegges plikt til å varsle bruker og abonnent om rutingen. Dersom slik informasjon gis på en entydig måte til bruker og abonnent foreslås det å gjøre unntak fra den lovpålagte taushetsplikten etter ekomloven § 2-9. Den foreslåtte informasjonsplikten ansees oppfylt der tilbyder opplyser sluttbruker om at trafikken blir rutet ut av landet og hvor den blir rutet. Opplysningene kan fremgå på tilbyders internettnettsider eller annen relevant kommunikasjonskanal. Med "ruting" menes i denne sammenheng transport av nettverkspakker (for eksempel internettprotokollpakker) over et elektronisk kommunikasjonsnett.

Situasjonen er i dag at en rekke europeiske land med geografisk nærhet til Norge har inntatt regler i sine nasjonale regelverk om overvåkning og avlytting av elektronisk kommunikasjon. Samferdselsdepartementet forstår det slik at dersom nasjonal elektronisk kommunikasjon blir rutet gjennom et land som har vedtatt slike regler vil dette kunne føre til at norske tilbydere bryter taushetsplikten etter ekomloven. Departementet fremmer derfor dette forslag til bestemmelse inntatt for å avhjelpe situasjonen.

Departementet foreslår to alternative måter å gjennomføre dette på. Etter alternativ 1 foreslås at Post- og teletilsynet kan fatte enkeltvedtak om at taushetsplikten etter ekomloven § 2-9 ikke skal være til hinder for ruting over landegrensene av nasjonal trafikk, forutsatt at informasjonsplikten er oppfylt.

I alternativ 2 foreslås det at taushetsplikten etter ekomloven § 2-9 ikke er til hinder for ruting over landegrensene av nasjonal trafikk dersom informasjonsplikten er oppfylt. Her vil det med andre ord ikke være behov for at det treffes enkeltvedtak av Post- og teletilsynet.

Departementet ber særskilt om høringsinstansenes syn på dette.

Til § 8-1 Plikt til å gi og ha opplysninger

Gjeldende § 8-1 foreslås opphevet. Bakgrunnen for forslaget er at tilbyder som beskrives i § 8-1 og som pålegges forpliktelser etter kapittel 8, er tilbydere med brukere som innehar samfunnskritiske funksjoner eller som leverer overføringskapasitet og samtrafikk til slik tilbyder. Det er meget få, om noen, brukere som har meldt seg som samfunnskritisk bruker til sin tilbyder, og meldt fra om hvilke ekomtjenester som er nødvendige for å utføre disse samfunnskritiske funksjonene. Bestemmelsen har derfor ikke fått den betydning man ønsket. Departementet foreslår derfor å oppheve det gjeldende kravet om at tilbyder skal ha oversikt over egne brukere som innehar samfunnskritisk funksjon, og brukers plikt til å informere tilbyder om hvilke ekomtjenester denne har behov for. Dette er også i tråd med forslaget om ikke å knytte det foreslåtte kravet til sikkerhet i ekomloven § 2-10 opp mot brukerne, jf. nærmere merknadene til denne.

Forslaget innebærer en utvidelse slik at alle tilbydere omfattes av reguleringen i kapittel 8. Eventuelle urimelige konsekvenser av praktiseringen av denne bestemmelsen vil kunne avhjelpes gjennom dispensasjonsadgangen i forskriften § 10-4. Departementet antar at det ikke bør stilles at absolutt krav til at alle som omfattes av bestemmelsen skal oppfylle alle kravene som settes i kapittelet. Det bør derfor åpnes opp for en konkret vurdering av dette. En slik vurdering kan gjøres av eget tiltak eller etter søknad.

Til § 8-2 Beredskapsplaner og øvelser

På bakgrunn av de foreslåtte opphevingen av § 8-1 vil § 8-2 omfatte alle tilbydere, jf. merknad til § 8-1.

Departementet foreslår at man i *første ledd nr. 1* tilføyer ”opprettholdelse av tilfredsstillende tjenestetilbud foran ”utførelse av egne beredskapsoppgaver”. Formålet er å synliggjøre at egne beredskapsoppgaver ikke er begrenset til eventuelt pålagte oppgaver, men at den også omfatter den beredskap som generelt forventes av tilbydere for å opprettholde sitt tjenestetilbud. Forslaget innebærer også en implementering av rammedirektivets artikkel 13a(1). *Første ledd nr. 2* foreslås endret til å omfatte sluttbrukere med ansvar for borgernes liv og helse. Det vises til merknadene til § 8-4 for nærmere beskrivelse av innholdet og konsekvenser.

Departementet foreslår at *annet ledd* endres slik at Post- og teletilsynet kan kreve utlevert de risiko- og sårbarhetsanalyser som skal ligge til grunn for planene og tiltakene etter første ledd. Videre foreslås at Post- og teletilsynet av tilsynsmessige årsaker kan stille krav til formen

disse planene skal ha. Dette innebærer en implementering av rammedirektivets artikkel 13a(2) bokstav a.

Til § 8-3 Nasjonal autonomi

Hensikten med bestemmelsen er å sikre at kritiske elektroniske kommunikasjonstjenester skal kunne opprettholdes med ressurser som er underlagt nasjonal lovgivning og kontroll. Bestemmelsen har pr. i dag ikke blitt satt i kraft. Første ledd pålegger tilbyder å kunne opprettholde nødvendig tjenestetilbud uten driftsstøtte og elektroniske kommunikasjonstjenester lokalisert i andre land for brukere med samfunnsskritisk funksjon i krise og beredskapssituasjon. Slik departementet vurderer dagens elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester vil det være svært vanskelig å sette første ledd av bestemmelsen i kraft i sin nåværende form. Bakgrunnen for dette er at mange av dagens elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester er avhengig av infrastruktur lokalisert utenfor Norges grenser. Dette gjelder spesielt internettbaserte tjenester.

Post- og teletilsynet inngår avtaler med utvalgte tilbydere som er med på å sikre samfunnet/myndighetene tilgang til robuste elektroniske kommunikasjonstjenester i beredskapssituasjoner. Reguleringen i første ledd er derfor av mindre betydning siden tilbyderne gjennom avtale påtar seg å:

- utarbeide beredskapsplaner (med krav om oppfølging av relevante deler av Sivilt beredskapssystem (SBS))
- sikkerhetsklarere personell for utførelse av oppgaver for Totalforsvaret
- drifte fjell- og bunkeranlegg for fortifikatorisk sikring av vitale nettverkssystemer
- drifte og vedlikeholde kryptosystemer for Totalforsvaret
- inneha transportabelt beredskapsmateriell og pålegges å ha personell til å drifte dette i en beredskapssituasjon

Det foreslås at første ledd utgår.

Det kan likevel være hensiktsmessig å beholde bestemmelsen som en ren kompetanseregulering. Bakgrunnen for dette er at trusselsituasjonen mot norske elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester kan endre seg raskt og følgelig kan det raskt oppstå et behov for kompetanse til å fatte vedtak om nasjonal autonomi. Det vil da kunne oppstå en situasjon hvor det ikke er tid til å vedta relevant bestemmelse. Annet ledd foreslås derfor opprettholdt.

En alternativ løsning til dette, er at bestemmelsen oppheves i sin helhet. Et endret trusselbilde, økende antall tilbydere, endrede eierforhold og internasjonalisering tilsier at det er vanskelig å innføre et krav om nasjonal autonomi overfor tilbydere. Mange tilbydere vil ha problemer med å ivareta et krav til nasjonal autonomi og samtidig opprettholde konkurransedyktig og rasjonell drift. Utsetting av utviklings- og driftsoppgaver til virksomheter i utlandet har blitt mer og mer vanlig og i enkelte tilfeller er den beste kompetansen å finne i utlandet. Ethvert sikkerhets- og beredskapstiltak må vurderes i et kost-nytte perspektiv, og det kan stilles spørsmål om et krav om nasjonal autonomi vil være uforholdsmessig kostbart. En oppheving av bestemmelsen i sin helhet vil imidlertid gi myndigheten mindre muligheter til å kunne sikre samfunnsviktig kommunikasjon i en krise- og beredskapssituasjon.

Departementet ber særskilt om høringsinstansenes merknader til dette.

Til § 8-4 Prioritering av tjenestetilbud

Gjeldende bestemmelse innebærer et prioriteringspålegg på de aktuelle tilbydere i krise- og beredskapssituasjoner. Bestemmelsen innebærer i praksis i dag at samfunnskritiske brukere skal gis gjenopprettingsprioritet etter et driftsutfall. Det vises til kommentarene til § 8-1 ovenfor vedrørende utfordringene knyttet til samfunnskritiske brukere. På denne bakgrunn foreslås at ekomforskriften § 8-4 utvides til i utgangspunktet å omfatte alle tilbydere.

Departementet foreslår i *første ledd* en spesifisering i overensstemmelse med ekomloven § 2-10 første ledd annet punktum, ved at det pålegges en eksplisitt plikt til prioritering av visse antatt meget viktige brukere i gjenopprettingsfasen etter et utfall. Forslaget er ikke ment å innebære en innskrenking av ekomloven § 2-10 første ledd annet punktum. Dette betyr at annen prioritet av andre typer viktige samfunnsaktører fortsatt kan pålegges i medhold av loven. Gjenopprettingsprioritet for sluttbrukere med ansvar for ivaretagelsen av borgernes liv og helse anses imidlertid som så viktig at en spesifisering anses nødvendig i forskriften. Dette er ment å klargjøre overfor aktuelle tilbydere at slike offentligrettslige pålegg kan ha som konsekvens at tilbyderne i gitte situasjoner må avvike fra eventuelle inngåtte såkalte SLA-avtaler (Service Level Agreement). Plikten til å prioritere i tråd med forslaget oppstår uavhengig av eventuelle myndighetsvedtak.

Med "sluttbrukere med ansvar for borgernes liv og helse" menes de i utgangspunktet de typiske "blålysetater", men også sykehus, legevakter og andre akuttmedisinske instanser kan være aktuelle. I *annet ledd* foreslås en beredskapsbestemmelse for de situasjoner som det ikke er mulig å planlegge for. Dette er situasjoner hvor offentlige interesser tilsier en annen rekkefølge i gjenopprettingen enn det inngåtte SLA-avtaler tilsier og hvor redningsledelsen ikke lenger kan benytte sine hjemler.

Til § 8-5 Varsel

Gjeldende bestemmelse pålegger tilbydere etter § 8-1 å varsle Post- og teletilsynet om vesentlige driftsmessige og tekniske problemer som kan redusere eller har redusert kvaliteten på tjeneste omfattet av forskriften. Post- og teletilsynet har i samarbeid med et fåtall meget sentrale tilbydere kommet frem til en omforent forståelse om hvordan bestemmelsen skal anvendes, slik at tilsynet mottar varsler om utfall av ekomnett og -tjenester av et visst omfang. Dette gir tilsynet relativ god innsikt i årsakene til og omfanget av store utfall av ekomnett og -tjenester.

Bestemmelsen foreslås utvidet til å omfatte alle tilbydere, samt sluttbrukere. Bakgrunnen for utvidelsen er å bidra til å sikre at Post- og teletilsynet får relevant informasjon om vesentlige driftsmessige og tekniske problemer som angitt i bestemmelsen. Sluttbrukere foreslås omfattet for å bidra til å sikre at myndigheten får raskt relevant informasjon om blant annet større angrep på nett- eller tjenester .

Det foreslås i *første ledd* å endre varslingskriteriet fra "vesentlige driftsmessige og tekniske problemer" til "hendelser". Dette gjøres for at bestemmelsen også skal omfatte planlagte hendelser som kan øke sårbarheten til elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester. Slike planlagte utfall kan redusere eller helt fjerne innlagt redundans i elektroniske kommunikasjonsnett og/eller -tjenester. Videre har Post- og teletilsynet behov å bli informert også ved ikke planlagte hendelser som ikke nødvendigvis medfører akutte driftsmessige eller tekniske problemer, men som på grunn av bortfall av redundans medfører økt sårbarhet i nettene.

Det foreslås videre varslingsplikten ikke knyttes til ”vesentlige [...] problemer som kan [...] redusere kvaliteten [...]”. Forslaget innebærer at det bør være størrelsen på konsekvensene av manglende robusthet som bør avgjøre hvorvidt varsling skal skje, og ikke årsakene til manglende robusthet.

Det foreslås også å en endring med hensyn til hva som skal påvirkes fra gjeldende bestemmelse hvor det avgjørende er kvaliteten på tjeneste omfattet av forskrift. Det foreslås å endre dette til tilgjengeligheten til elektroniske kommunikasjonstjenester. I dagens situasjon er det mest relevant å vurdere tilgjengeligheten av ekom tjenester, og ikke kvaliteten av disse hvis de først er tilgjengelige. Det understrekes at endringsforslaget ikke vil medføre varslingsplikt for området hvor en eller flere ekom tjenester normalt ikke er tilgjengelige.

Departementet har vurdert forskjellige nivåer for når varslingsplikten skal utløses. Varsling til Post- og teletilsynet i seg selv kan ikke anses for særlig byrdefullt for tilbydere. Tilsynet er videre underlagt taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13, slik at varsler ikke vil medføre at taushetsbelagt informasjon vil kunne bli avslørt. Dette sammenholdt med den nytte slik varsling gir tilsynet, tilsier at terskelen for mulige konsekvenser av feilen ikke bør settes for høyt før varslingsplikten inntreffer. På den annen side er det ikke hensiktsmessig at tilsynet mottar varsler om hendelser som kun rammer et meget begrenset område eller som ikke nødvendigvis har noen tilsynsmessig verdi utover den enkelte hendelse. På denne bakgrunn foreslås at terskelen settes til ”merkbar.”

Det foreslås at tilsynet gis myndighet til i enkeltvedtak å fastsette nærmere regler om prosedyrer for varsling. Videre kan det bli aktuelt for Post- og teletilsynet å fastsette en egen forskrift om varslingsløsningen, inkludert kriterier for varsling, presisering av terskelen for når varslingsplikten inntreffer, krav til innhold i varselet, varslingspunkter og eventuelle tekniske spesifikasjoner for varslingen. Det vises til forskriftshjemmelen i loven § 2-10.

Til § 8-6 Planer for konkursvern

Paragraf 8-6 første ledd første punktum og annet og tredje ledd foreslås opphevet, idet det ikke lenger anses hensiktsmessig med et krav om at tilbydernes planer for konkursvern automatisk skal sendes til Post- og teletilsynet. Det foreslås at slike planer ikke lenger skal sendes tilsynet. Forslaget medfører at Post- og teletilsynet i stedet kan be om å få se disse planene i forbindelse med ordinær tilsynsaktivitet. I tråd med forslagene til endringer i § 8-4 foreslås første ledd nr. 5 endret til ”oversikt over egne brukere med ansvar for borgernes liv og helse.”

Til 9-1 Tilkoblingspunkt mot andre elektroniske kommunikasjonsnett

Etter gjeldende § 9-1 skal sammenkobling av privat elektronisk kommunikasjonsnett, herunder private nett til bruk for bedrifter med stor geografisk utstrekning, med elektronisk kommunikasjonsnett som anvendes for tilbud om offentlig elektronisk kommunikasjonstjeneste, så langt mulig, skje i ett fysisk tilkoblingspunkt. Det innebærer at hovedregelen er ett fysisk tilkoblingspunkt, men at det åpnes for unntak. I praksis har det vist seg at utnyttelse av unntaket er svært vanlig, spesielt i kabel-TV-sammenheng.

Departementet ser det som hensiktsmessig å skape et tydeligere og mer oversiktlig krav til eierskap i private nett. Det foreslås derfor å oppheve kriteriet ”så langt mulig”, og stille et obligatorisk krav om at sammenkoblingen skal skje i ett fysisk tilkoblingspunkt. En slik løsning er hensiktsmessig for bruker ved at det vil være enklere å endre innholdsleverandør hvis det skulle være ønskelig, og være en bedre løsning også ut fra konkurransehensyn. Videre vil en slik løsning kunne forhindre at det oppstår innlåsningsmekanismer ved leveranser av tjenester til private nett. Et krav om ett tilkoblingspunkt vil også tydeliggjøre ansvarsforholdet mellom eier av det offentlige nettet og det private.

Til nytt kapittel 9a Mobilregulert sone

Det foreslås et nytt kapittel om mobilregulert sone. Det vises til utkast til definisjoner i loven § 1-5 nr. 19-21 for definisjon av begrepet mobilregulert sone og andre relevante begrep.

Til § 9a-1 Opprettelse av midlertidig mobilregulert sone for Forsvaret og politiet etter søknad

Denne bestemmelsen foreslår regler for hvordan Forsvaret og politiet kan søke om og eventuelt få innvilget tillatelse til å anvende mobilregulerte soner for øvingsformål.

Til utkastets *annet ledd* bemerkes at Post- og teletilsynet etter forslaget til ny ekomlov § 6-2a har adgang til å gi tillatelse knyttet til Forsvarets permanente øvingsområder. Forsvarets øvingsbehov er sammensatt og kan bl.a. være knyttet til utprøving av tekniske løsninger samt øving på metodebruk som er viktig i forbindelse med innsats i internasjonale operasjoner utenfor Norges grenser, jf. eksempelvis norske bidrag til FN- og NATO-styrker. Det er satt krav til at mobilregulert sone bare skal brukes når det foregår øving. Det er ikke lagt opp til at det skal kunne opprettes mobilregulerte soner som eksempelvis på generell basis gjør det umulig å anvende mobiltelefon innenfor øvingsområdene.

I utkastets *tredje ledd* legges til grunn at også politiet i noen grad vil kunne ha behov for å øve på bruk av teknisk utstyr for etablering av mobilregulert sone, bl.a. for å sette personell i stand til å anvende dette effektivt i operasjonell sammenheng og med minst mulig ulempe for vanlige brukere. Tilsvarende som for Forsvaret legges det opp til at Post- og teletilsynet kan gi tillatelse til øvingsformål avgrenset til såkalte egnede områder. Departementet er ikke kjent med at politiet i samme grad som Forsvaret har permanente øvingsområder, og legger til grunn at søknad om øving kan være knyttet til forskjellige lokasjoner. Det legges imidlertid til grunn at øvingsområdet skal være egnet i den forstand at det er mulig å øve på bruk av mobilregulert sone uten at dette forårsaker vesentlige ulemper for vanlige mobilbrukere. Av dette følger at tettbefolkede områder er uegnet til slike øvingsformål, med mindre øvingen innebærer metodebruk som ikke kan forårsake avbrudd i mobilnettene.

I *fjerde ledd* fremgår at Post- og teletilsynet skal veie øvingsbehovet (til henholdsvis Forsvaret og politiet) opp mot konsekvenser for mobilnettene og befolkningens behov for å anvende mobiltelefon. Dersom tilsynet finner at eventuelle negative konsekvenser for mobiltilbydere og vanlige brukere blir for store, kan tilsynet nekte å gi tillatelse.

Til § 9a-2 Opprettelse av mobilregulert sone for Kriminalomsorgen etter søknad

Forslaget til ny § 9a-2 gir bestemmelser om hvordan det kan etableres mobilregulerte soner i tilknytning til fengsler med høyt sikkerhetsnivå. Slike mobilregulerte soner har til hensikt å

hindre at innsatte som ikke skal ha adgang til å anvende mobiltelefon for kommunikasjon med omverdenen, likevel benytter seg av mobiltelefoner som de på en eller annen måte har fått tilgang til, eksempelvis ved at disse har blitt smuglet inn i fengslet. Forslaget legger opp til at Kriminalomsorgen foretar en vurdering av mulighetene til å hindre innsattes ulovlige mobiltelefonbruk ved bruk av andre virkemidler, og at informasjon om disse vurderingene ledsager søknaden. Det skal fremsettes separat søknad til Post- og teletilsynet for hvert enkelt fengsel.

I *annet* og *tredje ledd* foreslås det nærmere regler for saksbehandlingen og hvilke avveininger myndigheten skal foreta. Post- og teletilsynet skal vurdere mulige uheldige konsekvenser for mobilnett og mobiltelefonbrukere i nærheten av det aktuelle fengslet, særlig mulige konsekvenser for dekningen og følgelig innvirkning på muligheten til å foreta nødanrop fra mobiltelefon. Dersom konsekvensene for mobilnett og de vanlige brukerne blir for store, kan tilsynet nekte tillatelse. Det legges til grunn at valg av teknisk løsning for det enkelte fengsel gjøres i samråd med tilsynet og tilbyderne. Et slikt samarbeid vil etter departementets oppfatning bidra til at det etableres løsninger som er hensiktsmessige for kriminalomsorgen samtidig som konsekvensene for vanlige mobilbrukere blir akseptable.

Til § 10-1 Brukerklagenemnda for elektronisk kommunikasjon

Det foreslås et nytt *tredje ledd* som gir tilbyder plikt til å opplyse sluttbruker om at sluttbruker kan klage til Brukerklagenemnda. En slik regel vil bidra til å sikre informasjons- og forbrukerhensyn. Det vises for øvrig til loven § 11-5 om Brukerklagenemnda der det fremkommer at sluttbruker som kan klage til nemnda er fysiske personer og små bedrifter.

Til § 10-3 Tilsyn og sanksjoner

Det foreslås et nytt *annet ledd* bokstave hvor myndighetene får adgang til å pålegge en fysisk person eller foretak overtredelsesbot ved forsettlig eller uaktsom overtredelse av flere av forskriftens bestemmelser. Forslaget til endring er i samsvar med utkastet til endringer i ekomloven § 10-13, jf. merknader til denne.

Det er videre hensiktsmessig å foreta en redaksjonell endring, slik at bestemmelsene i §§ 10-3 og 10-3a kommer i kronologisk rekkefølge, det vil si at bestemmelsen om overtredelsesbot generelt kommer før bestemmelsen om utmåling.

Til § 10-3a Utmåling av overtredelsesbotens størrelse

Gjeldende bestemmelse foreslås i det vesentligste videreført, med unntak av tredje ledd der overtredelsesbotens maksimale størrelse foreslås øket fra 1 % til 5%. Bakgrunnen for dette er at inntil 1% av foretakets omsetning i enkelte tilfeller kan være for lite til at boten har effekt. Forslaget er i samsvar med uttalelser i Ot.prp. nr. 72 (2006-2007) (punkt 8.5.5 om utmåling, side 45).

13. Merknader til nummerforskriften

Til § 3 Definisjoner og forkortelser

Det foreslås blant annet av informasjonshensyn å innta noen nye definisjoner.

Til e) Geografiske nummer

Geografiske nummer begynner med 2, 3, 5 (unntatt 59x og 58x), 6 eller 7 jf. § 16.

Definisjonen viser til utgangspunktet om at geografiske nummer inneholder geografisk informasjon som *kan* brukes til dirigering. Ved bredbåndstelefoner og ved frivillig geografisk portabilitet med videre, reduseres eller bortfaller betydningen av den geografiske informasjonen. Anvendelsesområdet for geografiske nummer må ta hensyn til teknologisk utvikling og innovasjon.

Til f) Stedsuavhengige nummer

Definisjonen i USO-direktivet artikkel 2 f) av stedsuavhengige nummer foreslås inntatt. Det følger av forslag til definisjon at alle numre som ikke er geografiske, er stedsuavhengige. Stedsuavhengige nummer vil være for eksempel nummer til fellesfakturerte tjenester (herunder 18xx), 8xx-nummer og 5-siffer.

Til g) Landmobile nummer

Landmobile nummer vil være stedsuavhengige nummer som brukes til mobiltelefoni med tilleggstjenester. Med tilleggstjenester menes tjenester som har nær tilknytning til landmobile tjenester og landmobilt nett, slik som for eksempel løsninger for mobilt kontor/bedrift med videre. Tilbyder kan ikke benytte mobilnummer for tjenester som har begrenset eller ingen tilknytning til landmobile tjenester og landmobile nett, uten at myndigheten gir dispensasjon fra nasjonal nummerplan.

Til h) Maskin-til-maskin serie

Egne maskin-til-maskin serier er relativt nytt i europeisk sammenheng. Selv om serien i hovedsak vil bli brukt til datatrafikk, kan det forekomme tjenester med innslag av tale, for eksempel for boligalarmer eller ved e-call fra biler til nødetatene. I nummerplanen jf § 16 er 58x (12-sifret) og 59x (8-sifret) avsatt for maskin-til-maskin kommunikasjon. Formålet med egne maskin-til-maskin serier er å avlaste presset på ordinære nummerserier. Det er ikke nødvendig å bruke for eksempel den begrensede ressursen som mobilnummer utgjør, for tjenester hvor nummeret i seg selv ikke har betydning for sluttbruker, slik som for eksempel ved rene mobile bredbåndstjenester.

Til § 6 Opplysninger fra brukere

Kravet om norsk organisasjonsnummer må ses i sammenheng med endring i reglene i ekomloven § 2-1 og ekomforskriften § 1-2 vedrørende krav om norsk organisasjonsnummer ved registrering av tilbyder. Kravet til norsk organisasjonsnummer er sentralt for å gi et effektivt tilsyn ovenfor tilbyder som disponerer norske samfunnsressurser.

Kravet kan sees i sammenheng med foretaksregisterloven § 2-1 annet ledd som fastsetter at utenlandske foretak som driver næringsvirksomhet her i landet eller på norsk kontinentalsokkel skal registreres i foretaksregisteret.

Til § 9 Fastsettelse av vilkår ved tillatelse til bruk av nummerressurser fra obligatoriske nummerplaner

Gjeldende bestemmelse foreslås videreført med forslag til enkelte nye vilkår. I bestemmelsens *første ledd bokstav a* foreslås inntatt et nytt vilkår. Vilkåret innebærer at myndigheten ved

tildeling av tidsbegrensede tillatelser til bruk av nummer, skal ta i betraktning tilbyders behov for en forholdsmessig avskrivningsperiode for den aktuelle tjenesten. Dette er i overensstemmelse med tilgangsdirektivet artikkel 5.2, jf. også forslag til endring av ekomloven § 6-3.

I bestemmelsens *første ledd bokstav b* foreslås en ytterligere eksemplifisering av krav til hvilken tjeneste nummeret og nummerserien skal brukes til. Dette er tatt med som en følge av endringen i tilgangsdirektivet Annex C nr. 1, som er utvidet med eksempler for å forhindre tvil om myndigheten kan stille slike vilkår. Bestemmelsen er ikke uttømmende. Nummer til nummeropplysningstjenester er et eksempel på ressurser som er underlagt detaljerte krav til hvilke tjenester nummeret og nummerserien skal brukes til.

Videre foreslås det i *nye bokstaver g, h, i* ytterligere vilkår som kan stilles ved tillatelse til bruk av nummerressurser. Disse vilkårene ivaretar kravene i tilgangsdirektivet Annex C, nr. 3, 4 og 7.

Bestemmelsen må sees i sammenheng med ekomloven § 10-8 om tilbakekall av tillatelse ved alvorlige eller gjentatte brudd på vilkår i tillatelsen. Dette innebærer at nummer og nummerserier kan tilbakekalles ved alvorlig eller gjentatte brudd på pliktene tilknyttet nummerportabilitet, betaling av gebyr, utlevering av nummeropplysningsinformasjon med videre og hvor pålegg om å oppfylle vilkår ikke er fulgt.

Til § 16 Obligatorisk nasjonal nummerplan

Det foreslås en endring av overskriften til "Obligatorisk nasjonal nummerplan". Begrepet "obligatorisk" foreslås innført for å klargjøre at det også finnes frivillige nummerplaner, jf. blant annet kapittel VII.

Det foreslås videre å legge til "Overordnet" som første ord i *annet ledd*. Annet ledd beskriver det som kalles den overordnede nummerplanen som gir informasjon om hvilke nummerserier som er avsatt til ulike formål, og sifferlengden til de ulike seriene. Den fullstendige nummerplanen for telefon finnes på Post- og teletilsynets nettsider, fordelt på de ulike typer nummerserier for oversikten sin del. Disse oversiktene inneholder alle detaljer om hvilke deler av nummerseriene som er tildelt de ulike tilbyderne, og hvilke deler av nummerseriene som er ledige eller avsatt til andre formål. Disse nummerplanene som til sammen utgjør den fullstendige nummerplanen, blir fortløpende oppdatert og publisert ved hver nytildeling av nummerressurser og ved innlevering av nummerressurser.

Bestemmelsen i *tredje ledd* er ny. Nummer fra den nasjonale nummerplanen skal som hovedregel benyttes for sluttbrukere i Norge. Det vil imidlertid være mulig å benytte norske nummer for nomadiske bredbåndstelefonitjenester i avgrensede perioder i utlandet, på tilsvarende måte som norske mobilnummer kan benyttes for norske brukere som gjester i utlandet m.v. Det kan også være mulig å bruke norske maskin-til-maskin nummer i 58-serien i utlandet da serien utgjør 10 mrd nummer og bruken inntil videre ikke utgjør en ressursmessig utfordring.

Bestemmelsen skal blant annet motvirke "nummershopping" i den forstand at tilbydere kjøper opp nummerserier i Norge for å kunne tilby samtaler til lokaltakst på tvers av landegrenser.

Til § 17 Tilgjengelighet til nummer

Overskriften foreslås endret for å gjenspeile forslag til endringer i bestemmelsen.

Første ledd foreslås videreført uendret.

Annet ledd foreslås videreført med en mindre redaksjonell endring i annet punktum for å reflektere endret terminologi, jf. forslaget til ny definisjon i § 3 første ledd bokstav f.

I bestemmelsens *tredje ledd* foreslås en endring for å klargjøre at også tilgjengelighet for sluttbrukere til bruk av nummer i nasjonal nummerplan omfattes av reguleringen, jf. *bokstav a*. Bestemmelsen kan sees i sammenheng med ekomforskriften § 6-5 om implementering av nummerserier. Plikten gjelder også ved internasjonal gjesting, slik at tilbyder må kunngjøre norske serier til utenlandske partnere og følge opp dem som ikke har implementert norsk nummerplan, herunder stedsuavhengige nummer, slik som 5-sifrede nummer og 8xx-nummer.

Plikten etter *bokstav b* foreslås i utvidet til også å omfatte formidling av anrop fra nummer i den europeiske nummerserien +3883 (ETNS).

Det foreslås videre i *bokstav c* at tilbyder skal kunne formidle anrop til nummer i nummerserien +800 (grønne nummer). Forslaget vil implementere USO-direktivets artikkel 28.1 b.

Forslag til bokstav d gjennomfører USO-direktivets artikkel 28.1 a og b. Tilbyder skal formidle anrop til nummer i andre EU/EØS lands nummerplaner, herunder stedsuavhengige nummer. Dette nye kravet innebærer en utvidelse av tilbyders plikter til å formidle anrop til stedsuavhengige numre i andre EU/EØS land. Slike stedsuavhengige nummer kan for eksempel være tilsvarende nummer i 810-, 815-serien og fem-sifrede nummer. Dette innebærer blant annet at tilbydere i Norge må implementere EU/EØS-lands nummerplaner, inkludert stedsuavhengige nummer.

Det foreslås to alternative bestemmelser i *fjerde ledd*. Forslaget i alternativ 1 er ment å reflektere ordlyden i autorisasjonsdirektivet Annex Part A (4) og USO-direktivet artikkel 28.1.

I Alternativ 1 er det i henhold til tilgangsdirektivet foreslått et unntak fra formidlingsplikten etter tredje ledd bokstav d til nummer i andre EU/EØS-lands nummerplaner, dersom dette er teknisk eller økonomisk uforsvarlig for tilbyder.

Departementet legger til grunn at dette unntaket fra formidlingsplikten bare gir mening dersom utkastet til bestemmelsen i bokstav d også inneholder et krav til formidling til stedsuavhengige nummer. I det nye autorisasjonsdirektivet fra 2009 Annex Part A nr. 4 henvises det til USO-direktivet fra 2002, hvor det fremgår at myndigheten skal sikre at sluttbrukere fra andre EU/EØS-land har tilgang til stedsuavhengige nummer.

I Alternativ 2 foreslås i henhold til USO-direktivet et unntak fra formidlingsplikten etter forslaget til tredje ledd bokstav a til d, i tilfeller hvor en B-abonnent av økonomiske årsaker har valgt å begrense tilgang fra A-abonnenter lokalisert i særskilte geografiske områder, eller dersom formidlingsplikten er teknisk eller økonomisk uforsvarlig for tilbyder.

I nytt *femte ledd* foreslås at prisen for anrop til nummer i ETNS skal tilsvare prisen for anrop til og fra andre EU/EØS-land. Dette ivaretar USO-direktivets artikkel 27.3.

Departementet ber om tilbydernes særskilte vurdering av eventuelle tekniske og økonomiske konsekvenser forbundet med et pålegg om å formidle anrop til nummer i andre EU/EØS-lands nummerplaner, og ber om innspill til hvilket av de to alternativene som vil være mest praktisk og hensiktsmessig.

Til ny § 35a Nummerplan for identifikasjon av radiokanaler. RDS PI-koder (IEC 62106)

Det foreslås en ny bestemmelse om nummerplan for identifikasjon av radiokanaler, RDS PI-koder (IEC 62106).

I henhold til ekomloven § 7-1 har Post- og teletilsynet hjemmel til å fastsette, forvalte og gi tillatelse til bruk av nummerplaner og planer for navn og adresser for elektronisk kommunikasjonsnett og -tjeneste. PI-koder er etter dette lovverket en nummerplan for identifikasjon av en elektronisk kommunikasjonstjeneste. Post- og teletilsynet fastsetter og forvalter nummerplan for identifikasjon av radiokanaler, RDS PI-koder, i henhold til International Electrotechnical Commission (IEC) standard IEC 62106. Post- og teletilsynet kan gi tillatelse til bruk av RDS PI-koder, i henhold til IEC standard IEC 62106.

Programidentifikasjonskoder (PI-koder) kan brukes i FM- og DAB-radioer med RDS-funksjonalitet for å identifisere hver enkelt radiokanal/programkanal. PI-koder gjør at radiomottakere kan få informasjon om hvilket land og område en programkanal kringkastes, i tillegg til å kunne skille mellom de ulike programkanalene. Ved dårlige mottakerforhold muliggjør PI-koder at radiomottakere automatisk kan søke etter alternative frekvenser til en programkanal som radioen er stilt inn på. Hvis radiomottakeren finner en annen frekvens med bedre mottakerforhold og radiosignal med samme PI-kode, vil mottakeren bytte frekvens. PI-koder vil også kunne benyttes for automatisk omkobling fra DAB til FM. En forutsetning for dette er at en programkanal bruker samme PI-kode i FM-nettet som i DAB-nettet for å identifisere seg.

PI-koder er binært kodet heksadesimale tall. PI-koden består av 16 bits, delt opp i tre deler. Den første delen består av 4 bits og inneholder informasjon om hvilket land programmet sendes i. Den andre delen består av 4 bits og gir informasjon om hva slags type område programkanalen kringkastes i. De ulike typer områder er internasjonal, nasjonal, superregional, regional og lokal. Den tredje og siste delen består av 8 bits og utgjør et programs unike referansenummer.

Det vil bli fastsatt gebyr for bruk av PI-koder med hjemmel i forskrift om gebyr til Post- og teletilsynet.